

ВЕЛИКА СРБИЈА

ISSN 1452-9165

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, АПРИЛ 2008. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIX, БРОЈ 3084

Отаџбина, пре свега.

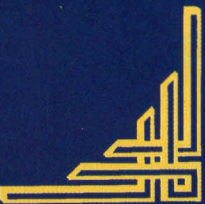

Напред Србијо!

Др Војислав Шешељ

**ИДЕОЛОГИЈА
СРПСКОГ НАЦИОНАЛИЗМА**

ВЕЛИКА СРБИЈА А.Д.
БЕОГРАД 2002.

Др Војислав Шешељ

**СВЕДОК ОДБРАНЕ
СЛОБОДАНА МИЛОШЕВИЋА
У ХАШКОМ ПРОЦЕСУ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2005.

Др Војислав Шешељ

**АФЕРА ХРТКОВЦИ
И УСТАШКА КУРВА
НАТАША КАНДИЋ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2007.

Др Војислав Шешељ

**ХАШКО
ИНСТРУМЕНТАЛИЗОВАЊЕ
ЛАЖНИХ СВЕДОКА**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2007.

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач
Проф. др Војислав Шешелъ

Главни и одговорни уредник
Елена Божић-Талијан

Заменици главног и одговорног уредника
Марина Томан, Јадранка Јоксимовић

Помоћник главног и одговорног уредника
Момир Марковић

Техничко уређење и компјутерски прелом
Северин Поповић

Редакција
Иван Нинић, Борис Алексић,
Душан Марић, др Никола Жутић,
Слађан Мијаљевић, мр Дејан Мирковић,
мр Александар Мартиновић,
Будимир Ничић, Амџад Мигати,
Огњен Михајловић

Унос текста
Весна Марић, Златија Севић,
Љубинка Божовић, Драгица Томић
и Биљана Мичић

Лектура и коректура
Лазар Маџура

Председник Издавачког савета
Др Борђе Николић

Заменик председника Издавачког савета
Др Бранко Надовеза

Издавачки савет
Проф. др Војислав Шешелъ,
Томислав Николић, Милорад Мирчић,
Гордана Поп-Лазивић, Александар Вучић,
Драган Тодоровић,
Мирко Благојевић, Душко Секулић,
Зоран Красић, Паја Момчилов,
Наташа Јовановић, Горан Цветановић

Штампа
ДОО „Драгић“, Зрењанин
Борђа Јоановића 20,
23000, Зрењанин, тел. 023/535-491

Редакција прима пошту на адресу
„Велика Србија“, Трг победе 3,
11080 Земун; рукописи се не враћају

Новине „Велика Србија“ уписане су у
Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104. од 5. јуна 1991. године.

СРП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
329(497.11)

ВЕЛИКА Србија : новине Српске
радикалне странке / главни и одговорни
уредник Елена Божић Талијан. - Год. 1,
бр. 1 (јул 1990)-

- Београд : Војислав Шешелъ, 1990)-
(Зрењанин : Драгић). - 30 см
Месечно

ISBN 1452-9165 = Велика Србија
COBISS.SR-ID 19291650

• **Писмо подршке др Шешеља** **2**

• **Напред, Србијо!**

• **Томислав Николић** **3**

• **Економија**

• **Мр Јоргованка Табаковић** **6**

• **Пољопривреда**

• **Проф. др Зоран Машић** **10**

• **Сузбијање корупције**

• **Драган Тодоровић** **14**

• **Правда**

• **Зоран Красић** **17**

• **Социјална правда**

• **Гордана Поп-Лазивић** **20**

• **У служби грађана**

• **Мр Александар Мартиновић** **25**

• **Национална политика**

• **Др Никола Жутић** **27**

• **Спољна политика**

• **Мр Дејан Мирковић** **32**

• **Војска**

• **Генерал Божидар Делић** **44**

• **Здравство**

• **Др Паја Момчилов** **52**

• **Просвета**

• **Проф. др Мирко Зуровац** **54**

• **Култура**

• **Драгомир Антонић** **58**

• **Спорт**

• **Мр Борислав Пелевић** **60**

Писмо подршке проф. др Војислава Шешеља

Браћо Срби и сестре Српкиње,

У модерној српској историји било је много важних избора, много важних одлука које смо заједнички доносили. Ипак, ови парламентарни избори значајнији су од свих досадашњих. Значајнији су јер се на њима одлучује о будућности Србије, о опстанку наше отаџбине и бољем животу наших грађана. На овим изборима се одлучује и о томе ко ће бринути о проблемима људи – они који су земљу пљачкали у претходних десет година или они који су у животу поштено радили, а интерес народа и грађана стављали испред свега.

Србија нема много избора. Западне силе сатерале су нас у угао и од нас траже да се одрекнемо себе, свог идентитета, националног поноса, да заборавимо на Косово и Метохију, да избришемо границе Србије и дозволимо комадање српске територије. Не ми, него то нико на свету не може да прихвати. Не постоји нико ко би укинуо себе, своју државу и свој народ. Зато ни ми немамо право да изгубимо оно што су нам очеви оставили, а брига за децу нас обавезује да државу сачувамо и најмлађима створимо шансу за бољи живот. Косово и Метохија је срце Србије и никада нико не сме и не може да прихвати да света српска земља припада било коме другом. Ми тиме не отимамо туђу земљу, ми тиме не тражимо ништа што нам не припада – ми тиме само бранимо оно што је наше, ми тиме показујемо одлучност да будемо своји на своме, не угрожавајући никога. Србија има обавезу, а Српска радикална странка у испуњењу те и такве обавезе мора

да предњачи, да Косово и Метохија увек буду део Србије и да никада не буде никакве разлике између Београда, Суботице, Пирота, Ваљева, Грачанице и Косовске Митровице, Зајечара и Призрена. То је Србија и нико не сме да је крњи и смањује. У тој нашој борби, сигуран сам, имаћемо подршку и помоћ наших руских пријатеља на челу са председником владе Путином и председником Медведевим, али и свих осталих слободољубивих земаља и народа у свету.

Српски радикали имаће посебну обавезу у пружању помоћи нашем народу на Косову и Метохији. Поред политичке одбране наше отаџбине, ми морамо да покажемо бригу за наше људе и њихове проблеме. Срби са Косова и Метохије не смеју да буду препуштени сами себи, држава мора да обезбеди економски просперитет за тај део Србије и социјалну сигурност за сваку српску породицу. Срби са Косова и Метохије никада неће бити терет, већ део нашег народа који заслужује дивљење и поштовање сваког Србина, ма где он живео.

Данас је свима у Србији, нарочито после ослобађајуће пресуде против Рамуша Харадинаја, потпуно јасно да Хашки трибунал није никакав суд, већ средство манипулације америчких и западноевропских моћника. Њихове пресуде представљају злочин по себи јер истинске злочинце ослобађају и награђују, док своје политичке противнике прогоне и осуђују на најтеже затворске казне. Српска радикална странка не сме и не може да учествује у хајци на људе које прогони антисрпски Трибунал у Хагу.

Српска радикална странка ће увек бити уз свој народ у Републици Српској, окупираној Републици Српској Крајини и Црној Гори. Власт у Београду никада ништа није урадила на приближавању, а камоли уједињавању српског народа и његових територија, али сам сасвим уверен да ће српски радикали урадити много на приближавању и уједињавању Срба, ма где они живели, посебно на нашим историјским територијама.

Досовски властодршци су у претходних осам година упропастили српску економију, опљачкали фабрике, раднике, сељацима и пензионере. Отпуштање људи после више десетина година рада постао је хоби за самопрокламоване демократе. Велики број људи једва крпи крај са крајем, док они који су били носиоци процеса приватизације живе богато као највећи нарко-магнати на свету. За њих нема права и правде у Србији. Они владају српским тужилаштвима, судовима и политичарима. Против њих, српски радикали морају да се боре свим дозвољеним и расположивим средствима. Криминал и корупција представљају рак-рану српског друштва. Корупција спречава развој нашег друштва, економски напредак наше државе. Ми више никада не смемо да будемо посматрачи убијања наше деце по школама, која врше нарко-дилери уз подршку институција власти које жмуре пред оваквим злочинима. Српски радикали најоштрије ће се борити за поштenu државну власт, јер само тако Србија може да крене напред.

Србији је више него икада потребан рад и стварање развојних шанси за нашу привреду. На челу државе морају да буду људи који ће спровести поштenu приватизацију у Србији, људи који ће знати да пронађу партнере и пријатеље у свету, попут Русије, Кине, Индије, арапских, латиноамеричких и афричких држава, које за Србију представљају значајно тржиште и озбиљну економску перспективу.

Српска радикална странка има огромну одговорност за будућност Србије. Уверен сам да ће српски радикали имати снаге да се суоче са свим проблемима и недаћама које стоје пред Србијом, али и да ће имати подршку народа за борбу против криминала, корупције, али, пре свега – борбу за очување државе, њеног суверенитета и територијалног интегритета. Србија може и мора, храбро и одлучно, у будућност.

Напред, Србијо!

Проф. др Војислав Шешељ
Хаг, 5. април 2008.

Спремни смо да преузмемо власт

Томислав Николић је заменик председника Српске радикалне странке. По занимању је грађевински техничар. Током каријере обављао је разне послове из области грађевинарства.

Од 1992. године посланик је у Скупштини Србије и једини посланик који је од тада биран у сваки сазив Скупштине Србије. У Влади Србије која је формирана 24. марта 1998. године, обављао је функцију потпредседника Владе. У децембру 1999. године изабран је за потпредседника Владе СР Југославије.

Био је председнички кандидат Српске радикалне странке у три наврата. Два пута је био победник у првом кругу, а на председничким изборима, одржаним 20. јануара 2008. године, освојио је убедљиво највећи број гласова.

За председника Народне скупштине Републике Србије изабран је 8. маја 2007. године, а оставку на ту функцију поднео је 13. маја исте године.

Објавио је дванаест књига.

Отац је двоје деце.

• Зашто грађани треба да гласају за Српску радикалну странку?

Томислав Николић: Грађани Србије већ осам година живе на лажним обећањима да ће бити део Европске уније и због тих обећања су остали без посла, сигурности, лечења и перспективе. Сада актуелна власт, која их је ту и довела, поново каже „гласајте за нас да вас уведемо у ЕУ”. Грађанима се нуди да све то поново проживљавају, иако се крај њихових мука не назире. Пропали смо чекајући када ће Борис Тадић и Млађан Динкић да нас уведу у ЕУ. Већина људи је јако незадовољна начином живота, а промене могу бити остварене само ако садашњи режим буде смењен, а на власт дођу нормални и поштени људи. Српска радикална странка је једина која Србији може да донесе промене, јер су све остале партије до сада биле део владајућег естаблишмента. Ако грађани Србије желе да живе боље, у земљи без корупције и криминала, ако желе да сарађују са целим светом и да у Србију дођу праве инвестиције, онда ће гласати за нас. Ако желе да повећају безбедност на улицама и у школском дворишту, онда ће гласати за Српску радикалну странку. Међутим, ако су задовољни садашњом ситуацијом, ако нема сиротиње, ако нема оних који су после 25 година радног стажа остали на улици, и ако нема деце која не могу да се запосле, онда нека поново гласају за странке које су већ осам година на власти.

• Али власт свакодневно износи податке о својим успесима. Тврде да су довели инвеститоре, смањили незапосленост, инфлацију ...

Томислав Николић: Стопа незапослености смањена је тако што су људи скинути са евиденције Завода за запошља-

вање. Запосленост је када људи иду на посао, а не када их избришете са списка незапослених. У Србији је све мање запослених, а све више незапослених. Да су такве њихове тврдње тачне, односно да су стране инвестиције преправиле Србију, ми из Српске радикалне странке не бисмо са правом могли да очекујемо око 40 процената гласова на предстојећим изборима. Ту се најбоље види да су они који су на власти лоше радили, па сада непрекидно лажу и обмањују. А где су им ти запослени и како их нико у Србији не види? И што је најопасније, цене животних намирница лете у небо, цене комуналија стално расту. Ми стижемо европски ниво цена, а плате нам бар четири пута заостају за европским просеком.

• Прозападни блок тврди да су се избори свели на референдум – Косово и Метохија или ЕУ. Који је ваш одговор?

Томислав Николић: Наравно, Косово и Метохија, али наметање само тог питања на изборима је трик који су лансирали и ДС и ДСС. Трик се огледа у томе да се разговара само о Косову или ЕУ, а да запоставимо сва друга важна питања.

• Која су та друга питања?

Томислав Николић: Главно је питање зашто смо оволико сиромашни, али они беже од одговора. Две лоше и нестабилне владе које је формирао Војислав Коштуница много су коштале Србију. То избегавање да се прави влада са Српском радикалном странком довело нас је до тога да Коштуница у кампањи не може да говори о сиромашнима и проблемима у које су он и Борис Тадић довели Србију. Сада ДСС говори о томе да би Тадић продао Косово и Метохију,

што је тачно, али ко је крив за мито и корупцију?

• **Како реагујете на оптужбе да ће Србија ратовати ако Српска радикална странка дође на власт?**

Томислав Николић: Борис Тадић је пре три месеца рекао у Скупштини да ми можемо и војно да интервенишемо на Косову, тако да је бесмислено да сада оптужује радикале. Како и против кога да ратујемо на Косову и Метохији? Против свог становништва и УН? Бесмислено је и једно и друго, јер за нас не постоји војска и полиција, и имамо партнера искључиво у КФОР-у и УНМИК-у, и зашто бисмо ми против њих ратовали? Можемо само да им помогнемо ако дође до новог насиља против неалбанског становништва. Међутим, мислим да насиља неће бити зато што НАТО и ЕУ не желе да се обрукају и да се види да су дали независност онима који врше насиље.

• **Па како ће то Српска радикална странка да брани Косово и Метохију ако преузме власт, ако не ратом?**

Томислав Николић: Дипломатијом. Србија и даље има јаку позицију у одбрани Косова, али бојим се да надлежне институције, које су све у рукама ДС-а, почев од министарства одбране и дипломатије, преко председника Републике и председника Скупштине, раде супротно од онога што причају. Убеђен сам да они једну причу имају за своје менторе, а да у кампањи грађанима Србије пласирају наводно патриотску причу, у коју ни они сами не верују. Нама је на првом месту помоћ Србима да опстану на Косову и Метохији. Албанци ће покушати да тихим ратом, као у време комунизма, врше притисак на Србе да се иселјавају, а Србија треба да им омогући да остану. Држава тим грађанима мора да омогући да раде, да имају примања, да им омогући да школују децу и да се створи безбедност.

• **У чему се огледа та јака позиција Србије?**

Томислав Николић: Огроман је фронт држава у свету које никада неће прихватити независност Косова и Метохије, а то су државе са чијим сам амбасадорима у протекле две године активно разговарао. Као заменик председника Српске радикалне странке разговарао сам са представницима многих исламских, латиноамеричких, афричких и азијских земаља које су нам блиске и које неће прихватити независност Косова и Метохије. Наравно, у том фронту се налазе Русија, Белорусија и Украјина, и још неке европске земље. У сарадњи са тим државама, спречићемо да УН признају Косово. Ми смо ти који диктирају услове и који ће имати право да штите безбедност својих грађана на Косову и Метохији.

• **Да ли Србија треба да уђе у ЕУ?**

Томислав Николић: Што се нас тиче, тј. Српске радикалне странке, сматрамо да можемо да потпишемо споразум са ЕУ, али да нам прво кажу да ли је за њих Косово део Србије или није. Видим да смо на тој теми поцепали ДОС, па је један његов део прешао на страну Српске радикалне странке. Нема више замајавања причама из ДС-а „и Косово и ЕУ“. И ја сам за то, али како то да остваримо када нам они отимају територију?

• **Како нам то отимају Косово када ЕУ није признала независност, већ су то учиниле само неке њене чланице?**

Томислав Николић: То је учинила већина њених чланица. Борис Тадић каже да ЕУ није држава, и да нема капацитет да признаје државе. Али зашто је онда Хавијер Солана био у Приштини и састао се са Тачијем? Солана тамо није отишао као Шпанац, јер Шпаније није признала независност, већ је отишао као представник Европске владе. Та Европска влада нас уцењује уласком у ЕУ под условима којима никоме раније нису поставили и траже да дамо нешто што нико никада није дао. Траже нам да се потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању одрекнемо Косова и Метохије.

• **Челници Демократске странке тврде да Споразум о стабилизацији и придруживању није признање независности Косова?**

Томислав Николић: Парафирани текст Споразума о стабилизацији и придруживању само је формално у складу са Резолуцијом 1244 као и чувени члан 135, којима покушавају да обману јавност. Проблем је што је тај споразум парафиран пре свих дешавања око Косова и Метохије, а онда је ЕУ сама прекршила одредбе овог споразума тиме што је признала једнострано проглашену независност тзв. Косова и што је противправно и супротно Резолуцији 1244, на коју се формално позива у Споразуму, послала мисију ЕУЛЕКС на Косово и Метохију. Према томе, јасно је да челници Демократске странке лажу и обмањују грађане Србије. Тај споразум може да се узме у разматрање само уколико се у њега дода реченица која ће јасно и недвосмислено рећи да примена овог споразума не дира у територијални интегритет Србије, чији је саставни део Косово и Метохија.

• **А шта ако ипак потпишу тај споразум пре избора?**

Томислав Николић: Ко ће од њих да потпише тај споразум? Тадић тврди да ће Ђелићев потпис бити само технички. Како то да час Влада може да потпише нешто, а час не може. Ђелић може да потпише ССП, Влада има капацитет да одлаже рокове за уплату новца на име приватизације РТБ Бор, или да одложи концесију за аутопут, али нема капацитет да предложи Скупштини ратификацију Гасног споразума са Русијом?! Они имају капацитет за све што дође са Запада, а за оно што долази из Русије – онда нема капацитета. Ако и потпишу ССП, то ће бити споразум ДС-а са ЕУ, а не споразум Србије са ЕУ.

• **Без тог потписа Србија неће моћи да користи 100 милиона евра из приступних фондова ЕУ?**

Томислав Николић: Нека Ђелић врати свом народу бар 50 милиона евра што је отео, и нек други ДС министри и тајкуни врате украдени новац, па онда неће морати да продају Косово и Метохију. Обмањују народ приступним фондовима. Прво, када су у питању она најважнија улагања, највећи део средстава неће бити уложен у производњу, већ у изградњу институција. Тек када Србија добије статус кандидата за ЕУ моћи ће да користи помоћ за регионални развој и пољопривреду. А када ће Србија добити статус кандидата, то нико не зна. Да ли да Вас подсећам на предвиђања Цобела који је навео 2035. годину, или на тврдњу Вилија Вимера да

америчка администрација, због својих интереса на овим просторима, никада неће дозволити да Србија уђе у ЕУ. И да се вратим на невероватну превару са приступним фондovima. Србија је од ЕУ добила мање него неке земље из региона, мање и од Хрватске, Црне Горе, Македоније. Та помоћ из фонда приступне помоћи, према рачуници експерата, у периоду од 2007. до 2010. године, у Србији износи 103 евра по становнику.

Да ли то значи да грађанин Србије треба да прода Косово и Метохију за око 100 евра? Па, нећемо га продати ни за ста милијарди евра, нема те цене!

• Да ли то за Србију значи изолацију?

Томислав Николић: Наравно да не. Власт је због ЕУ поставила односе са другим државама у свету, са којима иначе ЕУ интензивно сарађује. Осам година политика Србије била је потпуна послушност ЕУ и затварање врата Руској Федерацији, па тек онда када нам је Москва стала у заштити, ми смо се сетили колико нам значе. Тек сада смо се сетили милијарди долара, колико Русија вреди Србији. Бринући о донацијама из ЕУ од 100.000 или 200.000 евра, ми смо занемарили чињеницу да Русија дневно повећава ниво девизних резерви за 600 милиона долара. Бројне су државе у свету чија су тржишта без икаквих условљавања отворена за нашу робу.

• Како ћете се борити против корупције?

Томислав Николић: Корупција је у Србији заиста узела маха и данас ни најпростији посао не можете да обавите ако неког не подмитите. А све креће од врха државе. Само по висини провизије коју ће неко из Владе да добије бирају се они који нам нешто продају, граде или купују од нас. Други проблем је што државни чиновници, тужилаштво, судство и полиција, имају изузетно ниске плате, па лако падну у изазов корупције. То мора једном да се пресече и Српска радикална странка је спремна то да уради. Плате запослених у правосудју, судству и полицији морају да се повећају, али истовремено и да се поштре казне за узимање мита. Корупција треба да буде дело које се сурово кажњава, јер је то пошаст која уништава Србију. Садашња власт није хтела да искорени корупцију јер у њој активно учествује. И сами сте чули премијера Коштуницу када на митингу ДСС и НС у Арени каже да министри краду, алудирајући на ДС и Г17 плус. А зашто је то толерисао све ове године, ако је знао?! Влада Српске радикалне странке неће толерисати корупцију.

• Да ли остајете при обећању да ћете извршити ревизију приватизације?

Томислав Николић: Наравно. Под ревизијом подразумевамо преглед и проверу свих спорних поступака приватизације. Организоваћемо стручне тимове који ће испитати све сумњиве приватизације попут „Сартида”, цемента, шећерана, робних кућа и других предузећа за која се сумња да је приликом њихове продаје прекршен закон. Ако се испостави да је негде било криминала, они који су за тај криминал одговорни мораће да одговарају. Посебно ћемо испитати малверзације Млађана Динкића, попут оне са „Евроаксиз” банком из Москве или „Националном штедионицом”. Грађани Србије гласају за нас јер желе да сазнају истину о приватизацији, и зато су данас многи у паници плашећи се шта ће се догодити 11. маја. Зато лажима и нападима на Српску радикалну странку покушавају да сакрију своје афере.

• Да ли су тачне оптужбе да је Српска радикална странка против националних мањина?

Томислав Николић: То за Српску радикалну странку не говори нико од представника мањина. Тек понеки члан ДС-а, из редова мањина, повремено каже нешто против нас,

иако немају аргумената за то. Никада се нисмо огрешили ни о једну националну мањину, нити ћемо то икада урадити. Више пута сам у кампањи говорио да је идеално да представници мањина буду у свакој влади. Спреман сам да понудим представницима мађарске националне мањине, као највеће у Србији, неко од најодговорнијих места у Влади, као што је ресор полиције.

• Зашто баш полицију?

Томислав Николић: Говоре да полиција малтретира Мађаре. Па хајде, нека министар Мађар одговори на то питање. Тврде да не примају Мађаре у полицију, а ја се залажем да проширимо националну структуру полиције. Наравно да је пожељно да у срединама где живе националне мањине њихови представници буду у полицији, јер би се тиме грађани осећали сигурније, а полиција би добила на угледу. Спремни смо да сарађујемо са свим националним мањинама, а од њих само тражимо да поштују Устав Србије. Наш први мандат показаће националним мањинама како Српска радикална странка брине о њима, и сигуран сам да ће чак и они који нас сада нападају из страначки мотивисаних разлога, стати на нашу страну. Надам се да ће позив за формирање заједничке владе, који ћу после 11. маја упутити мањинама, бити прихваћен.

• Како то да се тако лако одричете Министарства полиције, када се друге странке грабе око тог ресора?

Томислав Николић: Видим да се неке странке отимају за Министарство полиције. Ни Српској радикалној странци, ни мени, оно не треба. Не желимо било кога да штитимо од закона, нити је мени или било ком српском радикалу таква заштита потребна.

• Зашто мислите да би Ви били добар премијер и да ће влада Српске радикалне странке бити успешнија од садашње?

Томислав Николић: Верујем да ћу успешно водити владу Србије зато што је то одговоран и озбиљан посао који захтева велику преданост и ауторитет, које ја поседујем. Такође, важно је да премијер познаје проблематику свих министарстава у мери у којој би могао да надгледа рад министара и пази да не начине грешку. Српска радикална странка има стручне и искусне кадрове за сва министарства. Кадрови из редова наше странке имају више искуства и стручнији су од свих досадашњих министара. Годинама смо се припремали за долазак на власт, остваривали најшире контакте, тако да ћемо већ од првог дана мандата почети да остварујемо добре резултате.

Р. В. С.

Прво производња, плате, па порез

Јоргованка Табаковић је магистар економских наука, са 27 година радног искуства, од чега је највећи део провела у банкарству.

Од 1993. била је посланик Српске радикалне странке у више сазива у републичком парламенту и Већу грађана Савезне скупштине. Од марта 1998. године до 24. октобра 2000. год. обављала је функцију министра за економску и власничку трансформацију у Влади Републике Србије. Јоргованка је мајка троје деце.

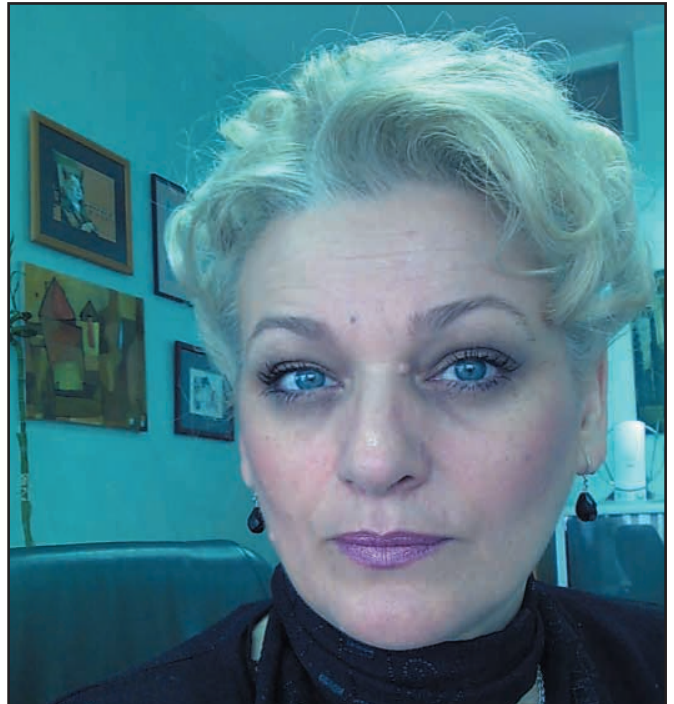
- Према многим показатељима, српска економија је у кризи. Шта је, по Вашем мишљењу, основни узрок?

Јоргованка Табаковић: Наши самозвани експерти су од 2001. године до данас примењивали приватизацију по сваку цену. За разлику од њих, мото Словеније који је у пракси показао резултате, био је „Продај што мораш, а не продај ништа што није неопходно”. А код нас се примењивала пракса веома непромишљене и потпуне приватизације. Питање је којим мотивима се руководила власт која је доносила такве одлуке. У практичној политици, сви циљеви спровођења процеса приватизације су практично сведени на један циљ – попуњавање државног буџета брзом и потпуном приватизацијом друштвених ресурса, без размишљања о дугорочним економским, социјалним и политичким последицама таквог понашања: незапослености и уништавању домаће производње, домаћег банкарског система. Из те основне грешке данас произилазе готово сви проблеми: и зависност од увоза, и висок спољно трговински дефицит, нестабилне девизне резерве, скупа монетарно-кредитна политика, дужничко финансирање и корупција...

- По ком би моделу требало приватизовати јавна предузећа и какве су обавезе државе у том процесу?

Јоргованка Табаковић: Приватизација великих јавних предузећа мора бити изведена селективно и зависити од искустава из окружења. У областима где је приватизација имала за резултат конкуренцију, ниже цене и већи квалитет услуга и где је могуће контролисати монополе, треба извршити потпуну приватизацију – ЈАТ-а нпр. Приватизација НИС-а може бити спроведена до нивоа од 49 одсто, а приватизацију ЕПС-а не треба вршити (производња, пренос, дистрибуција и снабдевање) јер је данас енергетика стратешки сектор, и то не само због вредности капацитета већ и због карактера делатности који утиче на развој других сектора, као и сектора услуга.

Повећање ефикасности укључивањем у мултинационалне компаније је потребно, али се поставља питање ко има користи од повећања ефикасности, ако то има за последицу смањење веза са остатком домаће привреде. Води ли неко рачуна о интересима наше државе, привреде, радника?

Радници се третирају као репроматеријална радна снага, страни менаџери су „бољи” јер су безобзирнији. Приватизација не значи прелазак из једне крајности у другу, у смислу да се и државна својина потпуно и без остатка трансформише у приватну својину. Све релевантне привреде у свету, посебно привреде држава у ЕУ, по власничком карактеру су мешовите привреде у којима постоји снажан државни сектор.

Данас када је интерес страног капитала за улагање у Србију недовољан да обезбеди ниво активности потребан за одржавање социјалне равнотеже, а домаћи инвеститори не поседују одговарајући предузетнички капацитет, један од могућих одговора је држава. Држава не само да има легитимни интерес за то, већ и обавезу да у периоду транзиције обезбеди максималну искоришћеност значајне имовине којом располаже.

- Како објашњавате све видљивије социјално раслојавање у Србији?

Јоргованка Табаковић: Насупрот широком слоју сиромашних и осиромашених, у Србији је настао слој веома богатих, чак и према светским стандардима, који поседује значајан капитал, некретнине, друге материјалне вредности, економску и политичку моћ. Постали смо познати по грамзивости своје богатшке класе, али и по томе како је она ослобођена од било какве одговорности. Сасвим је јасно да тај слој веома богатих људи није могао настати без подршке власти, односно да се таква богатства могу стварати само у

сарадњи са државом. Корист коју из таквих послова извлаче појединци са обе стране има за резултат штету на рачун најширег слоја грађана. Штета је директна, материјална, али је можда још и већа штета она која се види у ерозији моралних вредности, где је необузdana похлепа у стварању финансијске моћи уздигнута на ниво најпожељније особине. Погубно је што се данас превара, крађа, отимање, злоупотреба, крсте другим именима, као „сналажљивост”, „прагматичност”, и што не наилазе на осуду државних органа, али ни јавности. Можда је најгоре за све нас што су баш ти људи данас најпожељнији партнери политичких партија из тзв. демократског блока које се надмећу за вршење власти.

• **Да ли је Србија по сваку цену морала да поштује препоруке ММФ-а и Светске банке?**

Јоргованка Табаковић: Не, али представници власти, инострани саветници, медији и домаћи „експерти”, свако из својих разлога, свих ових година говоре о томе као о природној нужности. Програм ММФ-а, Светске банке и Министарства финансија САД је главна полука економске контроле која се спроводи последњих година. Програм економског неокOLONИЈАЛИЗМА заснован на „вашингтонском консензусу” сведен је на универзалан рецепт: стабилизација, либерализација и приватизација (као основни облик структурног прилагођавања), и као такав наметан је свим земљама у транзицији као јединствен и универзалан програм модернизације привреде. Словенија је тај концепт одбацила на самом почетку транзиционих промена, а Пољска и Русија су то учиниле са мањим или већим закашњењем. Аргентина се опоравила тек када је погазила ММФ-ова правила. Бразил то такође чини на свој начин. Тај програм се спроводи у интересу светске олигархије, крупног капитала и једног слоја богаташа који се формира у земљи, а не у интересу већине становништва. Докази су присутни у готово свим областима.

• **Колико је користи Србија до сада имала од ових међународних финансијских институција?**

Јоргованка Табаковић: ММФ је заштитник интереса кредитора, и своју одбрану заснива на идеализовању и идеологизацији страних инвестиција и кредита који су у наводној директној вези са препорукама и оценама ММФ-а. Пре свега се поставља питање – где су уложени кредити добијени од тих кредитора? Ко је доносио одлуке, ко је имао користи од њих, а ко ће их сутра отплаћивати? Отплаћиваћемо их сви кроз буџет и преливањем из приватизационих прихода од распродаје највреднијих друштвених ресурса. А које су нове фабрике и предузећа изграђена, осавременењена из узетих кредита, колико је нових радних места отворено? У увозним ставкама су подаци о увозу опреме за производњу готово безначајни. Ниједна значајна привреда није настала на кредитима, већ на штедњи. Светски кредитори су заинтересовани за што дуже извлачење ренте за себе. Наш интерес не може бити развој заснован само на кредитима. Морамо мислити на своју будућност и радити у складу са тим. Недопустиво је задуживати кредитима будуће генерације, а истовремено имати проблем врло високог износа капитала који је на „необичан” начин изнет из земље и затварати очи пред чињеницом да између тих ствари постоји узрочно-последична веза. Потребне су нам и стране директне инвестиције, али у постојећа предузећа реалног сектора, а не само у акције и инвестиције у трговинске ланце. Већи прилив тих инвестиција може се очекивати само ако се смањи степен корупције и ако постоји јасан законски оквир. Јер, што је више нових закона, то је мање уходане судске праксе и све постаје могуће, односно немогуће, што погодује корупцији.

• **Колико износе кредити којима је наша држава задужена?**

Колики је тренутно спољни дуг Србије? Да ли Србији прети дужничко ропство у наредном периоду?

Јоргованка Табаковић: Стање спољног дуга на дан 31. 12. 2007, према подацима Народне банке Србије, износи 26.232 милијарди долара. Крајем 2000. године тај дуг је износио 10,8 милијарди долара. У међувремену смо имали делимичан отпис дугова према Париском и Лондонском клубу, а укупан дуг је опет удвостручен! Последњи званичан податак је од 31. 1. 2008. да спољни дуг износи 26.274 милијарди долара, од тога 9, 125 милијарди долара је јавни дуг, а 17.149 милијарди долара је приватни дуг.

У 2008. треба отплатити 3, 172 милијарде долара (извор НБС), а од тога јавни дуг износи 858 милиона долара, а приватни 2, 314 милијарде долара. Грађани треба да знају свако јутро када се пробуде да смо тога дана дужни 8, 690 милиона долара, а да би привреда напредовала треба зарадити макар један долар више од тога. Под условом да све то вратимо у 2008. години, 2009. године за отплату доспева 3, 569 милијарди долара, а 2010. год. 3, 816 милијарди долара.

Дуг предузећа и банака, држава именује дугом приватног сектора. Статистички се он обухвата као укупан спољни дуг, али га представници државе у јавним наступима желе приказати као дуг за који немају одговорност и обавезу! Објашњавају да за те дугове нису издали државну гаранцију. Међутим, држава је одговорна јер подстиче својим мерама и прописима стварање тог дуга. Навешћу само један пример: „домаће банке” које имају инострани предзнак, у протеклих годину дана су се драстично задуживале у иностранству, најчешће да би тај новац улагале у хартије од вредности, које је НБС продавала по изузетно повољним каматама. Банке су се у иностранству задуживале по каматама од 2, 5 одсто, а тај новац је потом пласиран на домаће тржиште по каматама које су у 2006. достигале висину и до 20 одсто! Такође, НБС је смањила обавезну резерву са 60 одсто на 45 одсто страним банкама које користе краткорочне кредитне линије од својих матица, а повећала је обавезну резерву на девизне депозите привреде са 40 на 45 одсто. Оваквим мерама, НБС директно подстиче задуживање банака у иностранству, као и задуживање становништва. Додатни подстицај задуживању даје и прича о стабилном динару, и занемарује се готово уобичајена валутна клаузула.

Да ли ће представници државе моћи да избегну одговорност када стигну проблеми отплате дугова, кад не буде више имало шта да се прода кроз приватизацију, кад хипотеке и пленидбе имовине дођу на ред, кад падне цена некретнина због велике понуде и кад се незадовољни грађани због губитка посла нађу у проблемима отплате кредита? Питање је како ћемо враћати кредите. Из којих прихода, са каквом привредом, или на рачун нових кредита – на та питања ће одговор давати власт, а преко квалитета живота грађана. Зато и јесте важно какву ћемо власт имати. Ако се задуживање настави овим темпом, дужничка криза је неминовна.

Држава не може избећи одговорност за директне последице своје лоше монетарне политике и посредно подстицање задуживања, али ни ми грађани не можемо да прихватимо да плаћамо цех тих лоших, не случајних одлука. А управо то је резултат рада гувернера Јелашића који је у 2006. направио губитак од 376 милиона евра које ће држава морати да покрије из буџета. Да, буџет ћемо пунити сви, а трошиће га одабрани. И то не „одабрани” у скупштинској процедури, они који су на то добили право кроз Закон о буџету, већ они који мисле да су довољно вешти и дрски да финансијским манипулацијама могу да стварају своја енормна богатства на рачун свих нас.

• **Како видите улогу и учинке Народне банке Србије и гувернера Јелашића?**

Јоргованка Табаковић: Суноврат Народне банке Србије је започео са Динкићем, а настављен је доласком Јелашића на место гувернера. Господин Јелашић је на положај гувернера дошао као најављени директор ХВБ банке, о којој је он потом требало да непристрасно одлучује као гувернер. Јелашић је управо тој банци дао сагласност за обављање такзованих „кастоди“ послова, односно чувања и салдирања хартија од вредности, иако је НБС месец дана раније тој истој банци ускратила то вредно овлашћење, јер ова банка није задовољавала услове експлицитно предвиђене прописима. Гувернер Јелашић је дозволио „Еуроаксис банци“ да, без икаквих последица, прекрши уговор о враћању 28 милиона долара девизних резерви. За његовог најближег сарадника узимају се и корупционашка афера. Много је произвољних одлука било при затварању одређених банака, као и претераног коришћења дискреционих права код преузимања банака од стране појединих иностраних банака. Гувернер се неозбиљно позвао на „државну тајну“ када га је представник Владе питао о месту где се чувају милијарде евра државног новца од приватизације и девизних резерви. Гувернер, који количину динара у оптицају регулише на начин да Народну банку Србије уведе у губитак, који потпуно поништава капитал НБС, а одабранима омогућава невероватне зараде на каматама и курсним разликама, не може никога да контролише и усмерава, јер је најистакнутији пример за непоштовање основних норми професије банкара. Питање је зашто држава толерише такво поступање, и чиме и код кога је заузлио остатак на том месту.

• **Гувернер Јелашић често истиче као свој велики успех стабилност динара. Да ли се та стабилност вештачки одржава?**

Јоргованка Табаковић: Стабилан динар је политички производ, а не реална последица јаке привреде која има завидну продуктивност. Цена тог политичког производа иде преко леђа домаћих произвођача, чији су трошкови исти или увећани за инфлацију, насупротив којих је увозник исти производ чија је цена, због „јачања“ динара нижа за више од 10 одсто. Користи од такве стабилности имали су и сви који су половином 2006. године продали 1 милион евра за 87 милиона динара, купили записе НБС и добијали камату на динаре, а онда након шест месеци купили милион евра по цени од 78 милиона динара. Зараду од око 200.000 евра за те повлашћене платили су порески обвезници. Требало је само имати тај милион и имати поуздану информацију о стабилности динара. Ваљда ће јавности, тј. нама који то плаћамо, списак оних који су зарадили на том производу једног дана бити доступан.

• **Санкције су уништиле српску индустрију. После петог октобра она се није опоравила. Где су грешиле досовске владе? Шта су урадили са милионским донацијама и милијардама кредита?**

Јоргованка Табаковић: Основна грешка је у некритичком прихватању наметнутог концепта приватизације, као и потпуне либерализације тржишта. Из погрешно осмишљене и углавном накарадно спроведене приватизације кроз Закон о приватизацији и кроз злоупотребу стечајног поступка, слили су се у буџет значајни приватизациони приходи. Такође, значајан део средстава из тог процеса је завршио на приватним рачунима, а делу се изгубио траг. Ментори који су помогли ДОС-у код преузимања власти, оправдано су рачунали на захвалност нове власти, као и на недостатак стручног искуства људи који су је чинили (многима је место у Влади био први посао). Талас либерализације увоза 2001. године дотукао је многа предузећа. Септембра 2001. су усвојена основна начела приватизације и институција које ће је спроводити по потпуно прецизној шеми донатора, а последице

тога су непоправљиве: незапосленост, корупција, мафијашки монополи. Почетком 2002. године уследила је темељна деструкција банкарског система чиме је рашчишћен простор за нове стране банке, махом заинтересоване за кредитирање становништва у куповини потрошних добара, углавном из увоза. За највећи број грађана „тржишни“ модел се, у условима слабог правног поретка, претворио у своју карикатуру, али он није неприхватљив за међународну заједницу, нарочито ако су природни ресурси довољно богати и ако је тржиште довољно „отворено“.

Донације су у највећој мери само прошле преко наших рачуна и вратиле се земљама дародаваца, заобилазећи и буџет и извештаје. Део тих средстава завршио је на приватним рачунима, делу се губи сваки траг. У свету у којем „бесплатан сир постоји само у мишоловци“, јасно је да су донације биле специфичан вид улагања којим су постизани саввим конкретни циљеви кроз утицање на процес приватизације и приступ неосвојеном тржишту.

Међутим, проблем узимања кредита, услови на које се пристајало, њихово усмеравање, отплата, као и питање сукцесије сигурно ће бити предмет озбиљне анализе, јер ћемо последице тих брзоплетих одлука осећати још дуго. Одговорност оних који су одлучивали неће бити заобиђена. Макар не онако лако како је ДОС амнестирао западне владе и САД за ратну штету у походу преко Балкана експериментом примене „религије људских права“ НАТО методом, и укључивање наше земље у опште токове и „благодети“ глобализације. Не постоји значајна разлика у концепту све три владе које смо имали од 2001. године до данас. Оне се разликују само у брзини реализације циљева које су други наметнули, а они прихватили да реализују. Све време су то исти људи на различитим местима у Влади и око ње: Динкић, Јелашић, Ђелић, Влаховић...

• **Који су основни циљеви економске политике за коју се залаже српска радикална странка?**

Јоргованка Табаковић: Основни циљ економске политике је смањење незапослености уз постизање одрживог привредног раста и побољшање стандарда становништва. Постизање овог циља подразумева мере за одржавање макроекономске стабилности, ниске инфлације и смањење финансијског ризика Републике Србије, што је до сада био циљ којем је било подређено и решавање питања незапослености и стандарда становништва. Наш програм тежи остварењу равнотеже између ширења тржишта и приватне својине с једне стране, и социјалне благодети и интервенције државе с друге стране. Програм Српске радикалне странке представља гаранцију јефтине и ефикасне државе, чија је привреда заснована на приватној и државној својини, као и тржишној привреди.

Држава мора функционисати на уравнотеженом буџету, где су сви приходи и сва трошења јавни, без политике двојног буџета, и са обавезном ревизијом завршних рачуна буџета. Није довољно донети Закон о ревизији, већ је неопходно омогућити да сваки посредни и непосредни корисник јавних средстава буде суочен са обавезном професионалном и непристрасном контролом трошења.

Српска радикална странка се залаже за укидање парламентарних органа, агенција и институција који преузимају надлежности министарства, али и банкарског система. Народна канцеларија председника републике реализује пројекат градње станова, агенције кредитирају одређене секторе и пројекте, а све на основу уредби. Истовремено, требало би укинути обавезну девизну резерву код Централне банке, али тај износ (40-45 одсто) обавезно усмерити преко банака у подстицање извоза, припрему извоза и у пољопривреду –

као стратешки одабрану грану стабилног привредног развоја. Супротно миксу политика које сада спроводи, Србија би требало да води политику спречавања реалне апрецијације курса динара, смањивања фискалног оптерећења производње и повећања пореза на потрошњу, као и активног привлачења страних директних инвестиција (СДИ) у индустријске секторе који су извозно оријентисани.

Правило мора бити: прво производња, плате, па порез. У области фискалне политике, требало би ићи на смањивање ПДВ-а за 2 одсто, смањење пореза на добит са 10 на 8 одсто, смањење укупних оптерећења зарада и њихово поступно свођење на 35-40 одсто са садашњих 62 одсто. Такође, требало би ослободити пореза производе намењене деци.

• Који су стратешки сектори привредног развоја Србије?

Јоргованка Табаковић: За Српску радикалну странку, пољопривреда је стратешки сектор српске привреде, јер је једна од основних полуа привредног развоја и раста. И као таква треба да буде предмет посебних подстицаја од стране државе. Пољопривреда је и основни сектор за решавање проблема незапослености и недовољне запослености.

Примарна производња и производња хране је била и остала најважнија шанса за бржи просперитет Србије, поготово узимајући у обзир и развој „пратећих“ сектора – производња разноврсне амбалаже, сектор трговине, транспорта, итд.

Поред пољопривреде, потребно је подстицање развоја још три стратешка сектора: сектора малих и средњих предузећа, грађевинарства и туризма.

Српска радикална странка ће спроводити индустријску политику која треба да подразумева државну интервенцију у корист стратешких сектора који се сматрају најзначајнијим за национални привредни развој и решење проблема незапослености. Насупрот уништавању домаће производње уз либерализацију увоза, потребно је промовисати извозне секторе, и то пре свега радно интензивне, и створити услове да ти сектори постану међународно конкурентни. Заштита и други облици подршке били би повучени у току од 5 до 10 година након увођења. Као и у САД и у земљама ЕУ, наша привреда треба да задржи спектар протекционистичких мера и извозних подстицаја за секторе на различитим степенима зрелости.

• Српска радикална странка се залаже за малу и отворену привреду. О каквом је економском моделу реч?

Јоргованка Табаковић: Наш одговор на процес глобализације јесте активна улога државе у стварању мале отворене привреде, чије су осе – ослонац националне владе на домаћу политику подстицања привредног развоја и ослонац домаћих фирми на домаћу основу ради глобалне конкурентности. Мала отворена привреда се (као економски модел) дефинише као привреда са 3 000 долара *per capita*, са становништвом испод 10 милиона, значајном изложеношћу глобалној привреди, ослоњу на знање као најважнији ресурс, и развијеном инфраструктуром. У променљивом амбијенту истовременог партнерства-сарадње и сукобљавања-конкурентности и међу фирмама и државама, мала отворена привреда има важну предност, а држава више није луксуз, већ витални предуслов економског и друштвеног просперитета.

• Како и где позиционирати српску економију у међународним оквирима?

Јоргованка Табаковић: Српска економија је у великој мери зависна од ЕУ, што значајно сужава маневарски простор Влади да самостално реагује, не само економски, него и политички. И управо то говори у прилогу стратешког опредељења Српске радикалне странке да Србија мора имати

више излаза, да треба подстицати прилив капитала и из других земаља и региона. Зато ћемо се залагати за озбиљније отварање према привредама даљих региона – Русија, источна Европа, Азија, Африка, Јужна Америка.

• Србију карактерише неуједначен економски развој. Који су предуслови да се такво стање исправи?

Јоргованка Табаковић: Дејство ефекта „закључавања“, из теорије нове економске географије, формираног образаца – центар (Београд, Ниш и Нови Сад) – периферија, који настаје под дејством растућих приноса, може бити разорно за остатак Србије. Београд и Нови Сад, са непосредним окружењем, препознати су као локације са најбољом инфраструктуром, понудом међуфазних производа и тражњом. Ниш је након ова два града повољна локација услед броја становника и места на коме се налази (рачвање аутопута према Грчкој и Бугарској). Преостали велики неприватизовани индустријски системи налазе се, највећим делом, у градовима мање величине у централној Србији. Њихова приватизација кроз стечај, услед одсуства интересовања страних инвеститора за организовање производње у њима, може заувек осудити читаве округе на стагнацију економске активност. Могуће политичке, економске, етничке и безбедносне последице „закључавања“ економског раста на релативно малој површини Србије око Београда и Новог Сада није тема за расправу, већ проблем који се најхитније мора решавати.

Решење је пре свега у развоју регионалних саобраћајница и инфраструктуре, како би се периферне области Србије учиниле примамљивијима за инвестирање.

• Став Српске радикалне странке да не треба потписати Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ, наилази на осуде тзв. проевропских снага као пут у самоизолацију и изолацију.

Јоргованка Табаковић: Они који говоре да ЕУ нема алтернативе, тврде да пријем у Унију није политичка пијаца где се добијају „попусти“, већ да је реч о испуњавању низа услова који су прописани, обелодањени и исти за све кандидате, и који ће омогућити заједнички несметан развој и остварење чувене формуле слободног протока капитала, идеја и рада. Али, захтев за одрицање Србије од Косова и Метохије показује да услови ипак нису исти за све, да није проблем у нама који одбијамо немогућ услов, већ у онима који такав услов намећу. Економска сарадња и размена је мотивисана пре свега профитом, и у том смислу нема говора о било каквој врсти изолације.

Р. В. С.

Да хранимо и себе и друге

Проф. др Зоран Машић је од 2004. године у два сазива Народне скупштине Републике Србије био народни посланик Српске радикалне странке и председник Одбора за пољопривреду. Редовни је професор на Одељењу ветеринарске медицине Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду. У периоду од 1991 – 2001. године био је директор Научног института за ветеринарство у Новом Саду. Руководио је већим бројем научних пројеката, и до сада, самостално и у сарадњи са другим ауторима, објавио 225 научних и стручних радова. Редовни је члан Академије ветеринарске медицине, Српског ветеринарског друштва, као и члан матичног Одбора за биотехничке науке.

Отац је двоје деце.

- Српска радикална странка заступа став да пољопривреда мора да буде једна од стратешких грана српске привреде. Зашто и на који начин?

Проф. др Машић: Као што су данас енергенти стратешка сировина у свету, тако је и храна постала стратешки производ свуда у свету. Цене хране на светским берзама из дана у дан вртоглаво расту. Србија има изванредне предуслове и ресурсе да за кратко време постане један од највећих произвођача хране на подручју средње и јужне Европе. Да би се то остварило, неопходно је да се промени државна политика према пољопривреди и пољопривредним произвођачима.

- Које мере треба предузети да би се постигао равномерни развој пољопривредне производње у Србији?

Проф. др Машић: Србија има око 4,4 милиона хектара обрадивих површина, које су распоређене у равничарским, брдско-равничарским и планинским регионима. У зависности од регионалне распрострањености обрадивих површина, требало би и организовати пољопривредну производњу. У равничарским регионима треба гајити индустријско биље (соја, сунцокрет, уљана репица, шећерна репа), затим житарице (кукуруз, пшеница, јечам, оvas), крмно биље, поврће и неке воћне културе, као и развијати узгој свиња, живине и говеда. У брдским и планинским регионима у већем обиму би требало организовати узгој воћа и винограда, извршити култивацију пашњака и ливада и узгајати више оваца, коза и говеда, и у већем обиму подстицати органску пољопривредну производњу и производњу производа са географским пореклом.

- Који су горући проблеми наше пољопривреде?

Проф. др Машић: Проблеми у нашој пољопривреди су вишеструки. Прво, неповољна је структура пољопривред-

них газдинстава. Србија спада међу земље са најмањом просечном величином газдинства (3,87 хектара по газдинству). На тако малим поседима, ниска је продуктивност рада и мале су могућности специјализације производње. Веома је неповољна квалификациона и старосна структура пољопривредних произвођача, с обзиром да преовлађују старачка домаћинства. Веома је лош и технички потенцијал у обради земљишта, механизација је застарела, просечна старост трактора и комбајна је између 15 и 20 година. Веома је мали проценат обрадивог земљишта под заливним системима, значајно је смањена потрошња минералних ђубрива, пестицида и других заштитних средстава. Просечни приноси већине биљних култура на нашим њивама су за 30-50 одсто мањи него у већини европских земаља. Посебно је неповољна, готово алармантна, ситуација у сточарству, јер је значајно редукован број грла стокe. Обим сточарске производње који је остварен у периоду 1996-2000. године, до данас није достигнут и то у говедарској, свињогојској, живинарској и овчарској производњи. Незадовољавајући је и расни састав стокe, са ниским степеном производности и продуктивности, неодговарајуће су мере зоотехнике, зоохигијене и ветеринарске заштите.

Веома честе су осцилације и диспаритети цене коштања инпута у пољопривредну производњу и пољопривредних производа, и то најчешће на штету пољопривредних произвођача. У протеклим годинама, мала су буџетска средства издвајана за унапређење пољопривредне производње. Банкарски систем је исказивао мали интерес за кредитирање

пољопривредне производње, а камате на одобрене кредите биле су високе.

• Какве су последице по српску пољопривреду оставили министри у том ресору, прво Ивана Дулић-Марковић, а затим Горан Живков, и на крају Слободан Милосављевић? Шта сматрате њиховим највећим грешкама?

Проф. др Машић: Обзиром да су на овим парламентарним изборима у једној коалицији Демократска странка и странка Г 17+, праву оцену њиховог рада као министара пољопривреде у протекле четири године ће дати грађани, тј. пољопривредни произвођачи у Србији. Мањкавости у раду било је пуно од 2000. наовамо, а у последњих годину дана, тј. у време трајања мандата господина Милосављевића, није донет ниједан закон, нити иједна измена закона из области пољопривреде.

• Има ли Србија јасну стратегију развоја пољопривреде и које су то стратешке тачке на којима треба да се темељи развој наше пољопривреде?

Проф. др Машић: Србија, иако превасходно аграрна земља, нажалост нема дугорочну и конзистентну стратегију развоја пољопривредне производње. Претходна влада је у лето 2005. године донела Стратегију развоја пољопривредне производње у Србији. Међутим, конституисањем нове владе 2007. године, Министарство пољопривреде је започело рад на новој стратегији развоја пољопривреде, а тај рад је трајао целу годину, тако да ни данас није завршен, па фактички Србија нема стратегију развоја пољопривреде као стратешки документ. Српска радикална странка има стратешку визију развоја пољопривредне производње у Србији.

• Навикли смо на честе блокаде путева и протесте које организују узгајивачи свиња, јер се сусрећу са проблемом ниске откупне цене товљеника. Држава пољопривредницима увек нуди понижавајуће откупне цене без обзира о којој житарици или воћу је реч. Сваке године прича је иста. Како видите конкретна решења ових проблема?

Проф. др Машић: У држави Србији спроведена је дивља и пљачкашка приватизација готово целокупне прехрамбено-прерађивачке индустрије. Власници су постали приватници из земље или иностранства, или сумњиви инвестициони фондови. Најгоре за пољопривредну производњу је то што ни у једном том приватизованом субјекту ниједан пољопривредник који се бави примарном пољопривредном производњом нема власнички или сувласнички однос, што је иначе нормална пракса у европским државама са развијеном пољопривредном производњом. Стога, прерађивачи и трговци диктирају цене примарних пољопривредних производа (товљених свиња и говеда, млека, пшенице, сунцокрета, шећерне репе итд.)

У постојећим околностима, решење овог проблема није лако. Треба стабилизovati примарну пољопривредну производњу, основати већи број гранских удружења и асоцијација пољопривредних произвођача и повећати извоз пољопривредних производа на страна тржишта.

• Српска радикална странка се залаже за оснивање удружења и асоцијација пољопривредних произвођача. Реците нам нешто више о томе.

Проф. др Машић: Већ сам споменуо да је један од начина борбе са прерађивачима за праву цену коштања примарних пољопривредних производа, оснивање гранских удружења и асоцијација примарних пољопривредних произвођача (негде их називају и кооперативе). У неком ранијем периоду, сличну функцију су имале земљорадничке задруге, но, нажалост данас већина земљорадничких задруга не функционише, или се само бави трговином. Грански удружени

примарни пољопривредни произвођачи ће моћи много лакше и јефтиније да обезбеђују инпуте за производњу, набављају репроматеријал и механизацију, уговарају обим производње и цене коштања својих производа код прерађивача и трговаца, преговарају са државом и банкама око субвенција, кредитирања, законске регулативе итд.

• Да ли је регистрација пољопривредних домаћинстава грађанима донела нешто конкретно?

Проф. др Машић: Неопходно је спровођење регистрације пољопривредних газдинстава да би се тачно утврдило колико се наших грађана бави пољопривредном производњом, и колико има произвођача за своје потребе, а колико робних произвођача. Ми се залажемо да се у што краћем времену заврши регистрација пољопривредних газдинстава, и да се свим пољопривредним произвођачима да шанса да остваре право на повољне кредите и подстицајна средства. До сада су те могућности имали само власници регистрованих пољопривредних газдинстава.

• Чињеница је да је у Србији за сада свега 3 одсто пољопривредне производње под системом за наводњавање, а да сушта ствара последицу драстичног смањења пољопривредних приноса. Шта урадити по том питању?

Проф. др Машић: Нажалост, процене су да се у Србији под системом за заливање налази 50 000 – 65 000 хектара, што представља негде око 1,5 одсто нашег обрадивог земљишта. Спадамо у земље са најмање обрадивог земљишта под заливним системима. Србија има изванредне водне потенцијале и објективно, неупоредиво веће површине обрадивог земљишта могле би се током лета заливати. Суочени смо са глобалним загревањем и повећањем просечних дневних температура, тако да ће се у наредном периоду биљна производња све теже одвијати без додатног заливања током летњег периода. Зато се свим заинтересованим пољопривредним произвођачима мора омогућити да под повољним условима добију дугорочне кредите за набавку опреме и система за заливање. Такође, јавна водопривредна предузећа би требало да очисте све потенцијалне канале за проток воде за наводњавање, а требале би да се смање и накнаде и таксе за коришћење воде за наводњавање земљишта из водотокова.

• Како оцењујете тренутно стање извоза наших производа и чињеницу да пољопривреда у укупном извозу Србије учествује са свега 20 одсто? Које мере треба предузети да Србија постане лидер у региону по питању извоза пољопривредних производа?

Проф. др Машић: Робна размена пољопривредних производа са иностранством остварује се у оквирима наше укупне привредне развијености. Извоз је условљен обимом, квалитетом и динамиком наше пољопривредне производње, висином наше потрошње, нивоом подстицаја за извоз од стране државе, као и царинским и другим нетарифним ограничењима земаља увозница. Наш извоз пољопривредно-прехрамбених производа има уочљиве осцилације, уз перманентно повећање обима извоза. Међутим, обим извоза је и даље мали у односу на наше производне могућности, традицију и квалитет. Навешћу пример: просечан извоз агроиндустријских производа из наше земље 2006. године по глави становника је би 160 долара, а исказан по активном пољопривреднику 305 долара. По подацима ФАО из 2005. године, просечан извоз агроиндустријских производа по активном пољопривреднику у Холандији је износио близу 60.000 долара, у Данској 35.000 долара, а у Француској око 15.000 долара.

Највећи извоз пољопривредних производа прошле и претпрошле године реализован је у Босну и Херцеговину, и

чини четвртину нашег извоза. Други по значају извозни партнер је Немачка са просечним учешћем од 13 одсто, на трећем месту је Република Македонија са учешћем од 12 одсто у извозу наших агроиндустријских производа. Ове три земље, са Италијом и Руском Федерацијом, чине две трећине нашег извоза поменутих производа. Остали спољнотрговински партнери извоза агроиндустријских производа су: Француска, Хрватска, Румунија, Бугарска и Аустрија, и са претходно поменутих државама, укупно чине 83 одсто нашег извоза.

Наша земља има могућности да постане лидер у региону по извозу агроиндустријских производа, само претходно мора да се промени политика и друштвени однос према пољопривреди. Прво, требало би да се стабилизује примарна пољопривредна производња, побољша квалитет производа и изврши усаглашавање наших стандарда и прописа са стандардима и прописима земаља увозница. Такође, требало би да се изврши промена структуре пољопривредне производње, са већим опредељењем на производњу и прераду индустријског биља (соје, сунцокрета, шећерне репе), поврћа, воћа и прерађевина од воћа, житарица (кукуруз, пшеница), лековитог биља, производа из органске производње, меса товлјене јунади и јагњади. Мора се и значајно побољшати маркетинг, као и да се дефинишу производи са робном марком и географским пореклом.

- **Каква је перспектива, с обзиром на конкурентност наших пољопривредних производа, на европском и светском тржишту? Где треба тражити потенцијалне partnere како бисмо повећали извоз, и самим тим ојачали пољопривредну производњу?**

Проф. др Машић: Добар број наших пољопривредних производа је традиционално био цењен и они су имали прођу на светском тржишту. Тај стечени углед у наредном периоду мора се још више унапредити, а на светску пијаци морамо изнети и нове производе. Повећањем стандарда грађана у неким великим државама попут Кине, Руске Федерације, као и у неким другим државама Азије, Јужне Америке и

Африке, отварају нам се нове могућности извоза агроиндустријских производа. Свакако, и даље ће нам остати значајни партнери земље у окружењу (земље бивше СФРЈ), као и неке нове, али и старе чланице ЕУ (Словачка, Чешка, Румунија, Мађарска, Немачка, Италија, Грчка, Француска, Аустрија), као и земље Блиског и Средњег истока (Саудијска Арабија, Иран, Ирак, Јордан) и земље бившег Совјетског Савеза (Белорусија, Украјина и Казахстан).

- **Које ће кључне потезе предузети Српска радикална странка у случају да јој након избора буде поверен ресор пољопривреде?**

Проф. др Машић: Ми у Српској радикалној странци сматрамо да развој и унапређење пољопривредне производње треба да буде један од приоритета привредног развоја Србије. У том циљу, имамо јасан програм и стратегију развоја пољопривреде за наредни период, добар део програма и мера сам већ напред изнео, а овде ћу споменути оно што није наведено.

Треба увести одговарајућу политику селективног кредитирања аграра, са повољним каматним стопама, које ће уважавати специфичности и спори обрт у пољопривреди. Ради ефикасније расподеле и контроле наменског трошења кредитних и подстицајних средстава, неопходно је основати државну аграрну банку за кредитирање пољопривреде. Дугорочним кредитима, уз повољну камату и грејс период, треба кредитирати набавку пољопривредне механизације, система за наводњавање, подизање пластеника и стакленика, за снимање дугогодишњих засада воћњака и винограда и набавку приплодне стоке.

Такође је неопходно редефинисати политику и функцију робних резерви и политику цена пољопривредних производа, као и интензивирати развој сточарске производње побољшањем квалитета, расног састава, производних особности и генетског потенцијала, као и унапредити здравствену заштиту животиња и спроводити мере очувања животне средине од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње.

Посебно ћемо активно спроводити мере руралног развоја и мере унапређења пољопривредне производње на селу. У стратегији развоја извоза пољопривредних производа, неопходно је посебним мерама подржати производњу семенског материјала, кукуруза, шећерне репе, соје, сунцокрета, крмног биља и поврћа, као и свежег и прерађеног воћа, и то свеже и смрзнуте малине, вишње, шљива, јабука, јагода и њихових прерађевина, затим меса и производа од меса и млека и производа од млека.

Извознике пољопривредних производа треба обавезати да уведу међународне стандарде квалитета ISO 9000, ISO 14000, НАССР стандарде и EUROGAP стандарде. Такође, у већем обиму треба финансирати органску пољопривредну производњу, одредити сертификационе институције органске производње и маркентишки промовисати производе органске производње у земљи и на иностраним тржиштима.

Посебно је важно формирати препознатљиву марку производа „Made in Serbia”, и промовисати производе са географским пореклом.

У наредних пет година настојаћемо да увећамо аграрни буџет, тако да он буде у висини 10 одсто буџета Србије, и да обезбедимо директне субвенције пољопривредним произвођачима у циљу плаћања разлике између тржишних цена и цена које би произвођачима гарантовале одговарајући доходак. Такође, кроз аграрни буџет ћемо обезбедити регресе за пољопривредне инпуте (минерална ђубрива, нафту, семе и садни материјал, приплодну стоку и унапређење сточарске производње, финансирање залиха пољопривредних производа и камата на средњорочне и дугорочне кредите, итд).

У што скоријем времену, неопходно је у Народној скупштини усвојити више важних закона из области пољопривреде (Закон о пољопривреди, Закон о безбедности хране,

Закон о заштити биља, Закон о добробити животиња, Закон о елементарним непогодама, Закон о пољопривредним задругама, Закон о сточарству, Закон о дивљачи и ловству, Закон о шумама, Закон о водама, Закон о храни за животиње, Закон о средствима за исхрану биља, Закон о вину, ракији итд) који ће дати нормативни оквир за све поменуте реформе у пољопривреди Србије.

Р. В. С.

Очистићемо државу од корупције!

Драган Тодоровић је дипломирани инжењер организације рада. Потпредседник је Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке и председник Извршног одбора. Био је посланик у Скупштини СРЈ и Скупштини Србије и Црне Горе, као и у Скупштини Србије

У Влади која је формирана 24. марта 1998. године обављао је функцију министра за саобраћај и везе, а 1999. године изабран је на функцију потпредседника Републичке владе.

Отац је четворо деце.

- Сви се слажу да је институционална корупција највећи проблем са којим се сусрећу грађани наше земље. Које су то кључне институције које су извориште корупције у Србији?

Драган Тодоровић: То су свакако органи државне управе, који уједно представљају и стуб нашег друштва, али и стуб корупције. Управо у органима државне управе, након 2000. године, корупција је попримила огромне размере, и ако по том питању нешто хитно не предузмемо, корупција ће представљати још већу претњу опстанку државе. Уместо да држава чини све напоре да се корупција смањи и искорени, поједина министарства која су задужена за сузбијање корупције – постала су директно извор корупције. Ту пре свега мислим на Министарство правде и Министарство унутрашњих послова. Из досадашње праксе смо видели да су проблеми у тим министарствима такви да једноставно нема наде да ће се било шта решити уколико се власт не промени. Подсећам Вас само на пример стечајне мафије, где је чак неколико судија морало да буде ухапшено. Сличних примера је било и у Министарству унутрашњих послова када су хапшени поједини полицајци и инспектори. Наравно, то није довољно, јер су те акције биле селективне будући да постоји јака спрега између политичара на власти и мафије. Због тога, када је реч о борби против корупције, у наредном периоду ствари морамо да мењамо у корену.

- Да, али све странке које су учествовале у вршењу власти након 2000. године, тврде да су биле жестоки борци против корупције и да су радиле на њеном искорењивању. Како Ви оцењујете те тврдње и досадашњу борбу против корупције?

Драган Тодоровић: Довољно је само сваког дана погледати новинске наслове, па се лако може уочити да је та прича о досадашњој борби против корупције бесмислена лаж. Ми смо у прилици да сваког дана откријемо то како је неко док је био на власти, или је још увек на власти, злоупотребио ту власт како би себи прибавио противправну имовинску корист. Ево, ту је најновији случај везан за уговор о продаји Дуванске индустрије Ниш. У томе су учествовали садашњи министар Мирко Цветковић, садашњи потпредседник

Владе Републике Србије, Божидар Ђелић, као и бивши министар Александар Влаховић. То јасно показује да су у првом наврату вршења власти чинили све оно што је могло да им донесе некакву врсту користи, без обзира на штету коју је држава претрпела. Само у овом послу, држава је оштећена за 7,6 милиона евра. Таквих примера је много и то се онда не зове борба против корупције, већ „производња” и директно учешће у корупцији.

- Недавно су странка Г17 плус и Млађан Динкић подржали идеју оснивања Агенције за борбу против корупције. Како коментаришете тај потез и шта би Србија добила оснивањем овакве агенције?

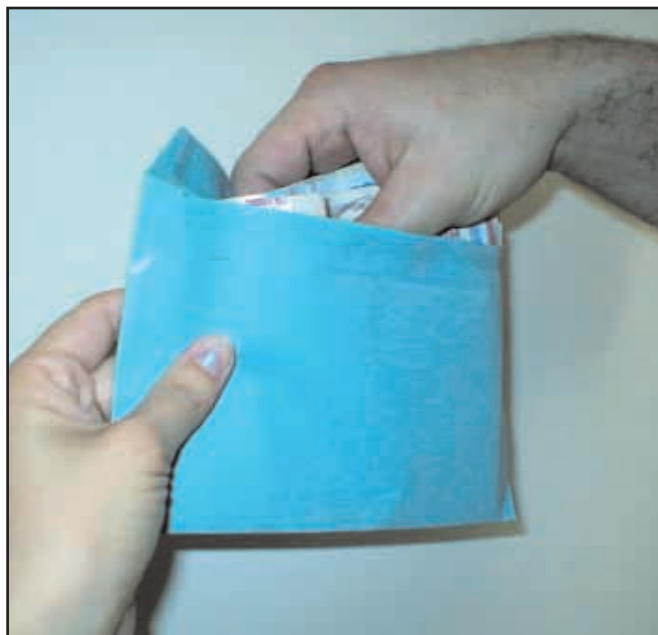
Драган Тодоровић: До сада се показало да је оснивањем разноразних посебних и специјалних агенција, Србија само била на губитку. Те институције су до сада служиле само за ухлебљење огромног броја партијских кадрова. Једини принцип запошљавања у њима је партијска подобност, тако да ти људи данас суштински не раде ништа. Постоји пуно доказа да се на многим радним местима у државној управи примају људи без стручне спреме, људи који немају потребне квалификације. Таквим гомилањем државног апарата се не решава проблем корупције, а нарочито се не решава ако је у режији Млађана Динкића и странке Г17 плус. Када се у Србији спомене појам корупције, прва асоцијација за то је Динкић и његова фирма Г17 плус.

- **Власт се стало позива на чињеницу да је до сада усвојено низ закона за које се каже да су антикорупцијски. Шта је наша земља добила доношењем таквих закона и како оцењујете њихову примену у пракси?**

Драган Тодоровић: Усвајањем тзв. антикорупцијских закона, попут Закона о спречавању прања новца, Закона о јавним набавкама, Закона о сукобу интереса и Закона о финансирању политичких партија и неких других закона, наша држава, нажалост, није добила ништа. Држава и грађани Србије такође нису добили ништа ни од усвајања низа разноразних закона који се по аутоматизму, односно по наводном приоритету „вршења реформи“, само преписују, односно преводe из Европске уније. Тако преписана и преведена законска решења на брзину се убацију у скупштинску процедуру, владајуће странке их једногласно усвајају, а чим ступе на снагу – остану мртво слово на папиру. Такви прописи нам ништа нису помогли у борби против корупције. Ја то најбоље знам као председник Административног одбора Народне скупштине Републике Србије, јер када смо на основу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, тражили одређене информације од појединих државних органа, увек смо имали проблем да добијемо тражене информације, које иначе морају бити доступне јавности. Једноставно, корупција у Србији је јача од било ког закона.

- **Административни одбор Народне скупштине је након интервенције повереника за информације, на једвите јаде добио податке о зарадама појединих директора јавних предузећа, председника и чланова управних одбора. Шта сте тим поводом открили? Какве су зараде у јавним предузећима?**

Драган Тодоровић: Увидом у добијене информације, открили смо невероватне ствари о зарадама у јавним предузећима. Утврдили смо да су примања у јавним предузећима изузетно велика, тј. да су плате директора, чланова управних одбора и председника заиста енормно високе. То је неприхватљиво с обзиром на чињеницу да су то јавна, државна предузећа која на тржишту остварују одређену добит, односно економске резултате, захваљујући монополу који имају, који им је дала држава, а не због тога што су директори толико способни. То је управо проблем који показује да се апсолутно не води рачуна о државним, већ само о сопственим партијским и личним интересима. Рецимо, једна од највећих плата је плата директора у НИС-у, чини ми се да је нешто око 560.000 динара, док је његовом заменику плата нешто мања. Толика је месечна зарада и председнику Управног одбора НИС-а. Међутим, један број агенција и јавних предузећа су одбили да нам доставе тражене податке о зарадама. Ми смо те предмете проследили Влади Републике Србије, јер је Влада надлежна за извршење решења повереника за информације у случајевима када то поменуте институције неће добровољно да учине. И поред тога, податке до дана

данашњег нисмо добили. Међутим, Административни одбор на чијем сам ја челу, ишао је и даље од тога. Ми смо тражили да нам се доставе подаци од агенција и јавних предузећа о томе колики су им фондови за репрезентацију, или тзв. менаџерски додаци. У овом случају је још мањи број агенција и јавних предузећа доставио податке такве врсте, па смо се поново обратили за помоћ поверенику. Колико ја знам, још увек нисмо добили тражене податке, што на најбољи начин показује да садашња власт није спремна да се бори против криминала и корупције.

- **Како оцењујете рад ресорних министарстава и министара када је реч о располагању буџетским средствима? Да ли се може рећи да новац из буџета власт користи законито и наменски?**

Драган Тодоровић: Довољно је видети налазе Буџетске инспекције и све је кристално јасно. У већини државних органа и министарстава код којих је Буџетска инспекција до сада вршила буџетску контролу, утврђено је незаконито, односно ненаменско располагање буџетом Србије. Због незаконитости у трошењу буџета, Буџетска инспекција подноси пријаве надлежним органима. Међутим, у пракси се дешава да ти прекршаји застаревају, тако да надлежни органи не могу да поступе по пријави буџетске инспекције. То само говори о томе како власти и државни органи не чине ништа како би кривци који наносе штету државном буџету били изведени пред лице правде. Међутим, овакво стање многима одговара.

- **Доношењем Закона о врховној државној ревизорској институцији, планирана је контрола и ревизија на највишем државном нивоу. Како оцењујете овај потез власти и да ли смо тиме коначно добили јаку контролу трошења буџета?**

Драган Тодоровић: Државна ревизорска институција само формално постоји, а практично још увек није ни почела са радом. Кривац за то је држава и актуелна власт, јер ревизорима нису обезбеђени ни услови за рад у погледу простора и опреме. Такође, не постоји ни довољан број запослених у тој институцији. Међутим, о томе зашто је то тако, најбоље говори начин на који су изабрани чланови Савета ревизорске институције. И у овом случају је употребљен стари метод – да се владајуће странке договоре и да ту убаци своје кадрове, тако да је тај савет изабран по политичком кључу.

Зато је и нормално да они који су ту примљени као кандидати појединих странка, ни у ком случају неће радити против тих странака. Због тога ја, а верујем и грађани Србије, уопште немају поверење у будући рад ове институције. Ситуација се може променити само ако се јавним конкурсом на та места буду изабрали стручни, квалификовани људи и људи од интегритета за које ћемо бити сигурни да ће свој посао радити по закону. Тек тада можемо веровати да ће неко независан отворити питање досадашњих афера у којима је државни буџет оштећен за милијарде евра, а које до дана данашњег нису расветљене.

• Које су то афере које би у будућности требало да буду предмет интересовања надлежних органа?

Драган Тодоровић: Тешко да бих сада могао да набројим све афере а да неку не пропустим, јер их има превише. Прва досовска афера мислим да је била упад у Народну банку Југославије, на челу са Млађаном Динкићем. Ту је и упад у Царину, упад у РТС... и све оне провале у државне органе и институције које су се одиграле на незаконит начин. Велики криминал у Србији, након 2000. године, отпочео је незаконитим приватизацијама и пљачкама цементара. То је опште познато и мислим да нема дилеме да је то једна од првих великих пљачки која је извршена у Србији доласком ДОС-а на власт. После приватизације цементара, долазе шећеране, као и актуелан случај дуванске индустрије... Ту су и покушаји да се на криминалан начин прода РТБ Бор, а што је само показало да се и у првом и у другом случају неуспеле продаје радило о појединачним партијским интересима. Наравно, ту је и незаконита продаја железаре Сартид, што је свакако једна од највећих пљачки које су икада извршене до сада у Србији. Требало би испитати и случај Националне штедионице и кривце казнити по закону. Проблем девизних резерви са којима располаже наша држава такође ће се показати као велики криминал. Прошла влада је тврдила да нема информацију о томе где се и под којим условима чувају та новчана средства. Тако ми данас немамо одговор на питање ко располаже нашим девизним резервама и под којим условима се оне чувају. Стварно је превише афера које коначно морају добити свој епилог, а које до данас нису разјашњене.

• Поједини медији су писали о томе како радикали наводно имају „Акциони план хапшења” који ће активирати по доласку на власт. Да ли су ти наводи тачни, и ко има разлога да страхује од потеза надлежних државних органа?

Драган Тодоровић: Ти наводи нису тачни. То је само још један покушај застрашивања народа од Српске радикалне странке. Наша странка се хапшењем никада неће бавити, јер је то посао државних органа. Међутим, разумем ту врсту нервозе јер је то страх изазван код Демократске странке оним што су као странка радили. Од 2000. године када су до-

шли на власт, а посебно 2003. године у акцији „Сабља”, хапсили су редом све политичке неистомисљенике, а о томе ко ће бити ухапшен а ко не, искључиво су одлучивали кадрови Демократске странке. Што се тиче Српске радикалне странке, ми ћемо само инсистирати код надлежних органа да по закону раде свој посао. Ту пре свега мислим на Министарство унутрашњих послова и на Тужилаштво као два најважнија органа, а који су данас истовремено и највећи проблеми због којих је корупција у Србији и достигла ове размере. Из нашег искуства знам да многе кривичне пријаве које су потпуно утемељене на подацима до којих смо дошли и са којима смо располагали, до дана данашњег нису озбиљно разматране, нити су процесуиране. То говори да ће многе ствари морати да се мењају уколико наша држава заиста жели да се обрачуна са корупцијом и криминалом.

• Шта је то што грађани од владе у којој буду радикали могу конкретно да очекују по питању антикорупцијске политике?

Драган Тодоровић: Прва и основна ствар коју грађани могу да очекују од владе коју ће формирати радикали, јесте то да ће посао државне власти обављати стручни и квалитетни људи, који неће бити постављани по партијској линији, већ по способностима. Због тога у Србији неће бити недодирљивих, као што је то сада случај. Сви који су прекршили закон, мораће да одговарају, и то је политика коју ми заступамо. Друга ствар, судство ћемо потпуно ослободити од политике, што значи да ће судије судити на основу закона, а не по основу партијске припадности и у зависности од тога ко је оптужени. То су два основна предуслова за почетак спровођења јаке антикорупцијске политике и успешне владавине која ће изградити правну државу и демократско друштво. Најважније је то да ћемо ми чинити све да наши људи у власти ни једног јединог момента не злоупотребе ту власт. Најбоља гаранција за наша обећања јесте учешће наше странке у власти у периоду од 1998. до 2000. године. Ни један једини функционер Српске радикалне странке, ни министар, нити заменик министра, нити било који други функционер из наших редова, није оптужен ни за једно једино кривично дело злоупотребе власти у личне сврхе.

• Има ли Српска радикална странка јасну стратегију за борбу против корупције коју ће имплементирати по доласку на власт?

Драган Тодоровић: Имамо апсолутно јасну стратегију за борбу против корупције. У основи те стратегије је смањење државног апарата, који мора да буде ефикасан, стручан и на чијем челу морају бити морални и поштени људи. Доказаћемо да радикали могу да очисте државу од корупције која нас тренутно уништава.

Р. В. С.

Ослободићемо српско правосуђе од политизације и корупције

Зоран Красић је дипломирани правник, члан Председничког колегијума Српске радикалне странке. Био је републички министар трговине од 24. маја 1998. до 25. октобра 2000. године. Правни саветник је проф. др Војислава Шешеља.

Отац је двоје деце.

- **Како оцењујете тренутну законску регулативу која уређује правосудни систем у Србији? Шта је то што треба мењати како би се побољшао рад судских органа, а самим тим и унапредила законодавна власт?**

Зоран Красић: Од 5. октобра 2000. године јасно се препознаје неколико етапа, али би се оне ипак суштински могле свести на две. Прва, до доношења новог Устава Републике Србије и друга, од јануара 2007. године до данас. За прву етапу је карактеристично да су на брзину и уз натезања унутар ДОС-а донети нови закони из области правосуђа, који се претежно не примењују. Наиме, и данас је на снази организациона шема судова и тужилаштва по законима који више не постоје, а примењују се, и по тим „историјским законима” данас је одређена стварна надлежност судова. Нема апелационих, управних и судова за прекршаје. Дакле, једино се примењују одредбе о избору и разрешењу судија и тужилаца. То је фаза која би се могла назвати и „лустрационом” фазом, односно револуционарном, у којој су из правосуђа отерани политички неподобни појединци. Наравно, дошли су досовци: пре свега деца адвоката, секретари задруга и пензионери, али и сви који су подобни за странке ДОС-а. Такви су им били потребни како би сва друга рашчишћавања у друштву добила и судски печат, односно како би се легализовао криминал ДОС-а, а то је свакако приватизација, банке, стечаји и нескривено настојање појединаца у ДОС-у да свако добије своју мафију, односно да се једна мафија замени другом. То је најцрњи период србијанског правосуђа. Неуставно и незаконито се испоручују држављани Србије у иностранство (уредбу је писала Вида Петровић-Шкеро), управник затвора објављује књигу утисака и шпијунирања, министар правде се залаже за враћање смртне казне, мафијашки се пуштају из затвора, масовно се амнестирају терористи са Косова и Метохије, затвореници пале затворе, хиљаде и хиљаде грађана се хапси и не дозвољава им се да их заступају адвокати. Једноставно, а по оној народној „Поменуло се, не повратило се”.

У другој фази, после доношења Устава Републике Србије, осим што је донет закон и делимично извршен избор судија Уставног суда Србије, све друго у погледу закона као уставна обавеза није чак ни у фиокама. Генерално, странкама „проевропског” блока ово стање одговара, јер су они протагонисти максиме „Што горе то боље”. Тако могу да

пливају као сомови у мутној води, и да се захваљујући медијима и ширењу страха одржавају на власти, без обзира на агрегатно стање коалиције ДОС. Да је стање овако, мада сам бирао речи, довољно је само подсетити да је и реконструкција затвора и реновирање судова предмет афера у јавности, који ће свакако епилог имати на суду. Ако је то тако у правосуђу, зашто би било изненађење ако је исто тако или још горе у другим областима?

- **Влада Републике Србије је у априлу 2006. године донела Националну стратегију реформе правосуђа, међутим, овај документ је остао мртво слово на папиру. По Вашем мишљењу, зашто је то тако?**

Зоран Красић: Овај документ је реализован у делу који се односио на уставне промене и у делу трошкова рада комисија и других који су били предвиђени као носиоци активности. Све друго је заиста мртво слово на папиру. Међутим, морам да приметим да нереализовање стратегије и није нека штета, јер су и најважнији протагонисти доношења тог документа схватили да је скупо и штетно да се у овој обла-

сти води политика по систему „Видела жаба да се коњи поткивају, па и она дигла батак”. Преписивање решења са Запада у овој области није обично преписивање, јер, да би макар и по организацији правосуђа глумили Запад, морамо много средстава да одвојимо, а њих нема, а и не зна се који би крајњи ефекат био. Не постоје гаранције да би правосуђе било ефикасније са гледишта интереса наших грађана, а то што би нас неко са Запада похвалио да личимо на њих, за грађане Србије такође не представља ништа друго до непотребан трошак, односно пристајање на штету. Промене су потребне нама, а не Западу.

Колико је све то што је урађено обичан провизоријум, види се и из нових закона о парничном и кривичном поступку који ни у овим условима нису довели до помака у погледу ефикасности судских поступака. Стално се прича о неком накнадном оспособљавању судија, а заборавља се на судску праксу. Ретке су судије које би вам данас рекле шта је стандард, јер би одмах могли да буду демантовани готово свакодневним преседанима. Није тешко закључити коме то одговара.

- **Како коментаришете чињеницу да је држава, односно претходна и актуелна власт, реформу правосуђа поверила невладиног сектору, као што је Америчко удружење правника (АВА)? Шта то практично значи за наше правосуђе? Како то спречити?**

Зоран Красић: Тачно је да су њима поверени многи пројекти, између осталог, прикупљање података о наводним српским злочинима, обезбеђивање експерата и података о наводним злочинима за МКСЈ, за промоцију Хашког трибунала, обуку судија, тужилаца, професора и младих правника у Србији, реформу Удружења судија Србије, реформу Удружења тужилаца Србије, помоћ косовској адвокатској комори, заштиту грађана Прешева, Медвеђе и Бујановца од наводне репресије српских власти и друго. Велики број пресуда се доноси под притиском АВА и невладине организације (пројекта) који је она формирала, CELLI. АВА је на путу да целокупни правосудни систем, укључујући и правне факултете, стави под своју контролу и утицај. То актуелна власт правда тиме да „ко даје паре, има право и да вршља”. Међутим, томе треба додати и чињеницу да Сем Назаро контролише и диктира пресуде у Суду за ратне злочине у Београду, а свакако треба имати у виду и улогу Наташе Кандић као најбезобразнијег експонента из иностранства. Она шамара полицијце, стално је у судовима као да се нала-

зи у својој кући, а свој стан користи за збрињавање терориста који би сведочили против Срба.

- **Поједини правни стручњаци сматрају да је утицај и притисак невладиног сектора на рад правосуђа у Србији огроман. Да ли се слажете са таквом оценом и колико заиста НВО утичу на рад наших правосудних органа? Како то спречити?**

Зоран Красић: У Србији постоји велики број невладиних организација које се финансирају из иностранства, наравно, према неким програмима којима се кандидују за та средства. Скоро све, па чак и оне најбезазленије за које би се по називу могло рећи да патолошки воле љубичице, усмерене су да делују на јавно мњење и да га обликују како би се на власти одржале странке наводно демократског блока, без обзира на агрегатно стање ДОС-а, а све са циљем да се обави најпрљавији посао. Као представнике неке невладине организације, упознајемо једно или највише два лица који су активисти. Обично су просторије на којима је пријављено седиште невладиних организација данима затворене, али оне постоје и активне су у медијима преко препознатљивих појединаца. То су наводно неки експерти, почев од универзитетских професора преко других који су по нечему познати, и они представљају нешто што је препознатљиво и што може да утиче на јавно мњење. Све невладине организације у крајњем се на неки начин појављују у правосуђу, али за неке се може рећи да постоје да би представљале константни притисак на правосуђе. Судије се просто прибојавају и својих пресуда, јер не знају шта може да их снађе у медијима од представника тих невладиних организација, а када они крену, онда се преко медија име судије ставља на стуб срама и креће оркестрирано иживљавање.

Тако се судија Врховног суда Србије Милена Илић-Дреџун, због моралног чина да не жели да учествује у фалсификату, од својеврсне жртве досовског режима претвара у прогонитеља и добија разне епитете. Из истих разлога и судија мр Гордана Божиловић-Петровић једина не бива поново изабрана за судију у Одељењу за ратне злочине. Слично пролази и судија Катарина Ранђеловић из Ниша због првостепене пресуде која је потврђена од свих инстанци. Дакле, или ћеш да судиш како је ДОС одлучио и преко медија те унапред обавестио о одлуци, или ћеш да будеш нападнут без могућности не само да се одбраниш, него да било шта кажеш. Високоморалне судије су непожељне. Да ли треба подсећати да и пре него што се отвори неки судски спис, односно и пре него што се формира судски предмет, невладине организације, у директном телевизијском преносу, већ су све анализирале и пресудиле. Емисије се репризирају, или се организују нове са другим учесницима, на којима се пресуђује. Па, буди након тога морални судија који ће да утврди и пресуди другачије од онога што су они издиктирали и обавестили јавност.

- **Сви се слажу да је политизовање рада правосудних органа, као и политизација носиоца судијских и тужилачких функција управо довела до колапса српског правосудног система. Слажете ли се са овом оценом? Какве промене предвиђа Српска радикална странка по овом питању онда када преузме вођење државе?**

Зоран Красић: Политизација правосуђа у Србији је максимална и нарочито долази до изражаја приликом избора или разрешења. Странке на власти се процентуално договоре о размери, и тако деле и бирају носиоце правосудних функција. Може се претпоставити чиме су то заслужили и шта се од њих очекује као носилаца правосудних функција. Према постојећем Уставном закону могућа је и ситуација да када крене избор носилаца правосудних функција, имамо

судове и тужилаштва, а да немамо судије и тужиоце. Уплашене и застрашене судије никада неће моћи да обављају своје функције, и то је оно што је потребно појединим странкама ДОС-а.

Правосудни буџет је свакако једна од важних мера која мора да помогне очувању самосталности и независности судства, али није ни једина, нити главна. Свакако је неопходно да се направи разлика и да се на основу прецизних критеријума утврди коме има места у правосуђу. Јер, најгора ствар која може да се деси је да се поистовете све судије и тужиоци са шачицом корумпираних. Зато је потребна опрезност и што објективнији критеријуми за оцену квалитета рада и способности да се врши овако значајна функција. По овом питању постоје јасно разрађени међународни стандарди који могу послужити за што објективније сагледавање и проналажење решења. Кроз шта је све прошло наше правосуђе за протеклих седам година, право је чудо да још увек имамо правосудни систем.

- **Да ли је тачно да управо политизација правосудних органа и носилаца правосудних функција у Србији подстиче институционалну корупцију и спречава њено санкционисање?**

Зоран Красић: Риба никада не смрди од репа, већ од главе. Довољно је навести да су досовци као гоље дошли на власт, а да су сада успешни бизнисмени. Против функционера су готово и забрањени поступци, јер Влада успоставља имунитет за министре, а спонзори странака ДОС-а не само што су заштићени, него слободно могу власт да усмере на пословног партнера који им смета у послу. Велики мафијашки очигледно имају своју власт, и наравно да им је стало да се та власт очува.

- **Како коментаришете податак да је Министарство правде у 2006. години, решавајући споразумно 170 предмета, из буџета испатило чак 38,587.522,37 динара по основу неоснованог лишавања слободе? Да ли то значи да је власт до сада махом хапсила погрешене људе?**

Зоран Красић: Када „погрешни“, власт је дужна и да надокнади штету. Судама према висини штете, ова досовска власт се у истој сразмери и огрешила. Присетимо се неких који су хапсили, или се по њиховим налозима и жељама хапсило по Србији: Чедомир Јовановић, Жарко Кораћ, Владан Батић, Борис Тадић итд. Тако и толико грешни, а и даље су на власти? Како тумачити њихове данашње предизборне поруке? Само као најобичније лажи у низу превара само да би остали на власти, а онда поново. И докле тако? И докле ће грађани након избора да признају да су поново погрешили када су за њих гласали, зато што су их уплашили? Накнадна памет после избора само доказује да су грађани пристали да им живот креирају они који су се доказано огрешили о право.

- **Поједини судови су изузетно преоптерећени, док други пак судови готово да и немају посла. Сматра се да управо та преоптерећеност доводи до одуговлачења судских процеса, као и до намерног застаревања кривичних предмета у решавању судских спорова. Слажете ли се са овом оценом и треба ли Србији нова мрежа судова? Шта урадити по том питању?**

Зоран Красић: За протеклих седам година било је покушаја да се ово питање реши, али су сви покушаји били погрешни, јер жаба не може да носи потковицу. Прављени су алтернативни и псеудосудски органи за мирно решавање спорова, за преговоре синдиката и послодаваца и слично. Предлажу се чак и нотари и нека друга решења. Преоптерећеност постоји, како због великог броја предмета тако и

због тога што судија и нема екипу која ће да припреми предмет за суђење и што, мада може деловати банално, записник на рочишту још увек диктира судија, чак и када странке излажу своје ставове и када се саслушавају сведоци. Тај технички аспект вероватно и може да се отклони као проблем, али ипак за решавање оног највећег проблема не постоји политичка спремност. Сматрам да је централно питање да ли сви спорови морају да буду на суду, односно шта од кривичних може прећи на прекршајне, и шта од грађанских може прећи на управне ствари. Управни поступак се води по службеној дужности, али су могуће ситуације да се појављују странке са супротним интересима, мада су супротстављени интереси који изазивају спор основна карактеристика парничних ствари. Могло би се, рецимо, поћи од спорних својинских односа између грађана у урбанизованим градским срединама, где управни прописи о уређењу добијају примат и значај да се и сва друга својинска питања на непокретностима у градовима морају решавати по правилима за управне ствари.

Ово питање је важно зато што у пракси имамо и паралелну надлежност која поприлично обесмишљава појам заштите права и интереса. Наравно, и питање мреже судова свакако мора доћи на ред, али пре тога је потребно да се многа питања из области материјалног права уреде на целовит начин. Дакле, дугорочни програм је неопходан, али и професионална екипа у Министарству правде која не би била заплашена претњама о скраћивању мандата, јер добар планско-програмски документ сређивања стања тражи и неко време у коме све то треба да се заврши. Наравно, када се каже време, то мора да буде неколико година, али не дуже од 3 године. Политички консензус је ипак кључни услов. Зато је важно да власт у наредном периоду буде стабилна.

- **Недавно смо имали и штрајкове у правосудним органима. Влада је те штрајкове угушила тако што је радницима замазала очи једнократним помоћима од по 5 000 динара, али је тада понуђено и 2 000 отказа. Како оцењујете положај запослених у правосудним органима, а пре свега њихове зараде и политику актуелне власти по овом питању?**

Зоран Красић: Сваки штрајк указује на постојање проблема који није могао да се реши мирним средствима. Наравно, и штрајк је мирно средство, али последње. Сваки штрајк оставља штетне последице, али штрајк у правосуђу, за разлику од других штрајкова који погађају послодавца и запослене, највише погађа учеснике у судском поступку, односно грађане и правна лица, и за ту штету је увек одговорна држава. Зато се политика досовских власти поводом штрајкова у правосуђу сводила на оно „држи воду док мајстори оду“, а стабилно материјално решење није било могуће, јер у Србији све зависи од министра финансија и гувернера Народне банке Србије.

- **Да ли Српска радикална странка има јасну стратегију за реформу правосуђа, и какве промене грађани у овој области могу да очекују по доласку радикала на власт?**

Зоран Красић: Спектакуларних промена намењених медијима неће бити, али ће бити радикалних промена према унапред познатом плану и програму. Наравно, сваки предлог конкретне промене мораће да има и стручне и професионално прихватљиве разлоге са гледишта ефикасности поступка и обезбеђења права на правично суђење. Истовремено ће се радити и на питањима статуса, материјалног положаја, безбедности и других техничких услова да би правосуђе могло да функционише. Списак конкретних мера одговара управо ономе што судије и тужиоци међусобно коментаришу да је потребно другачије уредити.

Р. В. С.

Да Србија не буде држава сиромашних

Гордана Поп-Лазих, дипломирани правник, потпредседник је Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке и председник општине Земун. У Влади Републике Србије која је изабрана 24. марта 1998. године, обављала је функцију министра за локалну самоуправу. Била је посланик Српске радикалне странке, а 2004. изабрана је на функцију потпредседника Народне скупштине Србије, коју је обављала до избора за председника земунске општине.

Мајка је троје деце.

• **Шта карактерише тренутну економску ситуацију у Србији?**

Гордана Поп-Лазих: Актуелну економску ситуацију у Србији првенствено карактерише недовољан привредни раст, који је огроман терет приватизације и транзиције комплетног друштвено-економског миљеа превалио на данас највећи број незапослених лица у Европи, и најмање 20 одсто становништва које живи у сиромаштву.

• **Шта су узроци сиромаштва у Србији? Колико је грађана Србије данас погођено сиромаштвом?**

Гордана Поп-Лазих: Драматичан пад друштвеног бруто производа, распад бивше СФРЈ, санкције СБ УН, бомбардовање Србије од стране НАТО алијансе, неправедна приватизација – резултирала су социјалном кризом која се рефлектовала на социјално раслојавање становништва. Нажалост, у Србији је данас на делу „богаћење богатих и осиромашење сиромашних”.

Грубе процене указују да око милион људи у Србији живи испод линије сиромаштва, а чак више од два милиона спада у категорију егзистенцијално угрожених.

• **Да ли су претходне владе имале дефинисану стратегију за смањење сиромаштва?**

Гордана Поп-Лазих: Истини за вољу, претходне владе су декларативно доносиле стратегије за смањење сиромаштва, али је све остало мртво слово на папиру. Јер, не само да се сиромаштво није смањило, већ је и озбиљно увећано. Отуда је неопходно дијагностицирати стање и идентификовати основне правце и темеље на којима би се једна свеобухватна и озбиљна стратегија заснивала.

• **Да ли су сиромаштвом подједнако погођени грађани градског и сеоског подручја?**

Гордана Поп-Лазих: Сиромаштво је у Србији постало рурални феномен. Рурално становништво је, у односу на урбано, такође суочено и са већом дубином и оштрином сиромаштва. Регион са највећим уделом сиромашних јесте југоисточна Србија. Становништво руралних подручја југоисточне и дела западне Србије чини 25 одсто од укупног броја сиромашних.

• **Како се одређује граница сиромаштва?**

Гордана Поп-Лазих: Граница сиромаштва у Србији одређена је потрошњом по потрошачкој јединици у просеку мањом од 72 евра месечно. Према том критеријуму, испод ове линије сиромаштва налази се 10 одсто становништва Србије или око 800.000 људи. Ако се овоме дода становништво које се налази непосредно изнад линије сиромаштва и које се сврстава у категорију „материјално недовољно обезбеђених”, проценат сиромаштва се повећава на 20 одсто од укупног становништва, што чини око 1,600.000 грађана.

• **А колико је данас у Србији људи без посла?**

Гордана Поп-Лазих: Висока стопа отворене званичне незапослености износи 28 одсто. Стопа трајне незапослености (преко 10 година без запослења), износи чак 35 одсто. Велики проблем представља и неповољна структура незапосле-

ности. У Србији има више од 700 000 инвалида, од којих је само 13 одсто запослено, што је три пута мање него у Европској унији. Остали проблеми се односе на груба кршења права радника, ниске просечне реалне зараде, као и велике међугранске разлике у зарадама. Поред наведеног, константно се појављују нови вишкови радне снаге као последица приватизације и реорганизације државне управе, а истовремено је присутан и стални прилив нових генерација радне снаге.

• **Како Српска радикална странка види решавање проблема сиромаштва? Имате ли дефинисану стратегију?**

Гордана Поп-Лазич: Циљ стратегије за смањење и искорењивање сиромаштва у Србији коју предлаже Српска радикална странка је да се до 2013. године сиромаштво у Србији смањи за 50 одсто, што подразумева елиминисање најизраженијих облика сиромаштва присутних у неразвијеним подручјима. Српска радикална странка се залаже да темељ те стратегије буде привредни раст, раст инвестиција и раст конкурентности националне економије који би у наредних 5 година довели до отварања бар 500 000 нових радних места. Најважнији фактор смањења сиромаштва је привредни раст. Повећање дохотка једне земље неминовно доноси и повећање дохотка њених сиромашних грађана. Привредни раст позитивно утиче на смањење сиромаштва по три основа. Први се огледа у повећаној тражњи за радном снагом. Други основ је раст плата запослених. Трећи је повећање средстава за државну подршку сиромашнима. Наиме, привредним растом се увећавају фискални капацитети земље, па је држава у стању да појачаном финансијском помоћи „подржи” најсиромашније. Здрав економски раст може бити дугорочан и обећавајући само ако је заснован на расту производње.

• **Постоје ли још неки видови помоћи онима који су у процесу транзиције остали без посла?**

Гордана Поп-Лазич: Српска радикална странка сматра да самозапошљавање представља најбржи начин смањења стопе незапослености, и то оснивањем предузећа, задруга, радњи, пољопривредних газдинстава или других облика предузетништва. У највећој мери, реч је запошљавању у малим предузећима и радњама као флексибилнијим, и у тржишном амбијенту конкурентнијим системима, који се без значајног инвестирања прилагођавају променама на тржишту рада. Приоритетан задатак би био обезбеђење почетног капитала и стварања повољног институционалног амбијента.

• **Да ли локалне заједнице треба да се укључе у сузбијање сиромаштва или је то обавеза државе?**

Гордана Поп-Лазич: Сиромаштво је знатно комплекснија појава од самог недостатка новца, па је и стратегију немогуће спровести без консензуса и интензивне сарадње републичког и локалног нивоа. Наиме, наше искуство је показало неефикасност општег модела на нивоу државе који не инкорпорира локалне и регионалне специфичности. Локално управљање, односно преношење дела послова јединствене републичке стратегије на локалне органе власти је продуктивније, јер је локална администрација боље информисана о сиромашним члановима те заједнице. Међутим, финансирање основних програма државне подршке сиромашнима мора се одвијати преко републичког нивоа, јер само он обезбеђује једнака права и бенефиције свим сиромашним грађанима. Република Србија би убудуће морала да обезбеди основну заштиту сиромашних, док локалне заједнице могу финансирати и спроводити своје допунске програме подршке сиромашнима, програме који су у складу са циљевима и средствима јединствене стратегије за борбу против сиромаштва.

• **Али, део становништва ће увек бити социјално угрожен. Како ће држава помоћи онима којима је та помоћ неопходна?**

Гордана Поп-Лазич: Српска радикална странка предлаже да се оформи засебан Фонд за сузбијање сиромаштва у Србији. Оснивање и функционисање Фонда финансирало би се из фискалних извора, буџетских уштеда и плус 5-10 одсто будућих приватизационих прихода. Горња граница финансијске помоћи државе сиромашнима, укључујући и социјалну компоненту дечијих додатака, кретала би се око 1,5 до 2 одсто БДП. У оквиру борбе против сиромаштва, приоритетне активности би биле усмерене на: запошљавање и развој сектора малих и средњих предузећа, улагање у образовање као и здравство и социјалну заштиту, реформу пензијског система.

• **У које привредне гране превасходно треба улагати, и где се профит најбрже окреће?**

Гордана Поп-Лазич: Стратегија запошљавања коју активно треба да подржи држава мора се усмерити ка продуктивним делатностима са средњим нивоом зарада, као што су пољопривреда, металопрерађивачки сектор, туризам и грађевинарство, и генерално сектор малих и средњих предузећа. Српска радикална странка сматра да није циљ запослити човека на било каквом радном месту, већ на месту где ће бити у могућности да постигне високу продуктивност рада. Два најчешће коришћена модела новчане подршке у многим земљама су социјална помоћ и дечији додатак. У том контексту треба преиспитати постојеће престроге критеријуме за стицање права на социјалну помоћ, а самим тим и мала издвајања по том основу. Стратегија свакако подразумева и појачану финансијску подршку центрима за социјални рад како би били у стању да ефикасно одговоре потребама најугроженијих слојева становништва.

• **Већина пензионера није задовољна пензијским системом. Да ли је и каква неопходна реформа у тој области?**

Гордана Поп-Лазич: Реформа пензијског система иде успореним темпом. Српска радикална странка сматра да је реформа значајан део комплексне стратегије у борби против незапослености и сиромаштва. У том контексту, Српска радикална странка сматра да актуелни модел текуће исплате пензија, који подразумева да се пензије финансирају из текућег дохотка запослених, постаје неодржив. Наиме, финансијска неодрживост постојећег система произилази из чињенице да све мање запослених издржава све више пензионера, што потврђује константно погоршање коефицијента зависности. Иначе, коефицијент зависности изражава однос запослених и броја пензионера и код нас износи 1,2 : 1, са тенденцијом даљег погоршања. Треба ли подсећати да се сматра оптималним однос 3 : 1 или три запослена лица на једног пензионера. Приликом реформе пензијског система залажемо се за тзв. модел ендогене реформе пензијског система. Овај модел је широм света примењиван деведесетих година прошлог века и базира се на концепту три пензијска стуба. Први стуб је државно вођени стуб са задатком да обезбеди средства за осигурање у старости, у случају инвалидитета и смрти. Други стуб је формиран са задатком да очува реалну вредност средстава издвојених за „будуће” пензије. Трећи стуб финансиран је на принципу добровољности и капитализацији средстава издвојених на индивидуалним рачунима осигураника. Мислимо да би реализација оваквог модела реформе пензијског система значајно унапредила стандард и услове живота најстарије генерације.

Р. В. С.

Колико је у Србији оних који су у пљачкашким приватизацијама лажних демократа остали на улици, без посла, без прихода, без сигурности и достојанства?

Грађани Србије више гладни него сити

Пише: Душан Марић

„Двадесет и четири године, половину свог живота, провела сам за шиваћом машином, радећи у модној конфекцији 'Перкон', без дана боловања. А онда су ме прогласили технолошким вишком. Без речи објашњења, а камоли речи утехе. Једноставно, вишак си. Узми радну књижицу и немој више да долазиш на посао” – каже за „Велику Србију” Вера Павловић из Велике Плана. Једна од неколико стотина радница „Перкона” које су „демократске” власти избациле на улицу са њихових радних места, на којима су оставили здравље и живот. „Питајте кога год хоћете у Плани, и сви ће вам рећи да сам била добра кројачица и добар радник. Нема радног задатка који нисам извршила. Хиљаду пута сам остала да радим прековремено. Некад сат-два, некад још једну смену. Никад нисам питала колико ће ми то бити плаћено, нити проверавала колико су за исти рад плаћене друге раднице. Моје је било да радим. Веровала сам да је то довољно. Сад не могу да се начудим себи колико сам била наивна” – уз уздах, немоћно ширећи руке, наставља наша саговорница, која је недавно напунила 57 година живота.

„Перкон” је некад било изузетно успешно предузеће, које је производило јоргане, јастуке пуњене перјем, и широм некадашње Југославије цењене перјане јакне. А онда, скоро преко ноћи, догодио се суноврат, који политичари из „демократске” власти називају транзицијом. „Перкон” је напрасно остао без послова, тржишта, купаца... „Убрзо смо открили да су неки наши директори отворили своја мала приватна предузећа, са истом производњом као што смо имали у 'Перкону'. Преузели су тржиште сопственом предузећу и тако га уништили. Власт им је то дозволила. Моје колегинице и ја остале смо без посла. И без новца. Без средстава за живот. Плате су биле све мање и мање”, наставља наша саговорница.

Да би преживеле, раднице „Перкона” су ускоро биле принуђене да за исту плату раде у две смене – једну у „Перкону”, другу у некој од приватних фабрицица. Уместо „диктатуре црвено-црне коалиције”, како су погрдно називали власт Социјалистичке партије Србије и Српске радикалне странке, стигла је „демократија”. У исто време док су Зоран Ђинђић и његови министри као покварена плоча понављали приче о милијардама страних инвестиција, обнављању производње, великом повећању просечних плата, побољшању стандарда и општем благостању које Србију чека под њиховом влашћу, Вера је радила све више, а имала све мање. На крају је остала без плате. „Прво је каснила један месец, два, три... А онда су престали да нам је дају”, каже она. „А нису имали ни од чега. Машине су све мање радиле, а све више стајале угашене. Тражили смо да идемо у приватизацију, молили Општину да нешто предузме, али некоме је од-

говарало да 'Перкон' пропадне, да се реши конкуренције”, каже она. Уместо обнављањем производње, руководство предузећа се углавном бавило смањивањем броја радника. Сад их је остало још четрдесетак. Међу њима је и Верин син Јединац, Славиша.

„Недавно су им оверили здравствене књижице да могу да се лече. То је све што су добили у последње две године. Ја нисам добила ни толико. У овој беди у којој живимо почели смо да се радујемо ако имамо оверену здравствену књижицу”.

Вера и њен син буквално састављају крај с крајем. Она с времена на време, кад има посла, шије у приватним фабрикама неког од својих бивших директора, а он повремено нађе какав сезонски посао.

„Што је најгоре, нема наде да ће бити боље. Ови што су на власти само лажу. И деле – народу обећања, а себи милионе евра. Док су рушили Милошевића, плували су по њему, тврдили да је највећи штеточина и душманин српског народа, а они су много црњи од њега. И пре проклетог 5. октобра 2000. године није било како треба, али бар нисмо били гладни. Кад чујем оног Ђелића, или Динкића, како причају о Европској унији, мени припадне мука. Ови што сад владају Србијом баш немају ни савести ни образа”.

Да није контејнера, умрли би од глади

Вера каже да је посебно поражава чињеница да све више њених суграђана, у потрази за храном, претугра по контејнерима. „Контејнери за нашу зграду су педесетак метара од мог стана. Пре него што кренем да избацам смеће, све че-

шће погледам кроз прозор да видим има ли неког код њих. Страх ме да не затекнем како неко претура по смећу. То ми се догодило више пута, и само што нисам од стида у земљу пропала". Један од несрећника које Вера и њене комшије редовно затичу како претура по контејнерима је педесетпетогодишњи Предраг Јакшић.

„Да није контејнера, ја бих умро од глади. Овако, увек нађем нешто за појести. Најчешће је то бајат хлеб, стар два три дана, али кад црева завијају од глади, уста не бирају шта ће се у њих ставити. Понекад, кад људи смеће избацују после ручка, наиђем и на по који комад меса, неоглодану кост. У јесен ходам по воћњацима око Велике Планае, купим воће". Предраг каже да је до пре четири године радио у Аустрији, а онда су га депортовали назад у Србију: „Рекли су ми да је сад у Србији демократска власт и да има много посла. Питам их да ли се шале, одакле им то. Добијам одговор да то тврде највиши званичници наше државе. Покушавао сам да им објасним да је то лаж, да је у Србији досовска власт милион људи избацила с посла, али узалуд”.

Признаје да га је стид што претура по контејнерима, али све мање.

„Јадни човек огугла на све. Кад се први пут понизиш и сиђеш у контејнер да претураш по туђем отпаду, убијеш део себе. Убијеш своје достојанство. После је све лакше. Сваким даном све лакше. Сад ми је прешло у навику”.

У обилазак контејнера у центру Планае Предраг иде редовно. Као на посао. И то по неколико пута дневно.

„Јутарњи обилазак ми служи да покупим оно што људи избаце увече. Други пут контејнере обавезно обилазим поподне, око пет сати. Након што дођу с посла и ручају, многи људи имају обичај да тада почисте стан и избацују смеће. Увек се нађе нешто и за мене. Срећом, имам добар стомак, здравље ме служи”...

Раде за цабе

Ненад Теофиловић, прецизни механичар на одржавању шиваћих машина, један је од преосталих четрдесет радника конфекције „Перкон”. Има 35 година. Сваког јутра иде у творницу, али ретко ради. Али и кад ради, ради бесплатно. „Последњу плату примили смо у августу 2002. године”, сећа се Ненад. „Моја је износила 8.000 динара. Од тад је прошло скоро шест година”. Ненад не верује да људи који имају ре-

довна примања и пристојно живе уопште могу да замисле шта то значи шест година не примати плату:

„Тешко је носити се са том чињеницом. Колико год се човек томе опирао, почиње да добија комплекс мање вредности. Осећа се грађанином не другог, већ петог реда. Немаш пара, немаш посао, немаш ништа. Осим обећања да ћемо живети у благостању. Кад уђемо у Европску унију. За десет, двадесет година”.

Као и његов колега Славиша Павловић, и Ненад живи сам са мајком Радмилом. Живе од њене пензије, која износи 9 000 динара месечно.

„Да бих преживео, радим шта стигнем. Нисам у ситуацији да бирам. Често ринтам за понижавајуће бедне паре, али тешим сам себе да у свом предузећу више од пет година радим цабе. И заварам себе да морају да дођу бољи дани”.

Ненад истиче да верује да те боље дане њему и Србији може да донесе само победа Српске радикалне странке на изборима 11. маја.

„Као и већина народа, посебно младих, на почетку сам био за ове демократске странке, али сам брзо схватио да њих углавном воде обични лопови и фолиранти. Експерти су само у томе да у име државе склапају искључиво оне послове од којих имају велику личну финансијску корист. И да народ плаше радикалима. А ја мислим да су нам радикали једина шанса”.

Као и већина његових суграђана, огорчен је и на општинску власт у Великој Плани. „Овде посао неко може да добије само за добре паре или по партијској припадности”, упозорава Ненад Теофиловић. Каже да су небројено пута тражили помоћ председника Општине Дејана Шулкића. Узалудно: „Кад се после годину дана напакон умилостивио да дође код нас, уместо да нам помогне неком добром идејом или бар обећањем, он је почео да нам прети. Као да смо ми криви што је локална власт дозволила да привреда у нашој општини потпуно стане. Уместо покретањем производње, општинска власт се бави фарбањем фасада по граду. Ништа не раде осим што фарбају фасаде. Замазују очи гладном народу”.

Грађани петог реда

Ненад Ђорђевић (51) из Милошевца, две и по деценије радио је у предузећу „Света Младеновић” из Велике Планае.

Пре пет година добио је отказ. Велико и успешно грађевинско предузеће, преко ноћи је буквално уништено и отерано у стечај: „Огромна имовина предузећа раздвојена је пријатељима локалних моћника за ситне паре. Скоро 1 500 људи истерано је са својих радних места на улицу. Уместо нас који смо то радили деценијама, грађевинске послове у Плани сад изводе приучени конобари и обућари”.

Кад су истерани с посла, Ненад и остали радници нису добили никакву отпремнину. Напротив, предузеће им је остало дужно и по 19 плата. Он и његова породица живе од новца који заради радећи код комшија на надницу. „Често чујем како кажу да је неко грађанин другог реда. Ја нисам други, већ пети ред. Ови Брозови политички унuci и чланови деветнаесточлане Ђинђићеве банде уништили су ми живот”, каже Ненад.

Душица Јовановић (50) из Бресја радила је у трговинском предузећу „Инекс велепромет”. Више од 150 некадашњих радника овог предузећа безуспешно покушава да на-

плати заостале плате и новац за пензијскоинвалидско осигурање. „У последњих годину и по дана нисмо примили ниједну плату, ниједан динар. Суд је пресудио у нашу корист, извршно решење о наплати на снагу је ступило пре годину дана, али тај исти суд ништа не предузима да добијемо свој новац”. Али, уместо новца, нови власник радницима нуди папирне бонове, да купе прехранбене производе у његовим продавницама. Наравно, по ценама које он одреди. „Човек се за ситне паре дочепео нашег предузећа, али му је и то мало. Па би да нас, уз помоћ Општинског суда, још и намагарчи”, каже Душица.

Ово малтретирање радничке сиротиње изгледа још бездушније ако се има у виду да просечна „Инексова” дуговања по раднику износе нешто преко 100 000 динара. За годину и по дана рада. Нешто више него што судије и општински тужиоци зараде за месец дана!

„Убрзо након куповине предузећа, нови газда је кренуо у распродају локала. Наравно, продаје их по тржишној цени, која је и по неколико пута већа од оне по којој их је купио. Продајом половине пословног простора он ће добити колико је платио за цело предузеће. Друга половина пословног

простора, укључујући велику робну кућу у центру града, чија је површина преко 500 метара квадратних, остаће му на поклон”, огорчен је Бранислав Богдановић, један од отпуштених радника „Инекса”.

Сличну судбину доживело је и УТП „Шумадија”, у чијем се саставу налази и „Стари хрст”, један од најпознатијих мотела на аутопуту Београд – Ниш. Стотину и двадесет радника „Шумадије” годинама узалуд чека да преко Општинског суда од новог газде предузећа Предрага Ристића наплате заостале плате. Између 14 и 20 плата по раднику.

„Уместо сиротиње која је истерана на улицу, нас који смо створили предузеће, лоповска власт и корумпиране судије штите газду који је око 4 000 квадратних метара ресторана, мотела, бунгалова купио за мизерних 100 000 евра”, каже Добрица Живковић, који је у „Шумадији” 15 година био управник ресторана. „Да држава постоји, ова приватизација би одмах била поништена”, тврди Живковић и каже да има доказе да се на врху лоповске пирамиде која је одрадила криминалну приватизацију „Шумадије” налази један од најближих сарадника Бориса Тадића, бивши министар и високи функционер Демократске странке Александар Влаховић. „Нема дана кад не сретнем неког од својих бивших радника који ми се пожали да је више гладан него сит. Навикао сам да их виђам у одељу, са краватом, а сад хођају у похабној гардероби. Сад разговарам на улици по пола сата, али нико никог не зове на пиће или кафу. Срамота мене, срамота њих, али с празним новчаником и празним стомаком се не иде у кафану. Срамота ме више да излазим на улицу”.

Државна управа мора да буде ефикасан сервис грађана

Мр Александар Мартиновић дипломирао је на Правном факултету у Новом Саду 1999. године, са просечном оценом 9,38. На истом факултету стекао је академску титулу магистра правних наука, одбранивши 2003. године магистарску тезу „Појам управе у српској правној науци”. Тренутно припрема докторску дисертацију на тему „Однос владе и управе – с посебним освртом на српско и немачко право”. Од 2001. године запослен је као асистент на Правном факултету у Новом Саду.

Отац је троје деце.

- **Господине Мартиновићу, какво је тренутно стање у државној управи Републике Србије?**

Александар Мартиновић: Стање је изузетно тешко. Државна управа је гломазна, неефикасна и сувише скупа, имајући у виду тренутну економску ситуацију у земљи и животни стандард грађана. Из године у годину, од једног до другог досовског режима, повећава се број министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација. У државној управи масовно се запошљавају партијски кадрови режимских странака и при томе се уопште не води рачуна о стварним кадровским потребама, као ни о њиховој стручности. Министарства су уређена по феудалном принципу партијског плена, и ниједан државни орган, укључујући и Народну скупштину, нема прави увид у то шта министри заправо раде и на који начин троше буџетска средства. Корупција је у појединим министарствима и другим управним институцијама достигла невиђене размере, астрономске провизије за разне „услуге” су постале редовна појава, а професионалног и стручног морала готово да уопште и нема. Све то подсећа на управу некадашње Отоманске империје, коју су, баш због покварене и нестручне администрације, њени савременици називали „болесником са Босфора”.

- **Можете ли мало детаљније да објасните у чему се састоје аномалије у државној управи Републике Србије?**

Александар Мартиновић: Иако политичари из ДОС-а од 2000. године обећавају рационалну и јефтину државну управу, у пракси се одвијају сасвим супротни процеси. Политичке промене у Републици Србији, извршене у октобру 2000. године, затекле су српску државну управу са прилично једноставном структуром. Основни организациони облик државне управе било је министарство. Што се тиче посебних организација (у правној теорији се још називају и управним организацијама), оне су се образовале у форми секретаријата, завода, дирекција, управа и сл. Трећи вид државне управе – органи управе у саставу министарстава – готово да уопште није био заступљен. Иако је Устав из 1990. године садр-

жао одредбу која је прописивала да се у саставу министарстава образују органи управе „за обављање одређених послова државне управе” (чл. 94, став 4), до 2000. године образован је само један такав орган, и то у саставу Министарства правде: Управа за извршење заводских санкција, формирана 1997. године Законом о извршењу кривичних санкција. После 2000. године, број органа управе у саставу министарстава рапидно се повећава. Већ почетком 2001. године, Законом о изменама и допунама Закона о министарствима, образована су два нова органа управе у саставу одговарајућих министарстава: Управа за спорт (у саставу Министарства просвете и спорта) и Управа за заштиту животне средине (у саставу Министарства здравља и заштите животне средине). Законом о министарствима из 2002. године образовано је чак шест несамосталних органа управе: две дирек-

ције (Републичка дирекција за воде и Републичка дирекција за робне резерве), два завода (Завод за просторно планирање и урбанизам и Завод за информатику и интернет) и две управе (Управа за спорт и Управа за шуме). Тренд повећања броја органа управе у саставу министарстава настаљен је и касније. Према Закону о министарствима из 2004. године, поред 17 министарстава, у Републици Србији постојало је и осам органа управе у саставу одговарајућих министарстава: две дирекције (Републичка дирекција за воде и Републичка дирекција за робне резерве) и шест управа (Управа царина, Управа за ветерину, Управа за заштиту биља, Управа за шуме, Управа за заштиту животне средине и Управа за спорт). Поред тога, посебним законима образовано је још шест независних органа управе: Пореска управа (у саставу Министарства финансија), Управа за трезор (у саставу Министарства финансија), Управа за игре на срећу (у саставу Министарства финансија), Управа за јавни дуг (у саставу Министарства финансија), Управа за безбедност и здравље на раду (у саставу Министарства рада, запошљавања и социјалне политике) и Управа за дуван (у саставу Министарства финансија). Ако се овом броју дода и Управа за извршење заводских санкција, образована још 1997. године, долази се до закључка да је у Републици Србији од 2004. до 2007. године постојало чак 15 органа управе у саставу одговарајућих министарстава. Такође, непрестано се повећава и број самих министарстава којих је 2004. године било 17, а данас их има 22. Тај податак довољно уверљиво показује драматичан организациони, односно институционални пораст српске државне управе, који одудара од званично прокламоване политике рационализације државне управе.

• **Колико кошта грађане ова и оваква државна управа?**

Александар Мартиновић: Покушаћу да Вам на то питање одговорим језиком бројки. Према подацима Министарства за државну управу и локалну самоуправу, на дан 31. августа 2001. године у републичким органима управе (министарствима, изузев МУП-а, и посебним организацијама) и сродним институцијама (Генералном секретаријату и службама Владе и Управи за заједничке послове републичких органа) радило је 8 099 лица, од тога 171 постављено лице и 7 928 запослених. Непуне три године касније, на дан 31. марта 2004. године, државна управа у Републици Србији кадровски је увећана за нешто више од три пута: број лица (постављених лица, приправника и запослених на неодређено и одређено време) која су радила у централној управи (без МУП-а) износио је 27 238. Ако се ови подаци упореде са подацима Светске банке о броју запослених у појединим

европским државама у периоду од 1999. до 2001, онда се долази до закључка да је српска државна управа кадровски предимензионирана, односно да је број лица која раде у државној управи изнад европског просека. Тако на пример, број запослених у државној управи у Републици Србији мањи је него у Ирској, Грчкој и Аустрији, али је зато већи него у Финској, Чешкој, Мађарској и Пољској, које су и саме, са изузетком Финске, државе у транзицији. Кадровска преенапрегнутост српске државне управе има и своје финансијске последице. Упоредни подаци о учешћу фонда зарада запослених и функционера у државној управи у Републици Србији и државама Централне и Источне Европе у укупном обиму јавне потрошње такође су неповољни по Републику Србију. У Републици Србији током 2004. године забележено је веће учешће фонда зарада у укупном обиму јавне потрошње него у Албанији, Аустрији, Бугарској, Румунији и Словачкој. Већи проценат од Републике Србије имале су само Грчка, Хрватска и Словенија. Прегломазна државна управа захтевала је и енормне буџетске издатке, па је у буџету Републике Србије за 2005. годину издвојено читавих 84,5 милијарди динара за финансирање државне управе и јавних служби, а огромна буџетска давања забележена су и у 2006, 2007, и 2008 години. Уместо да државна управа постане рационалан и ефикасан „сервис грађана”, како су то најављивали досовски властодршци, она је данас средство за исисавање новца пореских обвезника и енормног богаћења појединаца из појединих режимских партија.

• **Можете ли на неким примерима да илуструјете праксу запошљавања досовских партијских кадрова у државној управи?**

Александар Мартиновић: Карактеристичан је случај Гаше Кнежевића, бившег министра просвете и спорта, који је, поред 400 лица која су већ радила у том министарству, после 2000. године запослио још 200 лица, тако да је почетком 2004. године, ово министарство бројало читавих 600 чиновника. Нешто слично се десило и у Министарству правде Владана Батића: у јануару 2004. године број запослених повећан је за 20 одсто. Инспекцијски надзор у појединим министарствима показао је да су у државној управи радно ангажована и лица која нису имала положен стручни испит за рад у органима управе. Само у Министарству просвете и спорта током 2004. године откривена су чак 122 таква лица. Ништа боља ситуација није ни данас.

• **Који су путеви да се ово тешко стање у државној управи превазиђе?**

Александар Мартиновић: Србија треба да се врати својој богатој правној и политичкој традицији. Посебно желим да истакнем чињеницу да је од 1862. године, па све до 1918. године Србија имала свега осам министарстава. То јој није сметало да буде најпросперитетнија држава на Балкану. Али, тада су Србијом владали Никола Пашић, Стојан Протић, Милован Миловановић, Лазар Пачу и други радикалски великани. Њихово богато политичко наслеђе преузела је Српска радикална странка. Српски радикали ће, поучени искуством својих славних предака, створити добро организовану, ефикасну и стручну државну управу, ослобођену криминалаца и корупционаша, која ће бити посвећена искључиво остваривању интереса грађана. Наш циљ је да државну управу, али и друге државне структуре, уредимо тако да Србија поново постане оно што је некада била: држава за пример и углед својим суседима. Треба се сетити да је румунски краљ Карол I, када је крајем XIX века ступао на румунски престо, изговорио оне чувене речи: „Ја бих хтео да од Румуније направим Србију”!

Р. В. С.

Морамо бранити сопствени идентитет

Др Никола Жутић, народни посланик Српске радикалне странке, научни је саветник Института за савремену историју у Београду. Аутор је 16 монографија и студија, као и више од 100 научних чланака и прилога. Др Жутић се бави истраживањем историје идеологија, нарочито историјом грађанског либерализма и римокатолицизма, настајањем и формирањем нације хрватства, историјом институција, привредним и другим темама.

Отац је троје деце.

- Од Првог светског рата до данас, српски народ је преживљавао несрећу за несрећом, популација се осипала, територија смањивала, а у периоду титоизма, слично ропству под Турцима, насилно је промењен идентитет дела наше нације. Како су Срби као победници из Првог и Другог светског рата дошли у овај понижавајући положај да о њиховој судбини одлучују они који су започели и изгубили оба светска рата?

Др Никола Жутић: Српски народ је у 20. веку био у експерименталном миљеу најјаче идеологије 20. века – грађанског либерализма, који је створио данашње водеће неолибералне државе (Британију, САД и Француску). Српска политичка и државничка елита, као и династија Карађорђевић, одано су испуњавали налоге западних либерално-демократских узора и наивно упадали у ратне катаклизме као топовско месо за њихове империјалне интересе (српска катастрофа 1915, пуч од 27. марта 1941. за британске интересе итд). С друге стране, феудо-аристократске снаге римокатолицизма и ислама, супротстављене западним либерално-демократским земљама, вјерно су служиле српским идеолошким непријатељима (римокатолицизму, хабзбурговцима, наци-фашизму), а данас и неолибералном англо-америчком тоталитаризму. Велике силе немају пријатеље, већ само империјални интерес.

Владајући геополитички кројачи регионалних граница у последњим деценијама 20. века проценили су да ће им у остварењу њихових циљева ситњења источне Европе и разбијања „Европе нација”, много више помоћи нови поданички конфесионални и комунистички народи без историјске традиције и дубоког историјског етничког коријена. Муслимани (Бошњаци), Хрвати и Албанци (Шиптари) увек су се плебисцитарно, према свом поданичком духу, сврставали уз одређену моћну царевину (Турску, Хабзбуршку монархију, царску Немачку, фашистичку Италију, нацистички Трећи Рајх). Англо-американци и Французи су морали запамтити Србе као одане савезнике, борце за правду и очување традиције и историје, а такав народ у новом мондијалном друштву није им више потребан пошто је „Европа нација” лагерована у архивске депое.

- Прозападне партије у Србији, попут Демократске странке, фактички тврде да су Срби криви за рат и распад бивше Југославије. Ипак, остаје забележено да је владика

Николај Велимировић, пред своју смрт 1956. године, упозорио да је нови рат против Срба изванитан и да „оружје за Хрвате већ чека спремно у Аргентини, док Срби опијени комунизмом не знају шта им се дешава”. Ко је одговоран за најтежи злочин по међународном праву – злочин против мира из којег произлазе сви други злочини у рату, када је у питању бивша Југославија?

Др Никола Жутић: Антисрпске и прозападне странке (Демократска, Г17+, ЛДП, СПО, „лигашки” и друге) интимно добро знају праву истину да су Срби, захваљујући комунизму и Јосипу Броз, 1945. године стављени у „републичке торове” (будуће државе) који су раставили Србе од Срба. Али, ни то није било довољно, па су стављени и у „покрајинске торове”. Знају и да је Броз подупирао развој нових држава какве у историји никад нису постојале (Словенија, Хрватска, БиХ, Македонија) и које су оформљене захваљујући српским победама у Првом и Другом светском рату; да су државни кадрови нових република (несрби и комунистички српски послушни кадрови) доминирали у републичким управама и савезној управи, водећи кључне ресоре (спољне послове, финансије, привреду и др); да су Срби исељавани из политичко-привредних разлога у „матицу” Србију и тиме стваране републике са српском мањином; да су Англо-американци кумовали етничком чишћењу Срба јер су имали дугорочне планове, данас остварене, како би се русофилски и непокорни српски народ изместио на Исток; да су Срби највише страдали у Брозовим и енглеским чисткама 1948. на

Голом отоку, због тобожњег русофилства и „изворног болшевизма“; да су 1971. Срби били угрођени од сепаратистичког масовног покрета хрватских либерала (Трипало, Савка Дабчевић) које су, заједно са тзв. српским либералима (на челу са Латинком Перовић), подупирале и организовале „западне демократије“; да је Србима наметнут на недемократски начин (комунистичким консензусом Брозових партијских поданика) Устав из 1974. који је у суштини прокламовао будуће републике-државе, али и покрајине-државе по англо-америчком плану и програму разбијања Југославије.

Дакле, створене су државе „свих братских народа“ осим српског, којем је једино преостајало да живи у „ужасу“ (резигнирани Срби су тако сами називали своју регију – „ужу Србију“ или Београдски пашалук) који није имао никакве државне прерогативе и који је у прегласавању са осталим републикама и покрајинама могао имати минус два гласа (покрајине су биле конститутивни елемент федерације и могле су гласати против „ужаса“). С друге стране, Словенци, Хрвати, муслимани, и сви остали, могли су у својим полусамосталним „социјалистичким републикама“ слободно да пропагирају своје сепаратистичке планове.

Нормално је да су се коначно и Срби сјетили да и они као најбројнији народ, који је створио Југославију, имају право на своју државу, јер су је сви остали створили на превару преко комуниста и западних милитариста који су пружали логистичку подршку сепаратистичким стремљењима нових нација. Навешћу пример како су се миротворни муслимани, који су у Хагу колективно аболирани од одговорности за злочине, спремали за рат у Босни. У сарајевском часопису „Нови вокс“ заступани су најекстремнији муслимански ставови и отворено пропагиран геноцид према српском народу. Тако је у броју 3 „Новог вокса“ из октобра 1991, на страни 40, у рубрици „Документи“, објављен чланак под насловом

„Шта са Србима у муслиманској Републици Босни и Херцеговини“, у којем је између осталог наведено: „1. Сваки појединац Србин мора бити свјестан одговорности цјелокупног народа за његове неконтролисане поступке. Казна за учињена злочиња биће колективна – за једну срушену муслиманску кућу биће срушено десет српских, за једног мртвог муслимана биће ликвидирано 100 Срба, за једног рањеног муслимана, овисно о тежини ране 10 до 50 Срба;

2. Сви Срби раде радно вријеме од 12 сати на дан, плате су им сразмерне лојалности свих запослених и у правилу су за 30 одсто ниже од плата муслимана на истом радном месту...; 9. Добар Србин је жив и послушан Србин, или мртав непослушан Србин...“. На насловној страни овог часописа из октобра 1991, уз најаву „Спрема се Ханџар дивизија“, приказан је цртеж наоружаног муслиманског војника испод којег се налазе одсечене главе српских политичких вођа Караџића, Кољевића, Милошевића и Шешеља, с тим што муслимански војник једну подигнуту ногу држи на Караџићевој одсеченој глави. Ова насловна страна била је најава свега онога што ће почети да се догађа Србима годину дана касније, када је на просторима БиХ отпочео грађански рат. Постоји 35 докумената о одсјецању глава Србима од стране муслимана и Хрвата.

„Демократске“ групације у Србији не интересују овакви злочини, већ једноставно Србе оптужују за сва зла овог света. Постављам питање – зашто српска држава не прозове на одговорност либерално-демократске изазиваче ратова на простору међународно признате државе СФРЈ и не подсећа их на све неправде и злочине које су починили српском народу? Косово и Метохија је само једна у низу српских земаља која је настала вољом западних кројача нових антисрпских граница. Осма је година како владају њихови социјал-демократски и либерално-демократски пиони, и то према глобалистичком моделу разбијања свега традиционалног, националног српског. Међутим, Срби и даље остају лоши момци, реметилачки фактор уједињене Европе.

• **Бројни историчари упозоравају да је управо 1982. година и сусрет папе Јована Павла Другог и Роналда Регана означио почетак новог „похода на Исток“, те да је тада договорено и насилно разбијање Југославије као уступак Ватикану зарад напуштања „Теологије ослобођења“ у Јужној Америци, која је озбиљно нарушавала интересе САД. Да ли је овај договор представљао припреме за нови рат и свођење Србије на предкумановске границе?**

Др Никола Жутић: Улога Ватикана у процесу разбијања Источног блока и Југославије, у садејству са САД и Великом Британијом, никако се не може занемарити. У епохи глобализације, и Ватикан је привремено „поклекао“ и, по свом старом рецепту брзог прилагођавања великим свјетским политичким ломовима, брзо се престројио да би избегао већу штету.

Тако је било и 1918. и 1945. године. Ублажавање лоших односа између масона (либерала) и Ватикана управо је и почетак од времена владавине Роналда Регана, пошто су 1983. успостављени и дипломатски односи између САД и Ватикана. Претходне 1982. вршили су се и тајни преговори између Ватикана и „200 људи Трилатерале“. Амерички председник Роналд Реган направио је овако радикалан заокрет приближавања Ватикану јер је био уверен да САД и папа Јован Павле II имају исте циљеве када су у питању Источни блок, комунизам и православље, и да „духовна снага папе има шири спектар деловања од војне силе“, пошто је папа Јован Павле II дубоко ушао у политички живот Пољске као духовни вођа Валенсине „Солидарности“. Заједничким политичким дејством Ватикана, САД, али и Велике Британије, дошло је

и до расула Југославије, преко насилног отцепљења Словеније и Хрватске. Нови савез Ватикана и САД, који је деловао у великој тајности, назван је „Света алијанса“ и врло брзо је ступио у акцију против Источног блока. Први на удару нашао се СССР преко антируса Горбачова и његовог „реформског“ пројекта „пјерестројке“. Папа је извршио праву инвазију римокатоличких мисионара на СССР. Посета папе Украјини била је замишљена као демонстрација историјског тријумфа римокатолицизма и пораза православља.

Ватикан и РКЦ традиционално су подупирали хрватске сепаратистичке покрете, како у социјалистичкој Југославији тако и у иностранству. Била је изражена сарадња са усташком емиграцијом и изузетно појачана клерикална активност у време тзв. хрватског пролећа („маспока“) 1971. године. Како сам већ истакао, тзв. хрватске либерале (Савку Дабчевић, Мику Трипала и друге) подржавале су, као и „српске либерале“ (на челу са Латинком Перовић), и САД и Велика Британија. Пошто тај први покушај организованог разбијања Југославије није успео (због тада јаког Источног блока), исте снаге изазвале су рат 1991. и разбиле међународно признату СФРЈ.

- **Данас је већ објављено обиље доказа о томе да су Енглези омогућили Титу да загосподари Југославијом и да су издали своје дојучерашње савезнике. Који задатак је имао Јосип Броз у разбијању српске државе и српског народа?**

Др Никола Жутић: Либерално-комунистички начин решавања српског националног питања од стране Британаца и Јосипа Броза, довео је до потпуног државноправног, територијалног и националног сатирања Срба. Наиме, стварањем „corpus separatuma“ у лицу Бановине Хрватске 1939. године, која је била превасходно британски територијални и национални пројекат, и повлачењем комунистичких (социјалистичких) административних граница унутар Брозове Југославије, ствара се српско питање, које постаје акутно после доношења конфедералног устава из 1974. и њиме изазваног опште српског народног незадовољства 1990/91.

Британски заокрет од подршке Равногорском покрету Драже Михаиловића (до 1943) ка „оперативнијем“ Брозовом партизанском покрету, имао је погубне последице по српски народ. Кажњавање Срба од стране „савезника“ почело је већ у октобру 1943. када је бомбардован Ниш, затим, на Ускрс 1944. када је бомбардован Београд, и у којем је страдало око 2.000 Београђана (страдало је и породилиште са породиљама и 22 тек рођене бебе). Исте године бомбардован је и Лесковац у којем је погинуло више стотина људи. Дакле, Брозово приближавање Британији, уз британско одбацивање Југославенске војске у Отаџбини, кумовали су овим антисрпским акцијама.

Везано за отуђење Косова и Метохије, истичем британски план једноставне испоруке Косова и Метохије Албанији због придобијања албанских нациста севера Албаније на њихову страну, који је требало у априлу 1944. да реализује Јосип Броз преко свог дипломате Владимира Велебита. Током преговора са Енглезима у Каиру, пуковник Велебит се сложио, у Титово име, да Албанија може после рата да задржи српску област Косово.

То се није догодило, али је створена Аутономна косовско-метохијска област из које је произекла „конститутивна покрајина“, према Уставу из 1974. године, и на крају, по свему судећи, данашња нова независна албанска држава, која је производ западних либералних демократија на челу са Британијом и САД. Иако српски ратни савезници у два светска рата, Енглези су кумовали повлачењу антисрпских административних граница унутар социјалистичке Југославије, које ће деведесетих година 20. века, вољом западних либерал-

них демократија, постати државне. Српска партизанска победа у Другом светском рату искоришћена је, дакле, за остварење тајних антисрпских циљева тзв. западних савезника, чији је тајни спроводник био врховни вођа српских партизана Јосип Броз.

- **Тито је од делова српског народа створио и неколико синтетичких нација. Позната је и дипломатска нота САД југословенском руководству из шездесетих година прошлог века у којој Вашингтон поручује да је против стварања синтетичких нација! Да ли је процес стварања македонске, муслиманске и црногорске нације довео у питање опстанак Србије?**

Др Никола Жутић: Јосип Броз, као стари Коминтернин агент, морао је његовати комунистички модел „решавања“ националног питања у Југославији на антисрпски начин. Он је његовао „братство и јединство“ без српства, па следствено томе, морао је подупирати „старе“ и стварати нове нације. Иако није био Хрват по пореклу, он се свим силама залагао за популаризацију и ширење те синтетичке нације. Довољно је навести да је он 1945. арбитрирао у раду антисрпске „Ђидине“ (Ђиласове) комисије за разграничење између Србије и Хрватске у бачко-сремском делу. Наиме, „Ђидина“ комисија, таква каква је, Илок је ипак „доделила“ Србији, али је тајном одлуком Јосипа Броза накнадно Илок припао Хрватској.

Комисија је такође Вуковар доделила Србији, али је накнадно на маргинама те одлуке дописао: „Зашто је хрватски град Вуковар додељен Војводини?“, па је Вуковар припао административној Хрватској. Због такве неправедне Брозове одлуке водили су се и ратови око Вуковара и Илока и осталог српског Срема и српске источне Славоније 1991. године. Даље, Јосип Броз је декретом из 1945. забранио кориштење буњевачког имена (који су старином били Срби римокатоличке вере) и наложио да се Буњевци и Шокци имају сматрати Хрватима. Истичем да је после посете председника СФРЈ Јосипа Броза Ватикану 1971. године, мисионарски Илирски завод св. Јеронима одлуком папе преименован у Хрватски папински завод св. Јеронима.

Поред „промицања“ пропаганде хрватства и албанства, Броз је од српског биолошког националног ткива откидао и делове српства оличене у новим комунистичким нацијама Македонаца, Црногораца и муслимана (данас Бошњака) и тиме драстично смањио бројност српског народа, угрожавајући и сам његов опстанак.

- **Да ли је тројански коњ, убачен у српски национални корпус преко којег је организовано даље растакање српског националног бића, био пројекат поистовећења српског и хрватског језика, тј. сценарио према којем су Хрвати пре-**

узели српски језик и на тај начин у следећем кораку Србе католике претворили у Хрвате?

Др Никола Жутић: Генеза разградње и присвајања српског језика и ћирилског писма почела је већ од 17. века преко филолошке реформе језуита и фрањеваца и кроатизације језика и писма од времена Гајевог илирског покрета па до данашњих дана. У време тзв. католичке обнове (протурреформације), када је Рим настојао да потисне реформацију (протестантизам) и прошири свој утицај и на славенски православни исток, *Congregatio de propaganda fide*, носилац таквих тежњи, систематски је подстицала језичке студије које су требале довести до јединственог књижевног језика и писма за Русе и Србе. Пошто се од XVI века проводила црквена унија над православним Србима, на начин да се не дира у православне верске обреде и обредни језик, у Ватикану су се појавиле тенденције за јединственим општим језичким уједињавањем Славена (Срба) под доминацијом Ватикана.

Исусовци су, дакле, већ од почетка 17. века усвојили начело, које су у XIX веку реализовали Гајеви илирци, прихватања „обћег и најраширенијег говора” (српског штокавског) за дјела намењена Јужним Славенима (у ствари, Србима). Они су планирали да спроводе унијатску русификацију глагољских (црквенославенских) црквених књига преко стварања књижевног „реперторија” којим се Римска црква служила за свој реформни рад међу Србима после Тридентског концила. Због придобијања словенских народа за идеју Римске цркве, Ватикан је, дакле, предузимао духовне мере, па је радио на стварању заједничког књижевног језика, како на Балкану (увођењем српске штокавице) тако и на руском православном истоку.

По узору на српски језички и вјерски етно-национализам, аустријски државни створитељи хрватства имали су визију стварања језичког национализма код српских римокатолика, а то је био хибридни језички национализам Гајевог илирског покрета (препорада), који се у почетку стварао на јединству јужних Славена, или бар Срба, који ће бити преведени у нову нацију Хрвата. Великохрватска ватиканско-хабзбуршка национална идеја, која је била „језичко-национално” оријентисана, са све израженијим присвајањем ијекавско-икавске српске штокавице, била је у почетку за окупљање аустроугарских јужних Славена (углавном Срба), које је у све већој мјери претварала у Хрвате. Бранитељи српског језика из 19. века (Лазар Томановић, Никола Томазео и др.) нису могли предвидети да ће тзв. хрватски језик у другој половини 20. века постати посебни међународно признати књижевнојезички стандард. Римокатолички фалсификатори српске културне баштине неуморно су радили. Далма-

тински „Српски глас” био је нарочито огорчен када је Матица хрватска крајем 19. века под хрватским именом објавила две књиге српских народних песама о Краљевићу Марку и другим српским јунацима. У циљу утемељења хрватства, као римокатоличке конверзитске нације, било је, дакле, неминовно присвајање туђих културних и духовних вредности, највише од Срба али и од Словенаца (кајкавштине).

- **Због чега наши филолози и дан-данас уче студенте да Хрвати говоре „хрватским”, језиком када је он, без обзира на њихов неретко смешан новогвор, и даље српски језик?**

Др Никола Жутић: Српско интелектуално додворништво „узоритој” римокатоличкој култури није присутно само у филологији („језикословју”). Па, и дан-данас имате бројне српске историчаре који и даље верују у митологију хрватства коју су током 19. века стварали ватикански и хабзбуршки творци такве рогобатне нације без етничког коријена. Српски филолози су такође „озбиљно” схватили постојање тзв. хрватског језика, па се чак упуштају у исцрпљујуће „научне” расправе (са хрватским лингвистима) о основама хрватског језика. Генијалност је у једноставности, а истина је у случају тзв. хрватског језика врло једноставна и лако уочљива. Наиме, тзв. хрватски језик преко 95 одсто речи црпи из српске језичке баштине, док су преостале речи отуђене од словеначког језика, нпр. влак, учинковит, цеста, назочан, господарство итд.

- **Црна Гора некад, у доба Св. Петра Цетињског, Његоша, краља Николе итд. позната као Српска Спарта, данас је захваљујући новом монтењегринском руководеству познатија као клон Хрватске, тј. „Дрвена Хрватска”. Данас је њена заставица неисторијска – црвени флор са још увек преживелим белим орлом, веома слична албанској застави. Црногорска народна ношња у црвено-плаво-белој боји (бојама српске застави) и химна – некада песма краља Николе која говори о повратку на српско Косово, Милошу Обилићу и Југ Богдану, замењени су расрбљеном кафанском песмицом и Ловћеном са масонским маузолејом подигнутим на месту на којем је некад стајала православна капела. Данас знамо да је рушење православне (Његошеве) капеле на Ловћену, те изразу масонског маузолеја у којем је Његош фактички бачен у јаму, финансирао Ватикан. Међутим, питање које све родољубе мучи је – како је могуће да је некада најпоноснија, најслободнија и најзвешенија српска држава Црна Гора претворена у хрватску прђију, тј. како су поносни Црногорци заволели више Загреб од Београда?**

Др Никола Жутић: Јединство српског народа из Црне Горе и Србије јачало је заједничким борбама са истим циљем у балканским ратовима и у Првом светском рату. „Велика народна скупштина Српског народа из Црне Горе” изгласала је у Подгорици 26. новембра 1918. присаједињење Краљевине Црне Горе Краљевини Србији као израз вековних жеља и стремљења насталих после косовске катастрофе 1389. која је произвела вековни недржавотворни живот српског народа на просторима данашње Србије и Црне Горе.

У епохи Краљевине СХС (Југославије), на тле данашње Црне Горе извршен је продор хрватства преко римокатолицизма, правашког (франковачког) и „хаесесовског” Радићевог деловања. Технологија ширења хрватства ишла је по старом загребачком фалсификаторском рецепту извртања историјских чињеница. Фалсификаторска незајажљивост је ишла дотле да су се стари Срби из Дукље, односно Зете, почели називати „Црвеним Хрватима”. Поред „провјерених” стваралаца хрватства (Кукуљевића, Рачког, Лопашића, Смичикласа, Вјекослава Клаића, Лубора Хауптмана и других), појављују се и нови „дукљански црногорци”, односно

Треба нам снажан и моћан савезник

Дејан Мировић је магистрирао на Правном факултету у Београду (смер међународно привредно право). Објавио је велики број чланака у домаћим дневним новинама и часописима који су превођени и објављивани и у страним медијима. Тренутно пише за угледни руски геополитички сајт „Фонд стратешке културе“. Написао је и две књиге које се баве међународним положајем Србије: „Запад или Русија“ (ИГАМ, 2004) и „Косово и Метохија-Палестина: систем криза“ (Српска радикална странка, 2007).

Учествовао је на више научних и политичких скупова у земљи и иностранству, између осталог и на међународном скупу одржаном у Тбилисију 2007. о проблему сепаратизма у данашњем свету.

Посланик је Српске радикалне странке у Народној скупштини Републике Србије и члан Парламентарне делегације Србије у Организацији за економску сарадњу црноморског региона.

Отац је двоје деце.

- **Како оцењујете резултате српске дипломатије последњих година?**

Дејан Мировић: Као веома неуспешне, нажалост. Сматрам да је идеолошки острашћена, прозападна политика вођена од 2000. до 2008. године доживела потпуни крах 17. фебруара, када су наши „пријатељи“ са Запада почели операцију проглашења тзв. независне државе Косова. Али, то је био само последњи неуспех прозападне спољне политике вођене од 2000. године. На пример, 2006. године смо доживели дипломатски крах и када смо изгубили 200 километара морске обале и заједничку државу са Црном Гором после 88 година, опет захваљујући нашим „пријатељима“ са Запада и веровању у њихову „добронамерност“.

- **Који је основни узрок за тако неуспешну спољну политику?**

Дејан Мировић: Узрок се налази у прозападној и идеолошки вођеној спољној политици, која се заснивала на догми да се ништа није променило у односу на деведесете, када су САД биле једина и доминантна глобална сила.

- **Шта се променило на глобалној сцени у односу на деведесете?**

Дејан Мировић: Русија је постала велика глобална сила. Нити један глобални проблем у свету се данас не може решити без Русије. Са друге стране, САД су након, за њих, „златних деведесетих“, у глобалном опадању, посебно након отпочињања агресије на Ирак.

- **Зашто сматрате да је агресија на Ирак преломни моменат од када почиње опадање глобалне моћи САД?**

Дејан Мировић: То је била велика грешка САД. Зашто? Када је припремана агресија на СРЈ 1999. године, и агресија на Авганистан 2001, САД су имале медијску и политичку помоћ својих савезника широм света. Тек касније су откривене лажи које су стајале иза ових планова, на пример у случају

Рачак. Али, у случају Ирака, још пре почетка агресије је постало јасно да Ирак нема оружје за масовно уништавање. Чак ни амерички савезници, као што су били Шредер и Ширак, нису могли да прихвате толику количину дрскости и бахате обмане од стране САД. У исламском свету, противљење је било још жешће. САД нису узеле у обзир ни да ће отпор ирачког народа бити толико јак. На пример, већ пет година САД не могу да одрже трајни мир изван зелене зоне у Багдаду. Толико о способности америчке војске. Ни цена нафте није пала након агресије на Ирак, напротив, достигла је рекордни ниво. САД нису „лацификовале“ ни Иран. Саудијска Арабија је такође била против рата. САД имају огромне трошкове због рата у Ираку. Дакле, САД нису испуниле нити један циљ који су имале пре агресије на Ирак. То је прави узрок глобалног опадања моћи САД.

- **Да ли то овдашња дипломатија и председник Тадић схватају?**

Дејан Мировић: Довољно је да се прочита трагикомично писмо Тадића Бушу из 2004. године, па ће вам бити јасно како Тадић и његов тим доживљавају спољну политику. Јасно је да не разумеју све нијансе глобалне спољне политике, повезаност регионалних криза, њихов утицај на положај Србије и промене у свету у односу на деведесете.

- **Шта мислите о српском „кокусу“ у Конгресу САД и тзв. лобирању у Вашингтону?**

Дејан Мировић: Мислим да је то узалудно бацање буџетских и других средстава. Много би већи ефекат био да су се та средства преусмерила ка даљем придобијању пријатељских земаља, њихових влада и јавности. Посебно у Руској Федерацији.

- **Због чега Русија подржава целовитост Србије?**

Дејан Мировић: Пре свега због унутрашње ситуације у самој Русији. Према последњим анкетама, око 80 одсто Руса сматра да треба помоћи Србији. Свака власт у Русији то мора да има у виду. То је, између осталог, и теза Јевгенија Примакова. Са друге стране, нелогично је да Русија подржава Србију, с обзиром да председник Србије жели у НАТО по сваку цену и да блокира већ потписани договор о сарадњи у нафтној индустрији.

Лажна дилема: Европска унија или Косово и Метохија

Лака одлука

Пише: мр Дејан Мирковић

Након противправног отимања Косова и Метохије од стране Европске уније, скоро да је и бесмислено поставити питање: Косово и Метохија или ЕУ. Ипак, када се оправдано народно незадовољство стишња, треба очекивати да ће од стране власти, али и контролираних медија и тзв. независних аналитичара, поново бити покренута кампања о томе да наводно „Европа нема алтернативу”. Поменути творци те кампање ће до изнемоглости понављати патетичне фразе о „европским вредностима и стандардима”. Наравно, при томе неће износити никакве ваљане аргументе, нити ће објаснити шта та синтаagma „европске вредности и стандарди” уопште значи у пракси. И шта је то због чега би требало да се одрекнемо онога што постоји у души сваког Србина, а што је често скривено и неприметно, све до тренутка када је угрожена сама основа српског народа, као што је то био случај 17. фебруара 2008. године. Тог дана се скоро сваки Србин сетио својих мртвих и својих предака, оних који су му говорили о 28. јуну 1389. године. Зато је реакција народа била онако разумљиво жестока.

Бесмислени стандарди у функцији заштите јаких европских привреда

А шта нам се то нуди уместо Космета? У нашој јавности се пречесто говори о поменутих „европским вредностима” које морамо да усвојимо да бисмо ушли у Европску унију. Поред прихватања правила о људским и мањинским правима, које нико разуман и не оспорава, постоје и бројни други услови. Прихватање око 100.000 страница прописа, сарадње са наводно непристрасним Хашким трибуналом, прихватање Ахтисаријевог плана „надгледане независности” Космета, али и велики број прописа који су, најблаже речено, у супротности са здравом логиком. Тако на пример, стандард Норма ЕЗ 548/89 од 28. јануара 1989. године прописује шта је ноћна кошуља од лаког ткања: „То је кошуља од лаког ткања која пада до средине стегна, а намењена је покривању горњег дела тела”. Овом „озбиљном” проблематиком се бавио и Европски суд. Такође, према сличним нормама, банана није банана ако је краћа од 14 центиметара; за опис величине пачијег јајета је утрошено невероватних 26. 953 речи; ораса може бити само осам поварених, од укупно сто комада. По „европским” нормама, патке и гуске морају добити могућност да се повремено загњуре у воду, итд. Поред овако „епохалних” открића, постоје и прописи који су мање бесмислени, али такође постављају прецизне норме – на пример, Директива 91/629 која прописује стриктну ширину кавера за тељад. Такође, говедина мора да има ниски степен окоштавања хрסקавице, месо мора бити „светлоружичасте” боје, а маст мора бити „изузетно fine структуре” и то беле до светложуте боје. Мора се израчунати и енергетска вредност хране за живину. За неке производе као што су јабуке, плави патлидани, тиквице и јужно воће, постоји више уредби. Додајмо ове и то да Брисел тражи смањивање царина и такозвану либерализацију. Само је Мађарска због таквих захтева у периоду од 1995 до 2003, према подацима које износи Роналд Мајлат, изгубила 29 милијарди евра царинских прихода, израчунато према садашњој вредности.

Јасно је да неки од ових прописа делују сулудо и бесмислено, али њихово доношење има озбиљну позадину. Мартин Фишер из фирме „Арпотек” нема дилеме шта се крије иза оваквих прописа. Он је изјавио, а пренео је „Привредни преглед”, да ЕУ користи стандарде „као облик заштите својих производа”. Када сагледамо ове чињенице, онда се поставља следеће питање: Ко има највише користи од оваквог процеса?

Немачка – „мотор” Европске уније на рачун нових чланица

Није никаква тајна да је Немачка најмоћнија држава у Европској унији. Међутим, по природним богатствима, посебно енергентима, Немачка не може да се пореди са Русијом. Берлин увози и нафту и гас. Само у 2003. години Немачка је увозила 2,1 милиона барела дневно. Немачка не може да се пореди ни са САД по монополском положају у светској привреди. Долар је и даље главна светска резервна валута, а Вашингтон има право вета у Међународном монетарном фонду. Немачка војска се не може поредити ни са руском ни са америчком армијом. Слично је и са становништвом, које је значајно малобројније од руског и америчког. Због тога основ немачког развитка и државне стабилности, али и одржавања социјалног мира, лежи у расту извоза. Већ 2003. године немачки извоз је износио 696 милијарди долара. У протеклих неколико година, управо у периоду када је Европска унија примила нове чланице, он је прерастао чак и амерички извоз. Године 2006. немачки извоз је достигао рекордних 1.133 милијарди долара. Тако извозно оријентисана привреда је одавно прерасла немачко тржиште и потребна су јој нова. У том контексту се Европска унија шири, и зато се и измишљају бесмислена правила која треба да на све начине омету конкуренцију из других, мањих земаља. Јер, ако се не испуне строга правила, производ може бити елиминисан са тржишта ЕУ. У том контексту се руше и царинске баријере.

То су разлике због којих не треба да се безусловно и догматски оријентисемо ка тржишту ЕУ. Такмичење са немачком привредом, и то под неравноправним условима, економски је још бесмисленије од „европских стандарда” и веровања да у ЕУ за све чланице важе иста правила. Дакле, ако одбацимо политичке фразе и прихватимо економске аргументе, закључићемо да чланство у ЕУ за Србију не доноси ништа толико добро да би се зарад тога одрекли Косова и Метохије. За Србију би чин уласка у Европску унију, која активно учествује у комадању Србије, био само чин губитка националне части и достојанства.

„Да ли сте видели пса како лиже руку што га туче!?”

Пише: Др Бранко М. Ракић

У земљи Србији, посебно у предизборно време и у условима када је једина озбиљна помоћ са стране на коју можемо да рачунамо у вези с очувањем територијалног интегритета земље, она помоћ која нам долази из Русије, постало је веома уобичајено да нас политичари (они исти који су током последњих седам година све учинили да би спречили било какав озбиљнији улазак руских предузећа и банака на наш привредни простор), свесно и намерно, редовно подсећају на своје наводно наглашено блиске односе са Владимиром Владимировичем Путином. Неки од тих политичара, међутим, када је у питању однос са Западном Европом и Америком, несвесно и ненамерно подсећају на стихове једног другог Владимира Владимировича, оног чије је презиме Мајаковски, из поеме „Облак у панталонама”, стихове којима је насловљен овај чланак („Видели, как соба бьющую руку лижет?!”).

Јер отимање дела територије једној држави, и то њеног историјског и културног средишта, свакако је најгори начин на који се може тући по једној држави и њеном достојанству.

А однос „европски оријентисаног” дела политичке елите у Србији према ЕУ која се тако понаша према нама, свакако је упоредив са лизањем руке.

Ако неко претендује да буде државник, а код нас се многи бусају да то јесу, онда тај неко свакако мора да води рачуна и о ономе што је питање саме суштине и постојања државе. Јер државу државом чине, како тврди теорија међународног права, територија, становништво и суверена власт. Ако неко дирне у било који од та три елемента, држава и државници који је воде дужни су да реагују најодлучније могуће, без обзира на то колико су импресионирани оним од кога опасност по опстанак државе потиче.

Колики је значај Косова и Метохије за Србију и за сам њен опстанак, веома је лепо, на једној недавној трибини на Правном факултету у Београду, рекао француски лекар и пуковник, негдашњи припадник УНПРОФОР-а, Патрик Барио: „Ја као лекар могу да кажем следеће. Косово и Метохија је срце Србије. А када некоме ишчупате срце, онда тај неко сигурно умире.”

А оне „европски оријентисане”, којима овакво гледање на ствари делује патетично и несавремено, а који, надам се, ипак нису спремни да оспоравају став теорије међународног права да је и територија један од конститутивних елемената државности, треба подсетити на то да члан 49 Уговора о Европској унији прописује да у чланство ове организације може да уђе „било која европска држава” која испуњава одговарајуће услове и о чијем пријему позитивну одлуку донесу органи Уније. Дакле, да би се ушло у Европску унију потребно је претходно бити држава. А држава је држава једино ако се и понаша као држава.

Чаша жучи и чаша меда

Хавијер Солана и Оли Рен сасвим сигурно нису читали Његошев „Горски вијенац”. Није га највероватније читао ни

Карлос Вестендорп, који је ово дело, уз образложење да је националистичко, избацио из школских програма у БиХ (што је доказ да је макар чуо за њега). Сасвим сигурно то књижевно ремекдело нису прочитали ни Гордон Браун ни Никола Саркози, који су, ако је веровати британском „Гардијану” (још од 14. децембра 2007, чланак „Лидери ЕУ се сагласили око Косовске мисије” /“EU Leaders Agree Kosovo Mission”), о независности Косова и Метохије и улози мисије ЕУ у тој покрајини изнели следеће ставове: „Лидери ЕУ су се данас сагласили да пошаљу мисију на Косово, као подршку очекиваном проглашењу независности, рекао је Гордон Браун. ... Француски председник Никола Саркози рекао је извештачима да је се Европа ‘у начелу’ сагласила да пошље цивилну мисију. ... Саркози је такође рекао да ће Србија моћи да приступи Европској унији једино ако преда осумњичене за ратне злочине и ако поштује независност Косова.”

Ставови прилично горки за српску јавност, толико горки да су се „евроентузијастички” из наше политичке елите поприлично потрудили да их прикрију од те исте јавности, или да их макар прикажу на мање суров и директан начин него што су их изразили британски премијер и француски председник. Бар док не прођу избори, а пошто су у Србији стално избори, онда и на дужи рок.

У међувремену је Европска унија, убрзо пошто се Србија на председничким изборима тесном већином определила за тзв. европски пут, од сагласности „у начелу” прешла у фазу доношења конкретне одлуке о слању тзв. „мисије ЕУЛЕКС” на Косово и Метохију, мисије која, како ствари изгледа стоје, укључује и не мали број лица под оружјем.

Пред Србију је, дакле, подметнута чаша жучи и од ње се очекује да је попије, хтела то она или не, милом или силом. А ако је попије силом, тј. ако ми не пристанемо на долазак мисије ЕУ (која подразумева и оружане снаге назване полицијом) на нашу територију и ако о томе одлуку не донесе једино међународно тело које поседује таква овлашћења, а то је одговарајући орган УН (а ни једно ни друго се досад није догодило и мало је вероватно да ће се догодити), онда ће се ту, дакле, радити о „насилном заузимању туђе суверене те-

читост природе Европске заједнице у односу на класичне међународне организације констатовао је Суд правде Европске заједнице још 15. јула 1964. године (у пресуди у предмету *Costa/E.N.E.L.*), наставши да је правни поредак ЕЕЗ „властити (*suī generis*) правни поредак, интегрисан у правни систем држава чланица” ...

И парафирани и, засад, у страну гурнути текст Споразума о стабилизацији и придруживању, такође предвиђа за Србију обавезу да сарађује са кругом држава у који би могло, мимо наше воље, да уђе и независно Косово. Тако, рецимо, члан 15 тог споразума предвиђа да ће „након потписивања овог споразума, Србија ... започети преговоре са државама које су већ потписале Споразум о стабилизацији и придруживању, ради закључивања билатералних уговора о регионалној сарадњи, чији ће циљ бити повећање обима сарадње између тих држава. ... Ови уговори ће бити закључени у року од две године од ступања на снагу овог споразума. Спремност Србије да закључи овакве уговоре ће бити услов за даљи развој односа између Србије и Европске уније. Србија ће започети сличне преговоре са преосталим државама у региону када ове државе буду потписале Споразум о стабилизацији и придруживању.” Члан 16 истог споразума предвиђа да ће „Србија учествовати у регионалној сарадњи са другим државама које су обухваћене Процесом стабилизације и придруживања у неким или свим областима сарадње обухваћеним овим споразумом, а посебно оним од заједничког интереса.”. Коначно, члан 17 истог споразума предвиђа за Србију обавезу регионалне сарадње и са другим државама кандидатима за приступање Европској унији које нису обухваћене Процесом стабилизације и придруживања: „Србија треба да подстиче сарадњу и закључи конвенцију о регионалној сарадњи са сваком државом кандидатом за приступање ЕУ у било којој од области сарадње обухваћених овим споразумом. Ове конвенције треба да омогуће постепено усклађивање билатералних односа између Србије и те државе са одговарајућим делом односа између Европске заједнице и њених држава чланица и те државе.” Уколико једног дана потпишемо Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ (или, прецизније, са Европском заједницом и њеним државама чланицама), и уколико независно Косово стекне неки од статуса на које се односе наведена три члана, онда ћемо морати да сарађујемо са тим независним Косовом. У Споразуму о стабилизацији и придруживању, за разлику од Политичког споразума, изражено је, додуше најпре у преамбули, „опредељење страна да у потпуности спроводе сва начела и одредбе Повеље УН, ОЕБС, посебно оних садржаних у Завршном акту Конференције о европској безбедности и сарадњи (у даљем тексту „Завршни акт из Хелсинкија”), закључним документима Мадридске и Бечке конференције, Париској повељи за нову Европу, и Пакту за стабилизацију југоисточне Европе”, а затим је у члану 135, став 2, истакнуто и следеће: „Овај споразум се не примењује на Косову које је тренутно под међународном управом у складу са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 од 10. јуна 1999. године. Ово не доводи у питање садашњи статус Косова, нити одређивање његовог коначног положаја према истој резолуцији.” Међутим, ово позивање на међународно право очигледно није нимало искрено са стране Европске уније када је Србија у питању. А осим тога, оно није ни неопходно, будући да обавеза поштовања међународног права постоји сама по себи. Уколико дође до проглашења независности Космета и давања тој новој држави неког од наведених статуса (о којима је реч у члановима 15, 16 и 17 Споразума о стабилизацији и придруживању), нама би највероватније преостало да га, због непоштовања наведених међународних докумената од друге стране, раскинемо, и да дођемо у позицију као да га нисмо ни потписали.

Однос према комунитарној тековини као показатељ неискрености у европским залагањима

Најбољи доказ за то да се „европска политика” и „европска визија” дела политичке елите у Србији у великој мери своде на пуке пароле и пропаганду, срачунате да задовоље малограђанске пориве и комплексе ниже вредности, како властите тако и својих присталица, а при том лишене сваке садржине у суштинском смислу, представља стварни однос према усвајању европског интеграционе тековине, тј. европских правних стандарда (за то се користи француски израз „аки коминотер” – „*acquis communautaire*” – „тековина Заједнице”). Један од кључних услова за чланство у ЕУ је, између осталог, управо усвајање те „тековине”²⁾, а власти у Србији, делом из незнања, али делом и са намером, и то по свему судећи не са добром намером, избегавају да усвајају те европске стандарде, чак и тамо где је очигледно да они за нас могу бити само од користи. Да се не ради само о незнању (мада је и оно доста присутно), већ да је у значајној мери у питању и зла намера, најбоље говори чињеница да је усвајање европских стандарда изостало управо у областима где су властима требале одрешене руке и правно неуређено стање да би могли несметано, сами или преко својих тајкуна, да стичу богатство на рачун државе и народа. Ту се пре свега ради о доменима где држава може да се меша у функционисање тржишта, чиме доводи до дисторзија и малверзација на штету привреде и становништва а у корист привилегованих појединаца. Такође су механизми контроле и заштите непостојећи или поремећени, нпр. недостатак финансијских контрола, недостатак контролних механизма на плану конкуренције, недостатак адекватне регулативе и контроле у области јавних набавки, недостатак антикорупцијских механизма и механизма за сузбијање организованог криминала, лоше правосуђе, неприхватљиво мешање политике у рад полиције итд. Такође, евидентно је да је на плану социјалне заштите изостала хармонизација са европском регулативом, јер ако се неко богати на правно и морално недопустив начин, неко због тога мора и да сиромашти. Такође и у другим областима од интереса за квалитет живота грађана, као што су заштита животне средине, људских права, права потрошача, спречавање дискриминације, заштита угрожене друштвених група (жена, деце, Рома, хендикепираних), правна сигурност, саобраћај итд, власт у Србији је пропустила да усвоји и испоштује европске стандарде.

Да не би било да о томе колико јесте, а колико није постигнуто на плану усвајања „комунитарне тековине” у Србији суди неко у ко по природи ствари мора да буде, на овај или на онај начин, пристрасан, ми ћемо се ослонити на оно што о напретку Србије у том процесу кажу из самог Брисела. Своје најновије закључке о томе шта јесте и шта није

урадила власт у Републици Србији на плану усвајања европских стандарда, Европска комисија је изнела у документу насловљеном „Извештај о напретку Србије за 2007. годину”, који прати Извештај Комисије Европском парламенту и Савету, „Стратегија ширења и главни изазови 2007-2008”, усвојен у Бриселу 6. новембра 2007.

Да не грешимо душу, у неким доменима је овај извештај констатовао значајан прогрес, али оно што забрињава је то да је тај прогрес остварен у доменима где се пуни државна каса („Србија је наставила да добро напредује на пољу царина” /стр. 28 Извештаја Европске комисије/ или „Добар напредак је остварен на пореском пољу” /стр. 29/), а да је потпуни недостатак напретка или недовољан напредак (најчешће се користи израз „little progress”, што значи мали, у смислу недовољан, напредак) констатован у доменима где се та иста каса празни, где се троши друго национално богатство, где би требало да се врши контрола државног понашања, и где се грађани и њихова права и положај штите, између осталог, и од државе.

У Извештају Европске комисије се истиче да су посебно нарушена правила конкуренције садржана у члановима 81-89 Уговора о оснивању Европске заједнице, а посебно правила о контроли и спречавању државне помоћи предузећима, а то су чланови 87-89, и о државним монополима, а то су члан 86 и члан 31 Уговора о оснивању Европске заједнице (Извештај Европске комисије каже, нпр: „Монополске структуре које контролише држава и даље опстају... Релевантни пратећи прописи из Закон о контроли државне помоћи предузећима још нису усвојени. То спречава успостављање одговарајућих надзорних механизма, као што је Комисија за контролу државне помоћи предузећима.” /стр. 25/ „Недовољан напредак је постигнут на пољу државне помоћи предузећима. Контрола државне помоћи је и даље слаба, а административни капацитет недовољан. Србија још увек није успоставила оперативни независан орган власти за контролу и спречавање државне помоћи предузећима у циљу увођења система претходне контроле свих мера државне помоћи и припреме усклађивања постојеће државне помоћи са захтевима из Споразума о стабилизацији и придруживању. На пољу контроле државне помоћи, Србија озбиљно заостаје.” /стр. 29/).

Систем јавних набавки је такав да дозвољава значајне злоупотребе („Недовољан напредак је постигнут на пољу јавних набавки. Закон о јавним набавкама није измењен и никакав напредак није постигнут у бављењу празнинама у правном оквиру, укључујући и дефинисање уговорних страна. ... Слабости унутрашњег ревизорског (контролног) си-

стема унутар државне администрације, корупција и недостатак потпуно функционишуће врховне ревизорске институције представљају даље ризике за имплементацију деловног, конзистентног и недискриминаторног система јавних набавки у Србији. ... Све у свему, систем јавних набавки у Србији и даље је слаб и захтева да буде даље ојачан, како у законодавном тако и у административном погледу.” /стр. 29-30/). Држава такође спречава и отежава оснивање предузећа и њихово ступање на тржиште и повлачење са њега („... претерани бирократски захтеви и сложена регулатива настављају да спречавају ступање (предузећа) на тржиште и излазак са њега.” /стр. 23/ „Када је у питању право оснивања фирми и компанијско право ... долазило је до дуготрајних одлагања (развлачења) проузрокованих захтевима за издавање пратећих дозвола на општинском нивоу.” /стр. 27/).

Све је, дакле, окренуто у правцу очувања могућности злоупотреба од стране државних органа и недозвољеног богаћења, како политичара тако и са њима повезаних лица, на штету саме државе и грађана.

Да напред описана злоупотреба јавних фондова и манипулације тржиштем од стране државе (читај: дела политичара), као и спречавање развијања и нормалног функционисања здравог приватног сектора заправо имају за циљ праву и моралу супротстављено богаћење политичара на власти и њима блиских лица, може се закључити и из делова Извештаја Европске комисије који говоре о системској корупцији и другим видовима малверзација које врше носиоци власти („... корупција је још увек распрострањена и представља озбиљан проблем у Србији. Конвенција Савета Европе о грађанскоправној борби против корупције и допунски протокол из Конвенцију о кривичноправној борби против корупције нису ратификовани. Акционом плану за борбу против корупције недостају јасни рокови, конкретне акције и неопходна средства за имплементацију. Има пропуста у спровођењу препорука GRECO³). Антикорупцијска агенција још није успостављена. ... Регулација о конфликту интереса је углавном испоштвана кроз пријављивање имовине од стране званичника, али није успостављена никаква процедура спровођења у дело и закон није предвидео адекватну контролу. Правни оквир који регулише јавне набавке, процес приватизације, и велике буџетске издатке не предвиђа довољне контролне механизме да би се смањило ризик од злоупотреба и корупције. Још увек није успостављен свеобухватан ревизорски систем. Ово представља препреку успостављању ваљано регулисаног система јавних расхода, који би био у стању да у самом корену спречи системску корупцију. ...Корупција је распрострањена и представља озбиљан проблем у Србији.” /стр. 11/).

Дакле, у питању је системска корупција. Недавно је, у ТВ дуелу пред председничке изборе, актуелни председник Србије казао да је корупција проблем наслеђен из 90-их година. Међутим, та је одбрана шушља ако се има у виду да корупција увек подразумева учешће власти, тј. лица која врше неку врсту јавних овлашћења, јер се код аката корупције управо таквим лицима даје противправна материјална корист да би учинила или не би учинила нешто у оквиру вршења тих овлашћења. А ако корупција постоји сада, онда у њој учествују садашњи носиоци власти. И зато је бесмислена и наивна одбрана: „Ми сада крадемо зато што је неко други крао пре десет година.” А осим тога, то из 90-их година нешто баш и не утврдише у судским поступцима, што не значи да корупције тада није било.

И прање новца и финансијски тероризам такође представљају значајан проблем у Србији, а држава ту појаву не сузбија, што наводи на закључак, посебно када се имају у виду и напред наведени делови Извештаја, да је и то један об-

лик противправног понашања у који су укључени носиоци власти и њихови тајкуни („Недовољан напредак може да буде констатован на пољу прања новца. ... Нису усвојени закони о спречавању финансијског тероризма и о националној стратегији за спречавање прања новца и финансијског тероризма, који би требало да буду усклађени са директивом Савета министара о спречавању коришћења финансијских система за прање новца и финансијски тероризам.... Прање новца је и даље озбиљан проблем у Србији.” /стр. 40-41 Извештаја Европске комисије /).

Држава, према Извештају Европске комисије, толерише и трговину дрогама. А јавна су тајна везе неких политичких кругова са криминалним клановима укљученим у трговину наркотицима („...није усвојена национална стратегија за спречавање злоупотребе дрога и смањивање снабдевања дрогом. Активности на плану спречавања злоупотребе дрога биле су веома ограничене. Сарадња са међународним телима на плану контроле дрога није потпуно развијена ... Трговина дрогама и даље ствара озбиљну забринутост.” /стр. 41 Извештаја Европске комисије/).

Да би носиоци власти могли да се на наведени начин не сметано баве злоупотребима, потребна им је контрола над правосуђем и неефикасност правосуђа („Постоји забринутост у погледу степена утицаја парламента на правосуђе.” /стр. 10/; „... недостаци у функционисању Уставног суда створили су правни вакуум у судском надзору законитости и уставности усвојених прописа.” /стр. 10/; „Апелациони и управни судови још нису успостављени, а постављени рок за ступање на снагу релевантних прописа је одложен. Ово је имало негативан утицај на ефикасност спровођења правде.” /стр. 10/; „Значајна нагомиланост недовршених предмета, како у грађанским тако и у кривичним случајевима ствара озбиљну забринутост и поред благог смањења током 2006. године. Нема јасне стратегије за решавање овог проблема, а коришћење упрошћених процедура за случајеве мањег значаја је недовољно. Нема делотворног система управљања предметима и проблеми са укупном ефикасношћу правосуђа остају. Предуго трајање судских поступака довело је до ослобађања окривљених у одређеном броју случајева. ... Све скупа, остварен је недовољан напредак на пољу правосуђа, што је кључни приоритет европског партнерства – а нови правни оквир још увек чека.” /стр. 10 Извештаја Европске комисије/). Неадекватна је финансијска контрола („На пољу финансијске контроле постигнут је недовољан укупни напредак. ... Влада још увек није усвојила свеобухватна политику о јавној унутрашњој финансијској контроли.” /стр. 37-38 Извештаја Европске комисије/), затим недопустива контрола политике над полицијом, тј. уплитање политике у рад полиције („Још увек постоји забринутост због недопустивог политичког уплитања у рад полиције и због нивоа транспарентности.” /стр. 42 Извештаја Европске комисије/), неадекватан систем за борбу против организованог криминала („Све у свему, припреме на плану организованог криминала су још у почетној фази, што остаје извор озбиљне забринутости.” /стр. 43/), а и контрола над медијима („На пољу аудиовизуелне политике Србија још увек није потписала Европску конвенцију о прекограничној телевизији /Савета Европе/. Ситуација са Радиодифузног агенцијом у Србији и даље представља разлог за забринутост. Додела националних фреквенција од стране Републичке радиодифузне агенције 2006. године и даље је спорна и и даље оставља отворена питања транспарентности и одговорности. ... Постоје разлози за посебну забринутост у погледу аудиовизуелног сектора.” /стр. 37 Извештаја Европске комисије/)

У тесној корелацији са недопустивим мешањем у привредне токове ради богаћења дела политичке елите и њима блиских лица је и то што се недовољно ради на социјалној заштити становништва јер је то, праву и моралу супротно богаћење привилеговане мањине, нужно повезано са деградацијом социјалног положаја ширег круга грађана („Србија још није ратификовала Европску социјалну повељу, што је предвиђено као једна од обавеза по пријему у Савет Европе.” /стр. 11/; „Имплементацију радноправне регулативе спречавају недовољни заштитни механизми.” /стр. 14/; „Незапосленост ... је и даље висока, а Национална стратегија запошљавања је дала ограничене резултате.” /стр. 30 Извештаја Европске комисије/)

Недавна предизборна кампања обилувала је напорима политичара да се представе као заштитници мањина, хендикепираних лица, жена, деце итд. А у исто време, према Извештају Европске комисије, у Србији влада дискриминација тих група и, што је најгоре, власти им не пружају ваљану заштиту, већ супротно томе, и саме учествују у њиховој дискриминацији („Свеобухватан антидискриминацијски закон још није усвојен и постоји веома сиромашна судска пракса... Заштита од дискриминације на тржишту рада и даље је премала.” /стр. 14/; „... Републички савет за мањине није се састајао од 2006. године. Није усвојена неопходна регулатива која би регулисала избор и обавезе националних савета. Мандат одређеног броја постојећих савета је истекао, али нови избори не могу бити сазвани због постојећег правног вакуума.” /стр. 15/; „... ромско становништво се и даље суочава са тешким животним условима и дискриминацијом. Роми имају велике тешкоће код добијања личних докумената, што спречава њихов приступ систему социјалне заштите, образовању, запошљању и другим услугама. Значајан део ромског становништва живи у изузетном сиромаштву и социјалној искључености, и редовно се суочава са дискриминацијом и нападима. Преко 80% ромске деце која живе у ромским насељима је сиромашно и пати од различитих видова дискриминације и социјалне искључености. У просеку, отприлике једна трећина ромске деце заврши основну школу.” /стр. 16/; „... још увек није донет закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању хендикепираних лица. Лица са хендикепом остају посебно угрожена група, хендикепирана деца и даље трпе дискриминацију и социјалну искљученост, а њихове породице су често остављене без одговарајуће државне подршке.” /стр. 14/; „Посебан закон о једнакости полова још није усвојен и постоји забринутост у погледу степена насиља над женама и недовољних кривичних санкција. У пракси се наставља дискриминација над женама на тржишту рада.” /стр. 13/; „... тешкоће у погледу дечијих права остају, а деца из социјално рањивих група трпе дискриминацију

и социјалну искљученост.” /стр. 13 Извештаја Европске комисије/)

И на плану заштите животне средине, власт је била недовољно ефикасна, о чему такође говори Извештај Европске комисије („Недовољан напредак је постигнут на пољу заштите животне средине.” /стр. 33/; „Никакав напредак није постигнут на плану квалитета ваздуха.” /стр. 34/; „Недовољан напредак је постигнут на пољу заштите природе.” /стр. 34/; „Ограничен напредак је постигнут на плану имплементације прописа о контроли индустријских загађења и отклањању ризика.” /стр. 34/)

И на плану заштите потрошача власт је била недовољно ефикасна, ако је судити према Извештају Европске комисије („Никакав напредак није забележен на праву тржишног надзора. Неопходно је да буде успостављена одговарајућа тржишна надзорна структура базирана на адекватној регулативи која се односи на производе какве захтевају прописи Заједнице, као и да се успоставе контрадикторне предтржишне контроле” /стр. 27/ - реч је о контроли поштовања прописаних услова које производи морају да испуњавају да би били изнети на тржиште).

И у области саобраћаја, према Извештају Европске комисије, власт није била довољно успешна („Што се тиче путног саобраћаја, може се констатовати ограничен напредак. ... нови закон о безбедности на путевима још није усвојен, а јачање и реорганизација административног капацитета Министарства још увек нису остварени. Припреме у овом сектору значајно заостају. ” /стр. 35/; „Не може се констатовати никакав напредак на плану комбинованог транспорта и међумодалитета.” /стр. 35/)

Ово, наравно, нису све критике изнете у Извештају Европске комисије, али су оне најзначајније и најиндикативније за оцену да ли су неки пропусти у усвајању „комунитарне тековине” били намерни и мотивисани нечасним разлозима. С друге стране, било би непоштено не рећи да је Европска комисија констатовала и напредак у прихватању „комунитарне тековине” у неким областима.

Шта да се ради?

Чини се да се закључак сам намеће. Велики и суштински најзначајнији посао, посао који захтева највише труда и времена, налази се пред нама, само од нас зависи, и ни на који начин не може да нам шкоди, већ напротив. Реч је о прихва-

тању тзв. „комунитарне тековине”. Ова активност је битна и корисна чак и независно од будућности саме Европске уније и наших институционалних веза са њом. Она је битан елемент и нашег што безболнијег уклапања у неизбежне глобализационе токове, јер „европски стандарди” у знатној мери бивају прихваћени и ван Европе. Она је битан елемент и нашег што успешнијег унутрашњег устројавања, чак и ако се оно посматра потпуно изоловано од односа са спољним светом.

С друге стране, Србија као озбиљна држава не сме а да не реагује на најоштрији могући начин на покушаје нарушавања свог територијалног интегритета. Не сме, јер ако сами себе не штитимо, зашто би нас било ко други штитио, или како рече руски министар иностраних дела Сергеј Лавров: „Зашто би ми били већи Срби од Срба?”. На том плану не треба презати ни од оштрог става према ЕУ, ма колико коме овде она била мила и драга. И зато треба одлучно одбацивати и акте ЕУ којима се подржава независност Космета (а и у којима су садржани други видови понижавања наше земље и наших грађана) и разне мамце којима она покушава да нас заведе и наведе на гутање удице на којој нам се отима територија.

Ми треба да будемо доследни у поштовању „европских вредности”, чак и онда када бриселска бирократија те вредности баца под ноге, а посебно кад их баца под ноге на штету наше земље. Јер није актуелна бриселска бирократија Европа и није она дата за сва времена. Очекивати да Европа поштује европске вредности и у односу на део Европе који се зове Србија, не значи очекивати чудо. Чудо је ово садашње гажење европских и уопште цивилизацијских вредности и међународног права од стране Запада, и то чудо не може претерано дуго да траје.

А оно што је посебно важно је да останемо чврсти и доследни у одбрани достојанства наше државе и нације. Јер достојанство је последња линија одбране сваког појединца и сваког колективитета. Све друго нам могу одузети, а једино достојанство сами дајемо или не дајемо. Зато је оно толико вредно. И још нешто. Иако је толико вредно, достојанство се не може продати. Јер чим неко покуша да га прода, оно нестаје, нема га више, а нико није луд да купи ништа.

(Аутор је доцент на Правном факултету Универзитета у Београду, предаје Европско право и зачетник је иницијативе за хармонизацију југословенског права са европским правом из раних 90-их година.

Текст је написан пре проглашења независности Косова и Метохије).

Напомене:

- 1) Једногласно се усвајају уговори о асоцијацији и уговори о пријему у пуно чланство.
- 2) Критеријуме за пријем у ЕУ (Accession criteria) је успоставио Европски савет на седници одржаној у Копенхагену јуна 1993. године, а они су допуњени на састанку истог органа у Мадриду, децембра 1995. „Захтевани економски и социјални предуслови” за чланство у ЕУ су: стабилност институција које гарантују демократију, владавину права, људска права и поштовање и заштити мањина; постојање и функционисање тржишне економије и способност суочавања са конкуренцијом и тржишним снагама унутар ЕУ; способност преузимања чланских обавеза, укључујући прихватање циљева политичке, економске и монетарне уније; транспонување регулативе ЕУ у национално право државе кандидата и ефективна имплементација и поштовање те регулативе кроз одговарајуће административне и правосудне структуре.
- 3) У Савету Европе је 1999. године, у циљу праћења поштовања стандарда које је у домену борбе против корупције успоставила ова организација, основана Група држава против корупције - The Group of States against Corruption (GRECO).

Јевропи

*Теби да њевам – њеби, њиранко!
А дух ми мори оѡров и гнев;
Уврѡда ѡвојих жаоци јѡйки
Поѡѡлајују ми ѡлемениѡ сѡев.*

*Милионима народи ѡшиѡѡе,
Милион груди ѡросѡѡа крв –
Милионима ѡале куѡиѡѡе,
Милион ѡуди гмиже к'о црв.*

*И милиони долазе смерно
Јевроѡи гордој на холи суд –
„Не може више, раја не може
Сносиѡѡи јарам, мучиѡѡи ѡруд!
Тиран нас гѡзи, срамоѡѡи жене,
Усева наших оѡѡима ѡлод.
Пресуди, силна, да л' живеѡѡи може
У ѡѡаквом иѡу несрећни род!...
Изгѡнућемо!“...*

*–„Па изгѡниѡѡе!“
Подсмѡха ѡвогѡ горди је збор –
„И гѡнућемо, гѡнуѡѡи славно –
Ил' мачем ѡресећ Гордијев чвор!
Изгѡнућемо – али слободни,
Јер Србин неће да буде роб!
Тамо далеко, на свѡѡом гробљу,
Поѡражићемо живоѡѡи ил' гроб“.*

Ђура Јакшић, велики родољуб, српски песник, приповедач, драмски писац, сликар, написао је ову песму 11. јануара 1867. године. То је време када је кнез Србије био Михаило Обреновић, време када је покушавао да у потпуности ослободи Србе од Турака. Европа је и тада, као и сада, као и увек, уосталом, обећала сваку врсту помоћи Србији у њеној борби. И као и обично, Европа је преварила Србе.

„Југословенска поезија“; Зборник; 1949; Издање савеза књижевника Југославије; стр. 98

Војска мора бити деполитизована

Божидар Делић је завршио све војне школе, закључно са Школом народне одбране. Као добровољац је учествовао у рату у Хрватској и Босни и Херцеговини на разним дужностима, закључно са местом начелника штаба бригаде. У агресији 1999. године командовао је 549. моторизованом бригадом, која је бранила највећи део Метохије. У чин генерала је унапређен 31. децембра 1999. године. Командант Београдског корпуса био је до јануара 2001. године. Пензионисан је 31. марта 2005. године на дужности вршиоца начелника Управе Генералштаба Војске Србије. Године 2005. сведочио је пред Хашким трибуналом у одбрани председника Слободана Милошевића, а 2007. године у одбрани генерала Лазаревића. Испред Српске радикалне странке, потпредседник је Скупштине Србије. Отац је троје деце.

- Када почиње прави суноврат Војске у смислу урушавања морала, борбене готовости, кадрова, материјалних ресурса?

Божидар Делић: Војска је из НАТО агресије изашла готово неначета у својим техничким потенцијалима. Губици у техници су били један или испод једног процента, у зависности од борбене технике. Наравно, неспорно је да 530 погинулих и око 20 несталих војника представља велике губитке. Имајући у виду да је агресија трајала 78 дана, у борби са тада највећом војном силом на свету, наша војска је изашла као морални победник. Једна мала земља са технички инфериорном војском дуго се носила са противником, и на крају обезбедила да сукоб буде решен на међународном плану преко УН. У искуственом, моралном смислу, Војска је изашла из рата страховито јака. Старешине су имале изузетно борбено искуство, а војници висок морал. Све је кренуло нагоре са тзв. демократским променама. Међутим, од 2000. године па до доласка господина Тадића на место министра одбране, Војска је одржала своју хомогену структуру, првенствено старешинску, поштовале су се борбене традиције, поштовале су се и жртве које смо имали у тој агресији. У то време, стање је било врло добро, иако је увек постојао проблем застареле технике, немогућност ремонта и набавке, а највећи проблем је био велики број војних бескућника, преко 15.000 без икаквог стана, односно око 20.000 са нерешеним стамбеним питањем. Доласком Тадића на функцију министра одбране настаје прави лом у Војсци. На почетку није изгледало тако драстично. Прво је почело са кадровима. У неколико наврата, закључно са 2004. годином, сви ти ратни кадрови и сви генерали који су били унапређени у време док је Слободан Милошевић био председник Србије и командант Војске, су пензионисани. Касније је то прешло и на пуковнике, ниже чинове, све до мајора. Убрзо је почело и уништавање борбене технике. Сви наши разрађени модели

развоја Војске, укључујући и модел смањења бројног стања, модернизацију, ремонт, обезбеђивање потребних средстава кроз буџет, доласком Тадића на место министра војног, напуштени су. Онда се кренуло у „реформе” и реализацију нових планова.

- Да ли сте упознати са садржајем планова који су били основ за реформу Војске?

Божидар Делић: У изради тих планова учествовали су посебно одабрани људи и једна мала група генерала. Та тзв. реформа почела је кадровским реформама и уништавањем технике. Што се тиче саме доктрине или стратегијског прегледа, који би требало да буде основа за реформу, ни до данас те документе Скупштина није усвојила. Мислим да нису ни написани, а ако постоје, сигурно нису прошли валидну процедуру и проверу. Све што је тада рађено било је волонтистички, аматерски и све се сводило на смањење броја јединица, смањење и уништавање борбене технике. Борбена техника, иако није била модерна, била је функционално исправна. У току једне године уништено је 300 самоходних оруђа 90 милиметара. Та оруђа су у рату имала своју улогу, учествовала су у борбеним дејствима, за њих је постојала велика количина муниције. Само једна граната за самоходна оруђа кошта око 1.000 долара. Ако узмемо у обзир да је за једно оруђе било 200 или 300 пројектила, онда рачуница по-

казује да су милиони бачени, уништени. Речено је да је то неперспективно, непотребно. После тога су почели са уништавањем ПВО система „стрела 2м”, по захтеву Американаца. Као разлог је наведена чињеница да то средство могу да користе терористи за рушење цивилних авиона. То, наравно, није био прави разлог. Циљ је био да нас лише таквих средстава, па их је уништено више хиљада, што износи више стотина милиона евра. После тога се прешло на артиљерију, па је више од 2000 артиљеријског оруђа избачено. Прошле године завршило се са уништавањем тенкова „Т55”. Уништено је 680 тенкова, иако су се добро показали у свим ратовима. Изговор је био да су они „неперспективни” и да их имамо много, да нису модерни, да су им истекли временски ресурси, што је све нетачно. Ремонтни завод у Чачку био је оспособљен да ремонтује тенкове и да им враћа ресурсе. Они тенкови који се данас сматрају модерним, „М84”, налазе се у много лошијем стању и сви су на истеку ресурса.

• **Да ли се процес деградације Војске великим делом вршио по налогу са Запада?**

Божидар Делић: Свакако, апсолутно сам сигуран, јер сам имао увид у неке документе из 2004. године. Све што је везано за Војску, то уништавање, њена апсолутна деградација, губљење идентитета, одступање од традиција које су за војску изузетно важне, промена начина вредновања квалитета људског фактора, промена начина оцењивања борбене готовости војске – све је то дошло са Запада. И није случајно да су тек ове године Албанци прогласили независност Косова и Метохије, а одмах затим их признале поједине земље. То је управо учињено због тога што се чекало да Војска буде потпуно уништена.

• **Да ли би Војска у овом тренутку могла да одговори на евентуално угрожавање безбедности наше земље?**

Божидар Делић: Спомиње се цифра од 36.000 припадника оружаних снага. Међутим, у то спада велики број неборбених састава. Рецимо, на ВМА је 3.000 људи, затим, Војску чине и војно школство, па остале здравствене установе, неки други ремонтни капацитети. Оперативни део је мали. Друго, проблем је то што се Војска налази у тоталном моралном расулу, летаргији. Готово да не постоји ниједна компактна јединица за коју би се рекло да је јединица високе борбене готовости, да може да се употреби за нешто. Са друге стране, обука у војсци готово да се не изводи, а квалитет онога што се изводи је толико низак да је то скоро губљење времена.

• **Да ли мислите да је и скраћење војног рока било у служби урушавања ове институције?**

Божидар Делић: Ни то није било случајно. Свако обучавање испод годину дана, све док регрутни контингент представља значајан елемент борбене готовости, је недопустиво. Када је рок смањен на девет месеци, војна струка није била консултована. То су радили политичари ради стицања јефтиних политичких поена и по налогу „споља”. А онда, без икакве стручне, научне расправе, одлукама појединаца, војни рок је смањен на шест месеци и тиме је задат страховит ударац борбеној готовости Војске. Ви данас можете да кажете да имате 10 војника на одслужењу војног рока, међутим, они не учествују у квалитету борбене готовости. Док се војник налази на обуци, сматра се да није оспособљен за основну улогу коју војска треба да има, на њега не можеш рачунати. Када га оспособиш, он тада иде кући.

• **Ако имамо у виду и потенцијалне и реалне безбедносне претње Србији, поставља се питање како Војску оспособити и вратити јој стари сјај.**

Божидар Делић: Страшан проблем у Војсци је напре-

вљен онда када је она почела партијски да се сврстава. То је уништило њен кредибилитет у народу и њену унутрашњу хомогену структуру. Када је командна структура, од врха до дна, по партијској линији организована, онда долази до страховитих дилема у самој војсци. И због тога она репродукује сопствену неспособност, јер када стручност, патриотизам, храброст и оспособљеност нису мерило за напредовање старешина, него њихова партијска припадност, онда то урушава војску. Данас нико не може бити постављен на дужност уколико није близак са Демократском странком, уколико га не протежира неко из ДС-а. Самозване демократе кажу да је такав систем постојао и у Милошевићево време. Ја сам у то време био и на високим дужностима, али то никада нисам осетио. Можда је само један човек, само први у Министарству или војсци био нечији миљеник, али Војска је била недирнута. Са друге стране, Војска је кадровски упропаћена. Када из једне важне државне структуре, за кратко време десет генерација искључите из процеса, то мора да остави озбиљне последице. Млађе старешине су сувише брзо напредовале, не пролазећи дужности по одређеним степенима, заузели су неке позиције и сада су неспособни да руководе системом на оном нивоу на коме се налазе. Не познају ни систем испод себе, јер нису кроз њега прошли, а онда не могу ни да схвате систем изнад себе. Мораћемо много да радимо како бисмо војни систем оспособили. Уколико будемо у прилици, искористићемо, као саветнике, један мањи број ранијих кадрова све док не будемо постојећи кадар оспособили да може да ради свој посао. Вероватно ће морати да се организује много кратких курсева, а можда чак и полагање испита за поједине дужности. Следеће тежиште је на обуци војника и старешина. Затим, војно школство је запоставило своју основну улогу и у последње време се бавило само тиме како да диплома која се стиче на Војној академији буде призната у цивилству. Изгледа да им је то био приоритет, а приоритет свих који одлазе у Војну академију, свих који желе да постану официри требало би да буде љубав према официрском позиву, јер је то позив од значаја за државу, и што, по природи ствари, морају бити патриоте.

Следећи корак би требало да буде наша наменска индустрија која је страховито упропаћена. Радовао сам се када

сам чуо председника државе и министра одбране како преко свих медија говоре о огромном послу од 235 милиона долара који су обезбедили за наменску индустрију. Радило се о великим набавкама за Ирак. По свој прилици, од тога неће бити ништа. Можда је и то био део предизборне кампање. Пошто Американци одлучују о Ираку, можда су и наговестили нешто. Готово је извесно да ће у тим малверзацијама у Министарству одбране, у СДПР-у, а у којима учествује и председник државе, наше фирме од тог посла добити само мрвице. Уместо да буду запослени наши људи, неке друге фирме у иностранству ће на томе зарадити, а неки наши људи ће само покупити провизије.

Огроман проблем који Војска има, а који је недирнут свих ових година тзв. реформе, јесте решавање стамбеног проблема њених припадника, било оних који су још увек активни, било оних који се налазе у статусу пензионера. Њих је више хиљада, и у ових неколико година све што је учињено је безначајно. И ту се појављује једна чудна ствар. У време када није постојао термин „цивилна контрола војске“, војска је и те како контролисана. Контролисала је саму себе по одређеним нивоима, тако да се могао пратити пут сваког војног динара који је потрошен. Сада када имамо потпуну контролу војске од стране цивила, не зна се где иде војни буџет.

• **Како побољшати материјални положај припадника Војске?**

Божидар Делић: Војска мора рационално да троши средства која добије од државе, иако су та средства недовољна. Последњих година било је нерационалног трошења средстава. Једноставно, не постоји планирање, а војска је важна институција, од посебног значаја за државу, која има нека сопствена начела и све у војсци мора да се заснива на планирању. Када сам ја био у војсци, постојали су годишњи, средњорочни планови, посебно када је у питању опремање војске. Ове године, начелник Генералштаба је потрошио више од милион евра купујући опрему за прислушкивање мобилних телефона. Требало би видети у којим плановима је по-

стојала ова ставка, на ком савету је тај предлог прошао, кога је верификовао. И онда је дошло до проблема, јер је то било предвиђено за извиђачке јединице, а данас готово да нема таквих јединица. Оно друго што људи не знају, извиђачке јединице и њихова делатност у миру не функционишу. Ни професионална војна лица која се баве тим послом немају овлашћења за обавештајно-оперативну делатност, то само раде наша војно-дипломатска представништва. Према томе, поставља се питање ко је купио ту опрему и зашто. Ко је то кога хтео да прислушкује и кога је то војска планирала да прислушкује, ако не постоје формацијске јединице које се тиме баве? Ту опрему је присвојила Војно-безбедносна агенција, а њој то треба јер се бави прислушкивањем. Нећу да оцењујем да ли је то легално или не, али свако прислушкивање које није одобрено од стране суда је незаконито и мислим да је доста присутно у овој земљи. Ових дана ће се причати о војним набавкама, о војним тендерима који су скоро увек намештени. Једна од набавки која следи, је набавка оклопних борбених возила точкаша. Поставља се питање да ли је та набавка приоритет, а онда на површину избијају неке друге ствари. Сетимо се 2003. и 2004. године када су напрасно хтели да нас пошаљу у Авганистан, јер им је понестало борбеног дела. Тада се причало да је проблем што немамо оклопна возила точкаше. Да ли можда људи који данас воде Војску размишљају или су добили налог да купе та возила како би могли да крену пут Авганистана или Ирака? И оно што је најгоре у томе, то је податак од кога планирају да купе та средства. Знам да су извршили студије, али је симптоматично што су се определили за оно за шта никада не би смели, а ја им поручујем да ћемо их у томе спречити. Били су у Аустрији, Швајцарској, Финској и одлучили су да купе возило „патриу“. Форме ради, распитивали су се и о руском возилу „БТР 90“, које је најбоље и најјефтиније на свету. Сво наоружање које се користи за то возило већ се производи код нас. Иако то јавно нису изнели, из поузданих извора знам да су одлучили да купе финско возило „патриу“,

које је врло скупо, преко 2 милиона евра по комаду. Уз још неку опрему која треба у возило да буде уграђена, кошта и до 2,5 милиона евра. Они заборављају да је Финска петнаеста држава која је признала Косово и Метохију као независну државу, да је Марти Ахтисари Финац и да нас је задужио 1999. године тако жестоко, а то је опет ништа у односу на оно што нам је урадио прошле године правећи план за Косово и Метохију. Господа Тадић и Шутановац планирају да од српског народа узму паре у наредних 5-6 година, ради се о 360 милиона евра, а они ће узети провизију, која, како стручњаци кажу, износи 36 милиона евра. Због тога њима не одговара да купе руска возила. А можда су такав задатак добили од својих пријатеља, јер се већ „патрије“ налазе у Авганистану, Ираку и другим местима. За нас би био приоритет да првенствено ојачамо нашу противваздушну одбрану, модернизацијом и куповином одређених ПВО система, па тек онда да се пређе на ова возила.

• Како гледате на актуелан проблем војних пензионера и резервиста?

Божидар Делић: У последње три године, Војска је десетине доктора наука отпустила, пензионисала. На прсте се могу пребројати сада доктори наука. Према професионалним војницима чињено је много неправди, али од 2000. године се то ради константно. Последњим законским решењима, војни пензионери су јако оштећени, тако да сада добијају само 50 одсто од онога што им следује. Ми бисмо вратили решења из старог закона, јер по новом, војни пензионери су избачени из војног буџета. Тражило се да се пребаци у пензиони фонд, да буду као четврта категорија. Паре за војне пензије су у војном буџету, а ова војска не жели да има ништа са тим, па се онда тражи да то чини министар за рад и социјалну политику, Расим Љајић. Он се налази у проблему, јер то није његов буџет – паре су на једном месту, а неко други треба о томе да одлучује. Од 2001. године, у Скупштини никада није расправљано о трошењу буџета, никада неки завршни рачун није саопштен посланицима, тако да се не може знати како се буџет троши. Што се тиче резервиста, ситуација је апсурдна. Резервистима из Куршумлије су додељене две милијарде динара. Поставља се питање одакле, да ли су то буџетске резерве или је то узето из војног буџета? Не можете узети од здравства и од просвете, јер они одмах штрајују, а једина институција која нема права на штрајк је војска. После тога, јавили су се и други резервисти и јавиће се резервисти из целе земље. Овај проблем је последица лакомишлених одлука појединих министара, а Влада није сагледала тај проблем на прави начин. Лако је било проверити да ли су дневнице биле исплаћене, али то су биле неке друге злоупотребе. Некоме је било најлакше, без утврђених критеријума, да се исплате дневнице. Нико није рачунао да ће то повући целу лавину. Више се не говори да су то ратне дневнице, сада се то зове „помоћ за неразвијене општине“. Све је врло чудно. Српска радикална странка је увек подржавала захтеве свих радника. Подржавамо увек и резервисте кад су им захтеви оправдани. Када су у питању професионалци, дуги низ година нису исплаћиване плате по закону, већ по неким другим мерилима. Постоји неколико десетина хиљада захтева да се то исправи и да се изврши надокнада, а ради се о милијардама евра.

• Какав је ваш став по питању професионализације Војске?

Божидар Делић: Пуно се о томе говори, међутим, нема данас у свету пуно професионалних војника. Американци имају професионалну војску, али она је изузетно скупа, професионални војник годишње Америку кошта од 180 000 долара па навише, а наш војник кошта око 10 000 долара. И,

ако бисмо хтели да имамо професионалну војску, онда морамо плаћати више. Ово што сада имамо је више социјална категорија, јер људи нису имали посла, па су се пријавили у војнике у уговору. Свакако да би требало професионализовати оне делове војске који су засићени скупом техником, електроником, у првом реду вид РВ ПВО. Тамо да готово нема потребе за обичним војницима. Затим, постоје службе у којима би такође могла да се изврши потпуна професионализација, а у родовима, посебно борбеним, могла би да се изврши професионализација појединих војноевиденцијалних специјалности, јер није ни рационално обучавати обичне војнике за руковање неком скупом техником. Имате тенк који кошта неколико милиона евра, а ви обучавате војника да буде возач. Исплативије је да имате професионалног возача, а да се војници обучавају за неке друге дужности. И послужоци на неким другим електронским средствима могли би да буду професионални, а војници би онда претежно били у родовима пешадије, у артиљерији, инжењерији. Код нас ће још дуго времена бити присутан тај мешовити систем. Чак и када би се извршила потпуна професионализација војске, наставило би се са обучавањем војника, али на другачији начин. У догледно време неће моћи да се изврши професионализација војних структура, иако се о томе доста говори. Посебно самозвани демократски блок то користи и као неку своју теорију и као аргумент за даље смањивање бројног стања војске. А не видимо ни трагове од те професионалне војске. Говори се о броју од 23.000 до 25.000 војника. Ви ВМА не можете смањити, то је 3.000 људи, школство се не може решавати по аутоматизму, математици. Као да се неко игра, па каже – смањим сам војску са 105.000 на 23.000, хајде сада ћу да смањим и Војну академију пет пута. Не може вам један професор бити стручњак у пет области. Онда је боље угасити поједине институције него их толико обесмишљавати. Од тих 23.000 припадника Војске, ни једна трећина не би била оперативна. И онда је потпуно бесмислено да кажете да имате војску од 23.000, а ви стварно имате војску од 8.000 до 10.000 војника.

Р. В. С.

БУДИЛНИК У СВАКУ КУЋУ

- *Ови избори значајнији су од свих досадашњих. Ко ће одређивати будућности – они који су њачкали последњих осам година или пошљена власти? Не дозволиће више никада да власти држе лопови и криминалци и засијувници идеје о држави ограниченог суверенитета*

Свакако да се сада решава судбина српског народа, јер би победа „европске коалиције“ значила нове године ропства, корупције, криминала и незнања. Са њима на власти значи да би српски народ запао у још дубље блато. Биле би нам потребне деценије да бисмо стали на сопствене ноге.

Иступања Бориса Тадића, председника Демократске странке и Републике Србије, у телевизијским интервјуима, у контактима са светом и, најновије, у писму које је упутио „Политици“ и каснија реаговања, отварају извесна начелна питања која су, иначе, превазиђена у демократским срединама. Због атмосфере која влада у нашем друштву, укључујући медије, важно је напоменути да се још једном потврђује да он није успео да се издигне изнад провинцијалних ускогрудости, поданичког менталитета према странцима (јачима) и тиранском односу према домаћима (слабијима). Он доследно заступа политику ограниченог државног суверенитета, али и ограничене слободе и људских права, укључујући и слободу штампе. Али, оставимо и то. Кад год зине, Борис Тадић не говори истину, као ни министри и камарила „жутих“ и коалиције у којој је Г17 плус. Лажу и подмећу као Чанак, Драшковић, готово као Наташа Кандић и Соња Бисерко.

У часу највећег свог политичког престижа, Ричард Никсон је напустио председничко место само зато што је ухваћен у лажи.

„У прве две године издвојићемо две милијарде евра, упослићемо 50.000 људи“, обећава Млађан Динкић, министар економије, који је, грабећи за себе и своје пајташе, лично отерао с посла на хиљаде радника. После свега што је упропастио, ко је луд да му верује? Препланули Динкић, кога је власт учинила још окрутнијим него кад је са калашњиковим отимао народне банке, прича о развоју, и скијалиштима – две милијарде и 700 милиона динара издвојено је за скијање – а сваког дана се убије понеки радник који не прима плату!

Динкић сад нарочито „игра“ на Ниш и Крагујевац... Обећава да ће их препородити. Хоће, али нишки затвор. Ваљда Млађан Динкић, министар економије, има само један грам одговорности за српску економску трагедију, а то је довољно да оде и да потражи спас у мишјој руци. Као и Ђелић, Ђилас и други слични, који су отели милионе од народа.

Застрашујуће је и замислити да се на једном месту, у новој влади, нађу Динкић, Ђелић, Чанак, Костреш, Драшковић, Шутановац, Била би ту и Ивана Дулић-Марковић, али и Чеда Јовановић и Биљана Србљановић! Па, ви видите. Дулић председник Скупштине, Тадић председник Републике! Не зна се – а сазнаће се – за кога они раде, за кога лажу и да

ли краду и отимају од народа само за себе или и друге. Кад се све обелодани, многи ће одговарати. Дакле, или они или морална и поштена власт која рачуна да само у раду Србија може имати бољу будућност. Посао. Тад ће сванути дан. Онога часа када ујутру, у свакој кући, буде звонио будилник (што је, како рече, Томи Николићу сан) и радник, чиновник, официр, сељак кретао на свој посао. Само тако се може замислити просперитетна, вредна, радна Србија која има будућност. Будилник да звони!

Добро је да ће се профилисати сцена и да ови некомпетентни „експерти“ – који нигде нису радили и ничим се – осим крађом – нису доказали, нестану, оду, препусте посао другима, бољима. Један министар, говорећи о седницима владе, каже: „Да видите, сваки час министру притрчава четири-пет помоћника да му на уво кажу шта да говори“. Демократска странка није зрела да води владу. Зашто нису решили ниједан проблем?

Србија земља понижених

Србија је земља која има пуно проблема. На све стране беда, јад. На хиљаде људи живи у незнању. Србији требају промене, власт која ће народу моћи да погледа у очи, а Европи да кажу – господо, ово може, ово не може! Зашто смо дозволили себи да се толико понизимо? Србија ће бити боље кад се почне говорити колико је порасла зарада запослених, да ли од тога може да се живи. Пре тога мора нестати лоповлука.

Многе фирме продате су странцима. Плате 12.000, а рад робовски.

Измузу радника, а неће да га плате. Скидају с грбаче радника. То је онај прави, трули капитализам. Нашег радника узму као роба и терају га да ради, ради. Исцеди га као лимун. Страх да се и такав посао не изгуби! Посао – кућа – ринтање и спавање. То је нови живот у транзицији. А где је остало? Шта је с културом, слободним временом, задовољствима, путовањима? Нема пара. Људи су приморани да се теше, рачунајући на оне којима је још горе, који су без посла и којих је милион! Трећина радно способног становништва! У Русији није, на пример, тако. Путин каже: „Плате – најмање 400 евра”. Тако се брине о свом народу.

Затим, зашто деца „обичних” људи не могу да буду банкари? Продали смо банке, Телеком, профитне фирме које доносе паре. „Освојимо Европу заједно” (билборд). Сад ће Борис Тадић, окупи неке момчиће, да нас води у Европу. Шта он зна о Европи? Је ли он био у неком бизнису? Један професорчић психологије да отвара врата српској привреди? Нама препуштају прљаве технологије, да ринтамо, радимо. Немци праве аутомобиле, а Бугари саде празилук. Узели су нам оно што вреди – телекомуникације, аеродроме, осигурања. Шта је све овај јадни народ преживео, шта је од њега отето, ми смо још и добро како смо прошли. Отимају и странци и наши, не зна се ко више. Нова власт ће имати доста посла. Ипак, требало би да се њихови рачуни мало провере. Ове наше – што долазе са скијалишта, јахти и страних монденских летовалишта – неко мора да испита зашто узимају толике провизије.

Али, овде је патриотизам да се спасе отаџбина. Наш заједнички завичај је отаџбина. Не можемо да је пустимо низ воду. Тадић је уништио војску. Шутановац је докусурује. Динкић и Ђелић су упропастили економију, сваку перспективу развоја. Воји Брајовићу је посао да приведе глумце да се бламирају на предизборним митинзима аплаудирајући виском представнику НАТО у Србији, Борису Тадићу, правећи од зеца лава. То је катастрофа. Туга. Не може више да се толерише. Уништавају оружје по савету натовца који у међувремену наоружавају Шиптаре. Оружје не служи само за рат, служи и за одвраћање. Шта је држава без добро опремљене и обучене војске и полиције? Регруте шаљу на цивилно служење, да буду бабице. Али, чекамо боље дане.

Бити свој на своме

Запад тражи да се одрекнемо свог идентитета, да се одрекнемо Косова и Метохије. Државу морамо да сачувамо. Свету српску земљу. Ми тиме не отимамо туђе, него бранимо оно што је наше. Своји на своме. Српска радикална странка мора да предњачи. Уз помоћ Путина и Медведјева, али и свих других слободољубивих народа у свету.

Нико не сме да крњи и смањује Србију.

Да ли ће Србија после 11. маја кренути путем напретка? Народ жели да ради и поштену и одговорну власт. Српска радикална странка има огромну одговорност за будућност Србије. Да предводи борбу за очување државе и очување њеног територијалног интегритета, борбу против криминала и корупције у свим структурама. Свуда. Србија мора бити држава у којој ће сви бити сигурни на својим радним местима. Свуда где су отимали од народа, да му се врати.

Треба да сарађујемо са онима који нам верују. Не може уз понижавање са Европском унијом. ЕУ није се показала као партнер, Русија јесте. Свака држава бира с ким сарађује, а ми бисмо са све четири стране света. Имамо пријатеље, лажу да их немамо. Имамо их и у Европској унији. Оне који нису признали независно Косово.

Зашто смо оволико сиромашни, зашто смо овако понижени, зашто нам нарко-дилери трују децу по школама, зашто се раширила проституција? Где су наше фабрике, што нам се не исплати да радимо поља, грађимо фабрике? Ко

да остане Србија? Што да жене имају дупло мању плату од мушкараца? Шта је с пензијама? Где је она наша социјална правда? Улетела господа. Отели су нам све. Ја прихватам – све што је урађено по закону, остаће. Али, они који су куповали за један евро, који су пљачкали на лицитацијама, е такве ћемо да терамо. Стављајући у први план оваква питања, Тома Николић – човек из народа – прижељкује судију који би осудио министра, а не народ. – Васпитање, морал да се врати у српску породицу, а ми смо дужни да вам обезбедимо услове за живот. Схватитећете да може лепше, да може честитије. Нама треба само један мандат да уредимо Србију. Да поправимо оно што су они покварили, још увек може. После тог мандата, нека дође на власт било ко други. Више неће моћи нико да поквари.

Неке земље имају нафту, неке коридоре. Коридори пролазе и кроз Мађарску и кроз Бугарску, али се те земље, с правом вероватно, не осећају угрожене. Нама се „причињава” да према нама неке моћне силе имају посебне – не баш добронамерне – планове. Тома Николић људски каже: „Ставите све на исти кантар: а не један за нас, а један за неке друге!” Да би јој се отшкринула врата Европске уније, Србији се поставља услов: да се одрекне Косова и Метохије. Уз старе, „хашке услове” и нове, које ће, не треба сумњати, постављати. Тадићевој „проевропској” коалицији која мисли да Србија треба да буде једина држава која нема државу, жури се да уђе у нову Коинтерну. Па плаше народ „повратком у прошлост” уколико се то не деси.

Мудри фараони у Египту дошли су рано до закључка да се не може владати само грубом силом, уз помоћ војске, жандармерије и полиције. Треба ући у душу немирних људи и убедити их да је свака побуна против фараона нека врста blasfемije, то јест, да не може донети никакве резултате. И шта ће бити? Срећом, већина нашег народа се освестила. Тешке увреде се не заборављају.

Све у свему, Србија није од јуче. Прве информације о Србији потичу још из седмог века. Србија 1217. постаје независна Краљевина, а 1346. достиже врхунац моћи у време Стефана Душана који се прогласио краљем Срба и Грка... И тако даље, и тако даље... До пуча 2000. године, до појаве петоктобараца који спалише Народну скупштину. Зар да такви Срби посебне врсте и даље владају Србијом? Да, они најокорелији, јер срећом пола заведених је прешло на праву, народну страну. Па ће тако Србија заједно са нама – већинска Србија – кренути путем своје славне историје, путем јунака са Цера и Кајмакчалана... После 11. маја, када прави, одговорни, поштени, вредни, буду власт – од тог дана ће Србија бити земља чије ће се име поново, после дуго времена, моћи изговарати с поносом, и профил Србије биће прави, лепши!

Р. В. С.

Тадићева хипокризија

Пише: мр Дејан Мирковић

Када се у нашој јавности говори о позитивним особинама Бориса Тадића, обично се наводи да он није лично умешан у корупцију и да је син академика Љубомира Тадића који је током расплета југословенске кризе и одвајања Црне Горе заступао патриотске ставове. Међутим, у окружењу Бориса Тадића влада корупција. Скоро сви његови сарадници су милионери. Тадић је пунолетан човек, а одлуке не доноси његов отац већ он.

Косово и Метохија или ЕУ

Већ месецима Српска радикална странка јавно пита Тадића зашто се није јасно изјаснио шта је важније: територијална целовитост Србије, 15 одсто територије, председничка заклетва, Устав Србије или некаква магловита „ЕУ-перспектива“. Тадић непрестано поновља фразу „и Косово и ЕУ“ (која је мутирала у најновију фразу „ЕУ одмах, Косово заувек“). Али, када анализирамо изјаву француског председника Саркозија на самиту ЕУ у Бриселу 14. децембра 2006, који је изјавио: „Србија може приступити ЕУ само уколико... поштује независност Косова“, онда је јасно да неко не говори истину. Да ли је то Саркози или Тадић? Слично питање се може поставити и након изјаве Олија Рена од 17. априла 2008, дате у Бриселу на конференцији о цивилном друштву у југоисточној Европи: „Европска унија подржава напоре Косова да стане на своје ноге“, или изјаве француског министра иностраних послова Бернара Кушнера од 17. априла 2008. године, дате у Стразбуру на конференцији за новинаре после наступа пред Парламентарном скупштином Савета Европе: „Признање Косова, које није уследило од свих чланица ЕУ, није пораз за Србију, већ напротив, почетак који доприноси да Србија уђе у ЕУ и да нове генерације забораве прошлост“.

Интересантно је и да Оли Рен у својој изјави користи исте фразе као и такозвана ЕУ коалиција у Србији: „Грађани Србије имају кључни избор 11. маја – на њима је да одлуче да ли ће се окренути европској будућности или ризиковасти самоизолацију“.

Дакле, или је Брисел морао да преузме фразе од Тадићеве коалиције, или је било обрнуто. Разум и досадашње искуство нам указују да се радило о другој варијанти.

У том контексту, јасно је да се ради о примитивној замени теза смишљеној у Бриселу. Том фразом о „самоизолацији“ се оправдава отимање Косова и Метохије. Измишља се кривица Србије, која бира „самоизолацију“ упркос томе што „добронамерни“ Брисел нуди чланство у ЕУ. Дакле, одвлачи се пажња од основне чињенице која гласи: ЕУ противно међународном праву разара територијални интегритет Србије.

Није јасно ни како ће у контексту своје пароле и „и Косово и ЕУ“ (која, иначе, вређа здрав разум), Тадић објаснити позивање такозваног премијера Косова Тачија на састанак министара ЕУ на Брду код Крања. Да ли је решење у томе да ће сви будући министри иностраних послова морати да беже са састанака ЕУ на којима се појављују албански терористи, као што је то морао да ради несретни Јеремић да Демократска странка не би изгубила политичке поене код народа? Или ћемо понекад, за промену, показати макар мало достојанства у односу према ЕУ?

Концесија

Обично се Српска радикална странка не меша у свађе партнера у ДОС-у. Износи свој став само када је угрожен општи државни интерес. Тако је било и у вези са Косовом и Метохијом, Црном Гором и проласком гасовода кроз Србију. Скандалозно блокирање изградње пута Хоргош – Пожега зарад личних и партијских интереса свакако не може остати без коментара. Посебно је штетно што се у ту кампању умешао Тадић, који би требало да буде председник свих грађана. Нама су потребне праве инвестиције са Запада, а не багателна продаја наших предузећа као у случају Сартид. Нама су потребне озбиљне и аргументоване расправе о корисности разних концесија, а не хистеричне јавне свађе министара препуне међусобних оптуживања, у којима је један од главних коловођа управо председник Републике.

Антируска кампања против „Гаспрома“

Општи интерес је угрожен и у случају продаје НИС-а. Тадићев главни коалициони партнер Млађан Динкић је, само неколико недеља након потписивања уговора у Москви, приликом гостовања на Б92 почетком марта, изјавио да Тадић мисли као и он, само да он то „каже на други начин, и не тако отворено“. Динкић је изјавио и да се Тадић „предомислио“ у вези са НИС-ом.

Зашто Тадић допушта кампању против руских инвестиција, када за то нема никаквих економских аргумената? Зашто никада није ни поменуо да је Русија у 2006. години, према западним изворима, имала веће девизне резерве од америчких, британских, француских и немачких заједно?

Зашто Тадић даје потцењивачке, прикривене антируске изјаве попут ове у којој Русију пореди са човеком који је тек недавно решио свој егзистенцијални проблем: „... иде човек улицом, који је тек пре неки дан решио свој егзистенцијални проблем, баш као што је и Русија на основу цена нафте скупила неки новац овог тренутка...“ (Утисак недеље, 14. 1. 2007). Да ли је Тадић свестан какав то може имати ефекат у Русији и да нас та неодговорност може довести у енергетску изолацију, много опаснију од оне виртуелне којом он непрестано плаши народ?

Демагогија

У тренутку када су пред српском привредом и државом огромни проблеми, и када је спољнотрговински дефицит највећи у српској историји, а само на отплату спољног дуга у 2008. години треба да оде неколико милијарди долара, (и то управо због политке коју предводи Тадић), као главни „аргумент“ у својој кампањи Тадић износи да нема стан и да има уштеђевина од 50.000 евра.

Каква је то јефтина демагогија, какав је то аргумент, шта од тога имају грађани што Тадић нема стан у својој педесетој години? Да ли је то главна тема за државу која је на ивици привредног слома? Каква је то замена теза и скретање пажње у тренутку када се процењује да ће спољни дуг у 2008. години достићи 35 милијарди долара? Ипак, ако то треба да буде главна тема, онда је требало да буде до краја поштен, да прикаже јавно и имовину веселе групе која га окружује.

Такозвана европска коалиција по сваку цену жели ЕУ, иако чак и хрватски писац Ведрана Рудан констатује: „Хрватска већ јест у Европи јер је продана. Ми смо све продали Европи, Америци, Азији и немамо ништа своје, хрватско, осим можда сира и врхња... Па је немачки политичар лопов, а ми то не знамо, јер он то боље ради, а хрватски политичар је лопов који то не зна сакрити... Робови су и наши политичари у односу на колеге из Немачке који их притискају да им продају хотеле, мотеле и обалу. Они који имају свог господара”. (Сретенковић М. „Политика”, 18. 4. 2008)

Тужно, али истинито, таквом „европском рају“ се стреми у данашњој Србији чак и по цену да останемо без 15 процената територије. Можда се једино решење за разумевање ове ирационалне прозападне ЕУ политике Тадића налази у дефиницији западофила коју је дао велики руски социолог и дисидент Александар Зиновјев, називајући их „романтичним мазохистима”. Или у поређењу са сумутним временима у којима је владао Тадићев имењак Годунов.

Зашто се Тадић одлучио за декларативну одбрану Косова и Метохије

Српска радикална странка јавно пита Тадића да ли је истина да се поверио италијанском министру иностраних послова Масиму Д'Алеми и рекао му: „Пошто су Руси толико изричити (прим. аутора, у одбрани Косова и Метохије), не могу дозволити да Руси буду већи Срби од мене” (цитирано према дописнику „Њујорк тајмса” који је разговарао са италијанским министром иностраних послова, објављено на сајту ВВС 7. 12. 2007).

Српска радикална странка пита Тадића и да ли су државна територија и преко 100.000 Срба на Косову и Метохији важнији од ЕУ или је обрнуто, као што је било у случају Црне Горе, када је Тадић изјавио: „Није приоритетни задатак Србије очување државне заједнице Србије и Црне Горе, него учлањење у Европску унију” (Бета, 18. 2. 2005).

Српска радикална странка пита Тадића зашто је 21. фебруара отишао ван Србије у тренутку када је кулминирало народно незадовољство због отимања Косова и Метохије.

Праведнији и ефикаснији здравствени систем

Др Паја Момчилов је посланик Српске радикалне странке у српском парламенту у неколико наврата, председник Одбора за здравство и заштиту породице Скупштине Србије у претходном мандату, дугогодишњи начелник породилишта Института за гинекологију и акушерство Клиничког центра Србије, и то Порођајних сала, тренутно председник Удружења гинеколога и акушера Србије и Црне горе, члан Интернационалног колеџа хирурга и Интернационалног удружења за имунологију репродукције.

Отац је једног детета.

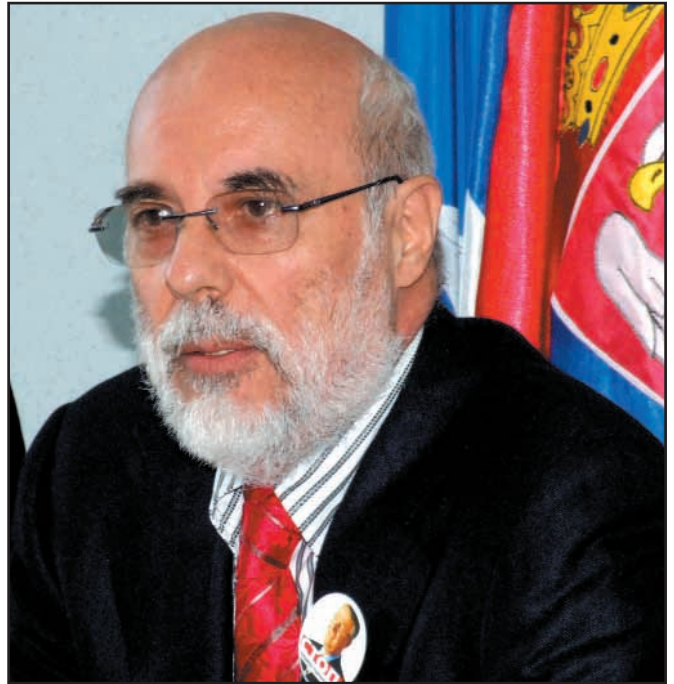
• Српска радикална странка је сачинила свој програм реформе здравства. Који су основни циљеви?

Др Паја Момчилов: Српска радикална странка је поводом ванредних парламентарних избора, заказаних за 11. мај 2008, иновирала свој програм здравствене заштите, прилагодивши га актуелној здравственој ситуацији грађана Србије. У намери да лошу здравствену политику, која се води од 5. октобра 2000, зауставимо и прекинемо, предвидели смо низ мера које би требало да реформишу систем здравствене заштите у складу са савременим, у свету признатим, принципима организације овог сложеног система. Програм је настао након консултације са водећим домаћим стручњацима за организацију здравствене службе, уз уважавање савремених ставова које заступа Светска здравствена организација.

Тренутно здравствено стање становника Србије је лоше и непрекидно се погоршава. Угрожен је биолошки интегритет и опстанак нашег народа, јер је репродукција становништва испод нивоа који омогућује његово природно обнављање. Сваке године број умрлих је за 30.000 становника већи од броја новорођених, другим речима, са географске мапе Србије сваке године нестаје по један град. Поред ниског наталитета, овоме у великој мери доприноси и веома висока стопа опште смртности. Када се погледају узроци умирања, уочава се да 80 одсто узрока смрти чине хронична незаразна обољења, пре свега болести срца и крвних судова. Ова обољења могу се ефикасно сузбијати и на тај начин смањити висока стопа смртности.

У парламенту би морао да се усвоји Документ о здравственој политици, који би, полазећи од оцене стања и проблема у нашем здравству, дефинисао опште и специфичне циљеве које треба остварити до 2020. године, као и мере за реализацију тих циљева и опис свих расположивих ресурса. Специфични циљеви морају бити бројчано исказани, а динамика њиховог остваривања јасно дата. Неопходно је омогућити једнакост грађана у правима и остваривању права на здравствену заштиту, као и једнаку доступност система здравствене заштите за све грађане.

Цео систем здравствене заштите треба усмерити на унапређење здравља и спречавање болести, јачањем примарне здравствене заштите, која мора бити најважнији део систе-

ма, са јасно разграниченим активностима и задацима који ће се даље остваривати на секундарном и терцијарном нивоу. Неопходно је изменити бројне законске одредбе, усвојити нове законе и кренути у ригорозну борбу против свих облика корупције у здравству, посебно против системске корупције.

• У више наврата истицали сте да примарна здравствена заштита није добила право место у досадашњој реформи. Који су то пропусти и шта би требало мењати?

Др Паја Момчилов: Највећи део новца којим располаже здравствена служба усмерен је на секундарни и терцијарни ниво здравствене заштите, а новац грађана Србије, донације и кредити, троше се на набавку скупе опреме за високо специјализоване установе, чиме се не решавају основни здравствени проблеми. Уместо тога, требало би оспособити примарни ниво здравствене заштите, који може успешно да решава највећи део здравствених потреба становништва, чак преко 75 одсто тих потреба. Финансијска средства морала би да се улажу у примарну здравствену заштиту, како би, након добре кадровске и материјалне опремљености, осмишљене мреже амбуланти и домова здравља, могла да одговори својим задацима. Нажалост, тренутно је примарна заштита далеко од онога што би требало да буде. При том, лекари на секундарном и терцијарном нивоу раде и оно што припада примарном, што подстиче хаос и неефикасно лечење грађана. Приватна лекарска пракса требало би да буде главни носилац примарне здравствене заштите, као у већини развијених земаља света. За државу је то најјефтиније, а здрава конкуренција пружалаца услуга обезбеђује грађанима квалитетнију здравствену заштиту. Објашњења актуел-

не власти да та решења код нас нису примењива, једноставно нису прихватљива. Позитивна европска и светска искуства увек су прихватљива.

- **Здравствена слика нације, према званичним статистичким показатељима, далеко је од задовољавајуће. Који параметри су најлошији? Шта чинити да се они промене набоље?**

Др Паја Момчилов: Осам година након укидања санкција и након доласка ДОС-а на власт, повећана је општа смртност становништва. Такође, сведоци смо све чешћег оболевања од кардиоваскуларних и малигних болести. Парадоксално је да се поново јављају епидемије заразних болести које су раније биле готово занемарљиво присутне. Најчешћи узроци умирања су хроничне незаразне болести, а њих је могуће спречити уклањањем фактора ризика (пушење, нездрава исхрана, унос масти, повишен крвни притисак, шећер, недовољна физичка активност и кретање). Пројекти „MONICA” и „CINDI”, који су пре санкција спровођени и у нашој земљи, потврдили су да се ефикасним и јефтним мерама контроле може смањити умирање од кардиоваскуларних болести, по стопи од два одсто годишње. Женски део популације све чешће, поред рака дојке, оболева и од рака грлића материце. Мере раног откривања не примењују се због нејасне поделе одговорности и задатака између три нивоа здравствене заштите. Иако су наши лекари стручно оспособљени за рано откривање и успешно лечење ових болести, лоша организација им не иде на руку.

Здравље је посебна друштвена вредност, али је и економска категорија, јер само здрава нација може да јача привреду и да ствара нову вредност. Истовремено и баш због тога, здравство не може бити у надлежности само једног министарства, већ би то убудуће морао бити посао којим би требало да се баве многа министарства, односно то је и интересорни и надресорни задатак којим би морала да се бави будућа Влада.

- **Према општој оцени, реформа здравственог осигурања није ни започела. Ваш коментар?**

Др Паја Момчилов: Нови закон о здравственом осигурању утврдио је право на потпуну здравствену заштиту свих грађана, али су одмах потом, подзаконским актима уведена бројна ограничења. Једно од оних које највише погађа грађане је лично учешће у трошковима здравствене заштите. Зашто није коришћено искуство појединих земаља да основ обавезног здравственог осигурања буде „основни пакет здравствене заштите” којим се дефинишу здравствени приоритети у смислу група становништва и обољења чијом заштитом се обезбеђује очување биолошког интегритета народа? Организација здравственог осигурања није у духу Устава и опредељења за модел којим управљају осигураници. Завод за здравствено осигурање је сведен на извршни административни орган у коме осигураници немају чак ни симболичну улогу. Уколико смо се определили за класичан систем здравственог осигурања, онда би требало организацију и рад прилагодити таквом систему, уз наглашену улогу осигураника у одлучивању. Неопходно је увести допунско добровољно осигурање и дозволити конкуренцију више фондова, како би се онемогућила монополска позиција Републичког фонда здравственог осигурања. Могућ је и прелаз на национални систем здравствене заштите у коме се остварује највећи степен солидарности, јер се средства прикупљају путем пореза. Овај систем подразумева наглашену улогу државе и њених органа. Он би знатно више одговарао улози локалне заједнице, која би тада средства за здравствену заштиту добијала из буџета и са њима располагала. Сада локална заједница има одређена овлашћења, али не располаже средствима, па је тако њен утицај на развој здравствене заштите на локалном нивоу занемарљив.

- **Приватни сектор није интегрисан у постојећи здравствени систем. Рецепт у приватној апотеци не може се подићи на терет РЗЗО, избор лекара опште медицине своди се само на избор у државним установама итд. Шта би требало предузети да се садашње стање усклади са европским искуствима?**

Др Паја Момчилов: Парадоксална је ситуација да је након осам година владавине „досовских Европејаца”, приватна пракса остала потпуно ван система и свела се скоро у целости на продужни рад лекара који су запослени у државном здравству. Грађани Србије, за средства која издвајају за здравствено осигурање, немају право избора између лекара у државној служби и приватног лекара. Примарни здравствени ниво је требало одавно да у великом делу буде у рукама приватних лекара. Управо непостојање здраве конкуренције између давалаца здравствених услуга у државном и приватном сектору резултира слабијим квалитетом пружених услуга. У већини земаља развијеног света је одавно схваћено да је приватни сектор јефтинији, еластичнији и ефикаснији од државног, поготову на примарном нивоу.

Неопходно је под хитно изједначити приватни и државни сектор, како у погледу прописаних услова који се морају испунити тако и у погледу приступа средствима фондова здравственог осигурања, под једнаким условима. То су европски стандарди у здравству. Зашто их домаћи „Европејци” заборављају, избегавају и зашто се редовно луте када се у јавној дискусији помињу, питање је које захтева озбиљну анализу.

Следећи неопходан корак је разграничење државног од приватног сектора. Државни здравствени радник треба да ради у државној установи и да за то буде адекватно плаћен, а приватни у приватној – само тако се спречава сукоб интереса и злоупотреба положаја.

- **Корупција нагриза темељне вредности друштва, у здравству посебно. Како и на који начин се морамо борити против ње?**

Др Паја Момчилов: Нажалост, корупција је узела маха и у здравству. Системска корупција је везана за набавке и тендере, као и спровођење многобројних пројеката који су потпуно нетранспарентни. Уместо да се бави регулацијом система, доношењем и контролом спровођења донетих прописа, Министарство здравља, супротно примеру развијених земаља, узело је монопол и заједно са Републичким фондом за здравствено осигурање само расписује тендере и само бира извођаче и добављаче медицинске опреме и средстава. Има се утисак да се донације и кредити добијени од међународних институција, заједнички са страним експертима, користе на непримерен начин. Забрињавају и упозорења странаца о нараслој корупцији у здравству Србије. Тако Карла Јунг, бивша директорка канцеларије Светске банке у Београду, у ауторском чланку објављеном у НИН-у, 2005. године, под насловом „Да оздравимо српско здравство”, износи податак да у здравственом систему Србије на корупцију отпада 2 - 4 одсто бруто националног дохотга. Тренило би узети монопол у вођењу свих тендера и набавки у целокупном здравству Србије из руку министра здравља и директора фонда за здравствено осигурање, и вратити те послове у надлежност установа за које се расписују. При том, неопходна је и строга контрола примене законских одредаби у области јавних набавки.

Ситна корупција, изнуђивања и узимања мита од пацијентата, требало би да буду спречени пре свега адекватним награђивањем здравствених радника и материјалном стимулацијом квалитетног рада и постигнутих резултата, али и строгим мерама друштвене и државне контроле, откривањем и санкционисањем корупције, како то раде земље где делује правна држава.

Р. В. С.

Реформски захвати у просветном систему Србије
озбиљно су нарушили квалитет образовања

Образовање се лако руши, али се тешко поправља

Проф. др Мирко Зуровац је редовни професор на Филозофском факултету у Београду на предмету естетика. Поред естетике, проф. Зуровац предаје и онтологију. Председник је „Естетичког друштва Србије” и члан Одбора за филозофију и друштвену теорију Српске академије наука и уметности. Објавио је преко 200, углавном већих студија и расправа у различитим публикацијама, као и више превода текстова и књига са француског језика. Проф. Зуровцу припада највише место у српској естетици.

Отац је двоје деце.

- Какав је, по Вашем мишљењу, садашњи положај високог образовања у Србији?

Проф. Мирко Зуровац: Одговор на Ваше питање могао би бити кратак и једноставан: веома лош, са добрим изгледом да буде још гори, под условом да друштво и држава не предузму ништа да се он промени и значајно поправи. Али, такав одговор нама није довољан, јер без ваљаног објашњења нема правог разумевања. А ниједно право разумевање неће, нити може, одвојити образовање од опште ситуације у друштву. Оно је најбољи „лакмус папир” друштвеног стања у ком се спроводи, иако је његова криза мање уочљива од криза у другим секторима друштвеног живота. Криза образовног система се теже уочава, али се зато много теже лечи и отклања. Обично се уочава када је сувише касно и кад последице непромишљеног експериментисања у образовању постану толико видљиве да их више није могуће прикрити некаквим идеолошким и заглупљујућим фразама.

Образовање уопште, па према томе и оно универзитетско, стоји у најтешњој вези са стањем у друштву. А наша ситуација је лоша да не може бити лошија. Таквом је постала превратом који је извршен у Србији 2000. године, уз обилату финансијску, медијску, логистичку и сваку другу подршку одређених служби са Запада. Те године није дошла никаква демократија у Србију, већ је успостављена марионетска власт која беспоговорно спроводи налоге и испуњава жеље својих налогодаваца. Од тада, па све до данас, Србијом владају „катастрофални људи” који могу и једино знају да изазову катастрофу: могу јер им је збуњени народ покљонио поверење на изборима, а не знају ништа друго, јер само понизно спроводе налоге.

Чим су дошли на власт, они су пристали да беспоговорно спроводе програм националне деидентификације. А под тим треба подразумевати рушење бића српског народа на свим нивоима: од обданишта и основне школе до универзитета. Последице таквог управљања земљом су више него катастрофалне: безочно се крши материјална основа нашег друштва, људи масовно остају без посла, слаби се одбрамбена моћ наше војске, разарају се културне институције у чије је стварање уложена енергија, искуство и знање десетина ге-

нерација, припрема се и спроводи деструкција наших школа и универзитета. У тако жалосној ситуацији у којој се данас налази Србија, ниједна реформа образовања не може бити успешна, а поготово не ова и оваква каква се спроводи потпуно наопако у име тзв. Болоњске декларације и Болоњских процеса.

- Па, у чему је онда смисао Болоњске декларације и Болоњских процеса на које се тако упорно позивају ти нови реформатори нашег образовног система? Да ли је проблем у њиховој недоследној и погрешној примени или је у питању нешто друго?

Проф. Мирко Зуровац: Као што знате, Болоњску декларацију су потписали европски министри за образовање, односно потписали су је представници политичке, а не духовне и интелектуалне елите. Она има снагу препоруке, а из њеног текста се види да највећим делом говори о проходности студената унутар „европске зоне високог образовања” и регулисању „мобилности грађана и способности запошљавања и ефективної примени слободног кретања”. И то је готово све што је назначено у начелу, и као препорука која никога не обавезује. При томе, треба знати да Болоњска декларација не регулише аутоматизам преласка са једног универзитета на други, као што се то код нас жели приказати да би се обманула јавност, а пре свега студентска популација. Декларација је донета ради унапређења високог образовања и његовог унифицирања у Европи, како би нова, компју-

терски образована радничка класа, могла да мења радничка места. Према томе, Болоњска декларација није донета ради унификавања саме идеје универзитета, која је стара бар колико и универзитет у Болоњи, као што се то данас ради у Србији.

• Зашто се то ради у Србији?

Проф. Мирко Зуроџац: Не можемо се отети утиску да се иза читаве приче о тзв. Болоњским процесима крије нешто сасвим друго, нешто што нико не помиње, али што делује крајње субверзивно. То је намера покровитеља наше марионетске власти, који добро знају да њихов пројект „денацификације” српског народа неће бити ни потпун ни коначан ако не обухвати српске школе и универзитете који се морају подврћи темељној „реформи”. Та њихова „реформа” има циљ да изведе завршни и најзначајнији део програма „денацификације”. Све се ради у име Болоњске декларације која, као што знамо, има само снагу препоруке. Упоредне анализе показују да ниједна од западноевропских земаља нема чак ни намеру да свој образовни систем реформише у складу с препорукама ове декларације. Тако, на пример, Немачка је спремна да за тзв. Болоњске процесе жртвује, у сврху експеримента, чак два универзитета, вероватно последња на својој вредносној листи.

Парадоксално је што источноевропске земље показују више ажурности у том погледу него западноевропске земље. То је „тужни карневал вазала”. Нова власт у Србији не би била оно што јесте, то јест најмарионетскија власт на свету, кад не би хтела да предњачи чак и у односу на друге вазале, па је пустила своје телале по школама и универзитетима који само понављају: Мора се! Мора се! Нико не налази за потребно да каже – ко то каже да се мора, ни зашто се мора, ни које ће последице имати такве промене.

• А ко су ти телали? Односно ко су ти реформатори образовања у Србији?

Проф. Мирко Зуроџац: Од тих телала, бар што се тиче универзитета, најгласнији су потпуни маргиналци, људи без дела и без правог знања, без смисла и дара за оно чиме се баве, уз то потпуно неспремни да се посвете свом позиву, а који су се на универзитету нашли пуким стицајем околности и скоро без икакве личне заслуге. Одједном су најгласнији постали они за које никада у животу нисмо чули, они који књигу у животу нису ваљано прочитали, а камоли да су је написали, који су се разним стицајем околности нашли тамо где им није место, и где у неком нормалном времену не би могли да се нађу. Зато се може поставити питање да ли је поменути декларацију већина њених заговорника уопште прочитала. А ако су је и прочитали, да ли су ишта разумели од њеног духа и слова?

Упорно се прећуткује питање шта је у погледу толико чувене реформе учињено на универзитетима у Кембриџу или Оксфорду, на Сорбони или Фрајбургу, у Келну или у самој Болоњи. Ово питање није нимало безначајно, а исправан одговор на њега би открио сву апсурдност процеса који се данас одвијају у Србији. Чињеница је да ми уопште нисмо озбиљно промислили све домаћаје и домете ових разорних реформи. Да јесмо, лако бисмо увидели да они којима је припало да реформишу образовање у Србији, за то уопште нису компетентни. Они не знају основне ствари које свака реформа система образовања подразумева. Они не познају ни друштво у којем живе, а ако нешто и мисле да знају, онда се намерно, а понекад и ненамерно, али у сваком случају веома успешно, заваравају и самообмањују. Наши реформатори образовања, сами темељно необразовани, дошли су махом из оних области где образовање ни у једном часу није промишљано као темељни проблем, па чега су се год

ухватили, све су успели да сробају и обесмисле, а сами остали до краја без трунке критичности.

„Реформатори образовања” нису уопште схватили ни где се налазе, ни шта треба да реформишу. Са наивним уверењем да све знају, јер су тамо, негде у свету, неколико дана нешто слушали, они су засукали рукаве и кренули напред. У јуриш. Али где? О томе они немају никакву јаснију представу. Само се тако могло догодити да неко, на неком летњем курсу, одслуша два предавања, негде у белом свету, па да онда крене да то што је чуо спроводи код нас, без икакве свести о томе да се сада налази у сасвим другачијој средини. Само се тако могло догодити да један наизглед безначајан документ, усвојен из наводно „добрих намера”, одједном постане обавезујући за све, а за нас толико важан да од његовог прихватања или неприхватања овиси наш духовни опстанак.

• Па, како су се тако нестручни и неодговорни људи нашли на такво одговорним и важним местима?

Проф. Мирко Зуроџац: Одговор на то питање је сувише сложен зато што задире у саму природу промена до којих је дошло у Србији две хиљаде године. Реч је о веома сложеним процесима, који не би смели остати изван видокруга озбиљног научног испитивања. О томе, наравно, ја имам извесно знање које је веома неповољно, па чак и непријатно за објашњавање. Чим је заузела своја места, нова марионетска власт је сменила много људи са руководећих положаја и на њихово место поставила неке друге људе. Кажу да то раде и други када се дочепају власти, иако не тако масовно, па сама та чињеница не би требало да изненади никог ко има извесног искуства у тим стварима. Међутим, овде изненађује нешто друго, нешто о чему, изгледа, до сада нисмо имали правог искуства. То је принцип расподеле управних места. Из увида у најближу околину, приметио сам да у тој расподели има неког метода, само што га је било веома тешко идентификовати.

Друштвена наука има већ довољно сазнања о тој наопакој форми владавине и зна се шта је њен циљ, али предлажем да се не упуштамо у навођење разлога и давање објашњења. Довољно је што сад знамо ко је створио услове и отворио простор за тако агресиван наступ поборника тзв. Болоњске декларације, који својом грлатошћу до те мере

скрећу пажњу на себе да се не можемо ни запитати ко су они заправо. Ако их боље погледамо, мораћемо констатовати да је реч о ауторима веома скромних приручника и теоријских радова, али и о наставницима још скромнијих могућности, који су у једном часу, махањем „болоњском заставом”, видели своју животну шансу у ситуацији када се на најодговорнија места у друштву и држави постављају најнеспособнији, па су се брзо организовали и похрлили да на јуриш освоје висока универзитетска знања и да заузму управне функције које им ни по чему не припадају. А за то је увек потребно дерогирати основне принципе на којима почива идеја универзитета и клановским удруживањем и деловањем уклонити из одлучивања људе са научним делом и именом.

То је био најбољи начин брзог урушавања угледа и значаја културних институција у чије стварање су уложени знање и енергија многих генерација. То се догађа и у другим сферама, али, због природе самих ствари, нигде није тако очигледно као у високом школству. Нема бољег начина да се брзо уруши један факултет него да на његово чело (на место декана) поставите човека без научног дела и имена, као што се догодило на Филозофском факултету у Београду 2000. године, када је за његовог декана, по први пут у историји овог факултета, постављен тек изабрани ванредни професор, који, узгред буди речено, није имао никаквих услова ни за избор у ово звање. Једино је њему мандат обновљен. Он је и сада у том звању, али се, кажу, налази на функцији председника Савета Београдског универзитета. Човек напосто да не поверује, али је то лако проверљиво.

Тако је почела и тако се спроводи деструкција српских школа и универзитета. Све је почело потписивањем две странице текста потпуно необавезне декларације, да би се она потом почела свима наметати као обавезујућа. Она за последицу има нужне промене система образовања, које су видљиве, пре свега, у измени планова, програма и система оцењивања, да би се све завршило увођењем назива „Болоњски процеси”. Мораће се једнога дана пажљиво проучити у којој мери ови глобални преображаји целокупног система образовања носе опасност урушавања читавог система вредности на којем почива првенствено европска култура, и то под маском прогресивног побољшавања система образовања његовим уједначавањем. Тако се, у име Европе, темељно разграђују европске вредности. А то, као што видимо, раде управо они којима су пуна уста Европе, иако ништа, апсолутно ништа, не разумеју ни од њене стварности, ни од њене идеје.

- **Да ли то значи да Болоњски процеси у Србији неће успети?**

Проф. Мирко Зуровац: Да! Управо тако. И то је једини оптимистичан закључак до ког се може доћи, јер ако успеју, образовања у Србији неће бити, бар не образовања у правом смислу речи, онаквог каквог бисмо желели, па чак и могли имати.

- **Шта је то онда у Болоњској декларацији што је унапред осуђује на неуспех? И које су то лоше последице њене досадашње примене у Србији?**

Проф. Мирко Зуровац: То је, пре свега, намера да се nivelishе знање тако што ће се на њега примењивати квантитативни параметри. Тако се, намерним превиђањем да све није подложно квантификацији (на пример, уметничко образовање), потиру специфичности у којима се огледају корени појединих националних култура (код оних народа, наравно, који имају своју историју и своју културу) и ствара систем образовања који није потребан ни развијеним земљама (јер оне у кључним сегментима образовања не мењају своје системе), али ни оним мање развијеним (јер угрожава њихове властите интересе). Поменута такозвана реформа образовања, која се код нас спроводи напречац и на врат-нанос, уопште не узима у обзир дубоке промене које се дешавају последњих деценија у ткиву савремене културе. Овде се уопште не ради о болоњизацији нашег система образовања, јер то што је видљиво само је врх леденог брега. Реформа те врсте не може успети у Србији, чак ни толико колико је могуће у другим земљама Европе, пре свега зато што се Србија по много чему разликује од тих других европских земаља.

Дубоко сам уверен да систем оцењивања није добро промишљен, као ни однос квантитета и квалитета знања. Предложене скале су евентуално примењиве у неким областима изучавања природних наука, али су потпуно непримењиве у друштвеним наукама, а нарочито на уметничким академијама и факултетима. То је разлог што је Русија отворено дала до знања да се тзв. Болоњски процеси неће примењивати на високим школама које се баве стваралаштвом (конзерваторијуми, ликовне академије, факултети драмских уметности). У Русији, као и у неким другим земљама, „болоњизација” наилази на велике отпоре и у другим областима због очигледног урушавања нивоа студија. Само је у Србији неком могло пасти на памет да треба срозати све критеријуме образовања и ћаскање прогласити за принцип „креативне” наставе.

Зар давање могућности студентима да у предиспитним активностима скупе чак до 70 одсто поена од могућих 100 не уљуљкује студенте у уверењу да нема потребе да уче када је довољно да евентуално похађају наставу? Зашто студентска радна недеља не сме бити већа од 42 часа? Зашто се, осим студирања, студентима намећу друге обавезе у преосталом слободном времену? Које је то потребно, осим, можда, онима који ће њима политички манипулисати.

- **Зашто нам то раде?**

Проф. Мирко Зуровац: Потпуно је јасно зашто нам то раде они други, али није баш сасвим јасно зашто то радимо сами себи. Ми се налазимо под великим притиском највећих и економски најмоћнијих држава Запада, које не признају ништа друго осим властитих интереса. Оне намећу једну реформу којом је већ захваћен велики део Европе и која за образовне системе многих земаља, као и за њихов културни, духовни и национални интегритет, може имати несagleдиве и крајње трагичне последице, пошто се само једним потезом пера у мноштву случајева брише вишевековно духовно наслеђе зарад неког „јединства” у простору сумњивих гео-

графских граница и још сумњивијих намера. При том морамо знати да је моћ међународних институција постала толико велика, да је данас немогуће успоставити контролу над њима. Они то знају и њоме се обилато користе, финансирајући, односно корумпирајући, под изговором помоћи, естаблишменте малих и сиромашних земаља, у којима нико не може да се јави и постави питање зашто у ту земљу уопште долази помоћ кад она није тражена, па чак и кад је блага одбијана, али опет бива силом наметнута. То је утолико чудније уколико се зна да је време алтруизма увелико иза нас.

Али, ти злотвори добро знају шта раде. Они знају да универзитет, а са њим и све школе унутар једне државе, чине основу за формирање националног идентитета и самоопредељења грађана једне земље. Стога се не треба чудити што су на Србију након бомбардовања дошли још жешћи удари, далеко разорнији од самог бомбардовања: разне финансијске помоћи за реформу образовања. Јер, последице материјалног разарања увек је лакше отклонити него последице разарања духовног бића једног народа. Само тако можемо схватити какве везе са Србијом има тамо некаква Финска, одакле је дошло неколико милиона евра (од којих се половина већ изгубила на путу) за реформу образовања учитеља. То ће се видети веома брзо, за само неколико година, чим се уочи срозавање нивоа образовања, увођењем нечег новог и страног, једног потпуно новог менталитета, нове свести, новог система вредности који ће своје пуне резултате дати за 15 или 20 година. Они ће бити разочаравајући, па је боље да их никада и не упознамо.

- **Шта је са аутономијом универзитета у таквим условима? Да ли држава има механизме да утиче на даље позитивне реформске процесе на универзитету?**

Проф. Мирко Зуровац: Та питања би требало да су регулисана Законом о високом школству, који је донесен брзо и брзоплето са легислативним аматеризмом и одсуством слуша и увида у реалне могућности радикалног захвата реконструкције универзитета. Поред низа других лоших страна овог закона, њиме се омогућава потпуна централизација на нивоу универзитета, под изговором легитимне тежње за бољом интеграцијом факултета и јачања универзитета, чиме се отварају неслушене могућности за угрожавање аутономије (на пример, да извршна власт, преко лако смењивог ректора, контролише целу академску заједницу). Као што видите, чак ни у погледу аутономије универзитета ствари не стоје баш тако као што се желе приказати.

- **Какав је статус Приштинског универзитета?**

Проф. Мирко Зуровац: Он је, углавном, познат. После доласка мировних, а у ствари окупационих снага, наставници и студенти српске националности су морали да напусте Приштину. Једно време су били у некој врсти расејања у неколико градова у Србији, али су се убрзо сабрали у Северној Митровици где се налази седиште универзитета и већина факултета. Они раде по наставним плановима и законима Републике Србије. Скоро још једино преко школства и здравства, Србија је као држава присутна на Косову и Метохији. Ту позицију треба јачати и ширити све до коначног повратка Косова и Метохије у правни и уставни поредак Србије, од чега се нити сме, нити може одустати.

- **Какво је стање у основном и средњем образовању?**

Проф. Мирко Зуровац: Нисам у току промена које се спроводе у основном и средњим школама, али сам чуо од колега који то прате да су намере исте.

- **Шта је, онда, са правом на образовање – па и оно универзитетско? У којој мери се редукује ово право младим људима у Србији због високих цена школарина и уопште наставних средстава?**

Проф. Мирко Зуровац: Поред непромишљеног урушавања већ достигнутог квалитета образовања, најгоре је што се успоставља систем неправде који ће управо образованим младим људима ускратити могућност да развију и покажу своје способности. Јер, под слоганом реформи и уз безочно обмањивање народа, у Србији се спроводи дубока промена карактера друштвеног система и успостављају нови друштвени односи са потпуно нејасном перспективом, а да свест о дубини и далекосежности тих промена није сазрела код најширих слојева друштва. Истину говорећи, њих не могу да схвате, или неће да их схвате, ни они који их спроводе. Али они нису важни. Њих ми није жао. Жао ми је оних младих људи који неће добити прилику да покажу своје способности из разлога које сте навели. О томе већ имам извесна сазнања која ме истински растужују.

- **Шта нам, онда, преостаје да урадимо? Којим путем да идемо даље? Имамо ли ми икакву националну стратегију за своју омладину?**

Проф. Мирко Зуровац: Ми смо имали релативно добар систем образовања, свакако не најбољи, већ са доста слабости, али систем који се могао квалитативно поправљати. Тешко је схватити какви то мотиви, осим материјалних, наравно, наводе нове реформаторе да оно што је било добро преводу у нешто свима очигледно мање добро и веома лоше. Прелазак на тзв. Болоњску декларацију све се више показује као немогућа мисија. Мудро је застати и промислити резултате и донети ове последње реформе која је у току. Опрезност је мајка сигурности. Исхитрени и непромишљени потези могу донети само штету. А у овој области, уосталом као и у другим, лако се руши, али се порушено тешко поправља, а још теже гради ново и унапређује постојеће. За успешну реформу образовања увек је потребно неке друге ствари реформисати и довести у ред: потребно је изградити адекватан систем вредности и дефинисати правила понашања важећа за све, утврдити потребе и одредити стандарде и путеве реализације планираног, формулисати идеју око које се може окупити сав народ у свом јединству. Без тих и других предуслова, ниједна реформа образовања у Србији не може бити успешна, а ова која се спроводи у потпуном хаосу од стране некомпетентних људи, под притиском стране воље која нам намеће стране критеријуме и страна мерила, стране системе вредности који су дубоко супротни нашој традицији и нашој духовности – може дати само лоше резултате чију ћемо цену сувише скупо платити.

Р. В. С.

Држава мора да финансира пројекте од виталне важности за националну културу

Драгомир Антонић је етнолог. Радио је у Етнографском институту Српске академије наука и уметности од 1974. до 2001. године. Радио је на више пројеката овог института и учествовао као самостални истраживач на пројектима Географског института САНУ. Од 2001. до 2003. године био је директор Етнографског музеја Србије. Сарадник је на тротомној „Енциклопедији православља” у издању Савремене администрације.

Аутор је и оснивач духовне манифестације „Сабор хорова православних монахиња” у селу Четережу у општини Жабари. Као стални спољни сарадник РТС (Научни програм) од студентских дана, урадио је сценарио и написао текст за више од 60 емисија о народним обичајима. У разним домаћим и страним часописима објавио је више од стотину научних, стручних и популарних радова из области етнологије.

Отац је троје деце.

- Који су кључни актуелни проблеми у културној сфери Србије?

Драгомир Антонић: Спрега медиокритета, недаровитих, неспособних, који себе називају уметницима са фрустрираним, промашеним, аморалним особама које себе називају јавним културним радницима. Ови други, склони лоповлуку и (мито)манији, налазе се на местима помоћника, саветника министара, градских, извршних секретара, председника комисија, жирија, чланова додељивача награда. Располажу великим новцем грађана, то јест туђим. Деле га као да је њихов. Деле га себи сличнима, према сопственим симпатијама као мираз, партијским другарицама и друговима. Овакав систем где нема никаквих вредносних категорија обилато погодује корупцији, односно систему по принципу – ја теби, ти њему, он мени. То је кључни проблем.

- Шта су приоритети једне озбиљне и дугорочне културне политике и који су механизми на располагању држави да их реализује?

Драгомир Антонић: У сваком послу је најважније дефинисати проблем. Кад знате шта је или где је проблем, онда га можете и решити. Зато, кад је култура у питању, од посебне важности је дефинисање улоге државе односно државних институција. Мислим да је превасходна улога државе да системским решењима и законским прописима створи услове за стимулисање оних који желе да улажу у културне пројекте. Значи, кроз законска решења омогућујемо улагање новца, уз право да онај ко је новац уложио располаже и оствареним профитом.

Нема ниједног разлога да већина пројеката у култури не буде профитабилна. Овај проблем се великим делом реша-

ва доношењем Закона о меценама или меценарству или Закона о донацијама – потпуно је свеједно како се зове – који кроз ослобађање од пореза, давањем одређених привилегија, јавном промоцијом, стимулише појединце или компаније да улажу у културне пројекте.

Друга улога државе је да преузме финансирање вишегодишњих капиталних пројеката који су од виталне важности за националну културу. На пример, држава мора да помогне – много више него данас – да се реши питање издавања Речника српског језика, на којем већ веома дуго ради Српска академија наука и уметности, тог својеврсног српског Скадра на Бојани. Од самог имена речника до његовог завршетка. Очито да људи који раде на Речнику немају снаге да се изборе са проблемом пред којим су се нашли. О важности Речника није потребно говорити.

У капиталне пројекте спадају и издавање Српске енциклопедије, филмови и телевизијске серије о кључним догађајима из националне историје...

- На који начин оживети културу на локалном нивоу и како омогућити равномеран културни развој?

Драгомир Антонић: Препустити људима новац који одвајају за културу, који су сами зарадили, да сами и потроше. Они ће то најбоље знати. Ко уме да заради уме и да паметно потроши. Ако су у дилеми, позваће и платиће људе за које мисле да су им потребни. Уз поменути Закон о донацијама то ће бити сасвим довољно.

- **Како унапредити улогу образовног система у процесу чувања културне прошлости, националног културног идентитета, али и подстицања стваралаштва?**

Драгомир Антонић: Враћањем на оно што смо некад имали, а што данас имају у свом образовном систему све државе Европске уније: школске секције, квиз за свезналицу, такмичења између школа, од локалног до републичког нивоа, из познавања националне и културне историје... Све се прати медијском помпом, а најуспешнији учесници се примају на разговор код највиших државника Србије.

- **Извесно је да се данас кроз медије, уметници, интелектуалци, научници и културне институције категоризују на идеолошки и партијски подобне или неподобне. Како вратити слободу стручним, културним институцијама и посленицима културе?**

Драгомир Антонић: Кад вам неко отме слободу, једино је ви можете вратити. Неозбиљно је очекивати да онај ко вам је нешто отео, то касније из чиста мира врати. Живот уметника, интелектуалца – а мислим на праве уметнике и интелектуалце, а не на медиокритете и љубитеље сваке власти – јесте непрекидна борба за остваривања права и слобода. Ко није спреман на такву врсту борбе и жртве нека једноставно промени професију.

За стварне уметнике су најопаснији медиокритетски уметници, јер се они повезују са медиокритетима у државним установама за културу. О тој спрези сам већ говорио. Како знају да неће дуго боравити на месту на коме се налазе, труде се да се за свог времена накраду што више и корумпирају оне који ће им помоћи кад одатле одлете. Зато новац оних који раде и који га зарађују мора бити изузет из њихових руку. Кад медиокритетима из власти одузмете располагање новцем, одузели сте им моћ. Зато је Закон о меценарству или донацијама неопходан.

- **Како успоставити поремећену равнотежу превеликог присуства иностраних културних садржаја, посебно кроз свеприсутан процес вестренизације, и ојачати домаће?**

Драгомир Антонић: Учити се од других. Гледати како се са тим боре велике државе: Француска Италија, Немачка... Сетимо се Де Гола и његове борбе за одржање аутентичне француске културе. Негде се успе, негде се не успе.

Данас има много парадокса. Погледајмо ту тзв. вестерн културу, а у ствари америчку, која је у једном налету освојила скоро цео свет и енглески учинила светским језиком. Кад су се те „културе” дочепали промућурни људи из Азије и почели сами и много јефтиније да је производе, дошло се до сазнања да енглески језик од пре тридесетак година и садашњи „енглески” јесу слични, али су и различити. Тај нови енглески је добио и назив панинглиш. Враћањем панинглиша у постојбину из које је кренуо, тај нови енглески је почео да утиче и на изворну, локалну културу. Како се сад одбранили од панинглиша?

Зато не би требало да се плашимо утицаја тих таласа, они су пролазног карактера. Треба да дајемо приоритет домаћем стваралаштву и да у њега улажемо и све ће бити у реду.

- **Глобализација тежи да ослаби идентитете малих народа, како сачувати идентитет?**

Драгомир Антонић: Глобализација сама по себи није априори лоша. Шта фали интернету, мобилним телефонима, раније радио-телевизији... Одавно је Маклуан писао о цивилизацији, култури, свету као о једном глобалном селу. Глобализацију зато треба користити. Интернет је, на пример, богомдан за ширење националних и традиционалних вредности из културе малих народа. Само треба бити прилежан, то јест вредан и познавати сопствену традицију и културу.

Знате, особи која није читала Лазу Лазаревића, Бранка Ђопића, Иву Андрића, Драгослава Михаиловића... не прети никаква опасност од Балзака, Томаса Мана, Џона Штајнбека, Умберта Ека... Али се морамо штитити од ђубрета које нам стиже под називом глобалног и модерног, а то је дрога, културни шунд, генетски модификована храна, храна којој је истекао рок употребе, затровани лекови, канцерогени материјали. Од тога се морамо чувати свим средствима: од царинских преко инспекцијских, полицијских, судских и медијских.

Р. В. С.

Спорт ће бити понос Србије

Борислав Пелевић је магистар економских наука, а ускоро и доктор за менаџмент у спорту. Поред свих успеха у својој импозантној каријери, највише је поносан на чињеницу да је двапут рањен у отаџбинском рату и да је добитник две медаље за храброст, од којих му је једну уручио лично Радован Караџић. Српски кик-бокс, на чијем је челу, постиже изванредне резултате у време када је српски спорт запао у велику кризу. Отац је петоро деце.

- Да ли сматрате да је спорт у Србији превише политизован? Како коментаришете то што су бројни политичари чланови управних одбора већине домаћих клубова?

Борислав Пелевић: У протеклих осам година, многи политичари били су председници разних савеза и чланови разних управних одбора у спортским организацијама и нисам приметно да је било ко од њих постигао неки успех. Што се мене лично тиче, ја сам увек био против политизације спорта, јер сам увек одвајао политику од спорта. Ја се спортом бавим преко 35 година, а већ 22 године сам руководио у спортским федерацијама. Прво је то био Југословенски савез савез, затим Кик-бокс савез Југославије, потом Кик-бокс савез СРЈ, па Кик-бокс савез Србије и Црне Горе и данас Кик-бокс савез Србије. Дакле, много пре него што сам ушао у политику почео сам да се бавим спортом. Постигао сам и неке солидне спортске резултате, мада не врхунске, али прилично солидне. Био сам седам година тренер КК „Партизан“ у Београду и то пре него што је уопште почело вишестраначје у Србији, тако да не долазим у спорт из политике – ја те две ствари и те како раздвајам. Дуго сам у спорту, спорт је мој хоби, спорт је велики део мог живота И, на крају крајева, професор сам на Високој школи за спорт и ускоро ћу докторирати на Факултету за спорт и туризам при Новосадском универзитету. Једном речју, сматрам да политичарима није место у спорту, дакле, онима који су дошли из политике у спорт. Наравно да не можемо забранити онима који су се раније бавили спортом да се баве и политиком, јер политика је нешто што припада сваком човеку, а посебно у овим тешким временима. Велики сам противник политизације спорта и учешћа политичара у управним одборима. Никада нисам био члан ниједног управног одбора, иако је било доста понуда и никада нећу бити члан ниједног управног одбора било које спортске организације.

- Да ли можда знате неки пример да је чланство политичара у управном одбору клуба донело добро том клубу?

Борислав Пелевић: Не знам за такве примере. Мислим да спортом треба да се баве спортски радници, спортисти. Имамо, рецимо, један пример који је заиста веома јасан, а то је наше Министарство спорта. Имамо министра спорта, госпоњу Снежану Марковић, која је изјавила да се никада није

бавила спортом и да једноставно она није ту као спортски радник, већ као политичар који има задатак да обезбеди спорту новац. Не видим да је било шта обезбедила, и то је оно што је лоше. Сматрам да би будући министар спорта, ма која странка или коалиција победила, требало да буде из редова спортских радника, извршних спортиста, односно оних људи који су посвећени спорту. Трагично је то што је садашњи министар спорта политичар који се никада није бавио спортом и који никад није радио у некој спортој организацији. То вам је прави пример политизације спорта.

- Ако они својим учешћем у управном одбору нису донели никакво побољшање том клубу у коме су, шта је онда њихов интерес, шта је њихов циљ да уђу у управни одбор неког клуба?

Борислав Пелевић: Па, њихов циљ је новац, јер се места у многим управним одборима плаћају. Друго, често је у питању и нека лична сујета или нека лична афирмација путем спорта. Не разумем шта ради, рецимо, Влаховић на месту председника Скупштине „Црвене Звезде“. Или Љајић у „Партизану“. Заиста не разумем те људе који се грабе за функције. Евидентно је да неки желе да што више функција акумулирају, и да буду председници што више клубова. Видите какав је проблем сада настао у атлетици. Изабран је Велимир Илић за председника Атлетског савеза. Међутим, очигледно је да је први избор био нелегалан. Након што се

побунило Министарство, он је поново изабран, али са само једним гласом више. То је у реду уколико тај човек хоће да помогне атлетику. Примера ради, Александар Поповић је био наш истакнути атлетичар и једно време је био председник спортске скупштине „Звезда“, што ја поздрављам. Али, стављати на место министра спорта некога ко се никада није бавио спортом или радио у некој спортској организацији, заиста је смешно, али производи и озбиљне негативне последице.

- **Ви сте некада били члан Председништва Олимпијског комитета. Колико сте упућени у данашњу ситуацију у Комитету? Како коментаришете смену Филипа Цеггера и коментар нашег познатог спортског новинара Милојка Пангића да се Снежана Стојачић-Лакићевић, која је из ДС, и Иван Ђурковић понашају као да је Олимпијски комитет њихова приватна прђија?**

Борислав Пелевић: Да, био сам члан Председништва Олимпијског комитета и поднео сам оставку у другом мандату, после дебата наших селекција на Олимпијади у Атини, јер сам сматрао да и ја као члан Председништва сносим део одговорности за неуспех наших репрезентативаца на Олимпијским играма. Наивно сам сматрао да ће и многи следити мој пример. Међутим, само сам ја дао оставку и јавно рекао да морамо да одемо и да препустимо своја места некоме ко је од нас способнији. Јер бити 56. на Олимпијади је заиста велики неуспех за наше селекције, за нашу репрезентацију, за све наше репрезентације, а зна се колико смо медаља раније освајали на Олимпијским играма. Бити одмах иза Албаније, иза Хрватске и осталих земаља, за нас је заиста била спортска срамота. И зато сам ја, из моралних побуда, поднео оставку на место члана Председништва Олимпијског комитета и на место председника комисије. Нажалост, већ тада сам видео да се многи људи у Олимпијском комитету отимају ко ће да буде вођа које експедиције, било да су у питању Летње олимпијске игре, Зимске олимпијске игре, Олимпијске игре младих, или разна саветовања олимпијских експедиција. Сви су били вође тих путовања осим мене. Ја никада нисам желео да користим државни новац у те сврхе и никада нисам желео да прихватим да ја будем вођа неке репрезентације или неке наше олимпијске експедиције на било ком такмичењу. То ми се није свидело и ја сам јавно о томе говорио. Посебно сам био огорчен тиме када се наша репрезентација вратила из Атине са Олимпијских игара и када су поједини челни људи Председништва говорили у јавности како смо постигли прилично добар успех освојивши 56. место. Ја то нисам могао да прихватим и зато сам одмах дао оставку.

Што се тиче данашње констелације у Олимпијском комитету, заиста не могу о томе много да кажем с обзиром да већ дуго нисам у Олимпијском комитету, али не схватам, рецимо, шта тамо ради као потпредседник госпођа Снежана Лакићевић-Стојачић. Ја разумем да је Иван Ђурковић председник с обзиром да је добио већи број гласова, а да ли је то било легално или не, заиста не знам. Иван Ђурковић је био велики спортиста и то могу да разумем, али не могу да схватим шта ту траже људи као што је Снежана Лакићевић-Стојачић и остали који су ту само по партијској линији.

- **Поменули сте Олимпијаду у Атини. Шта мислите о томе што су бројни државни функционери, глумци, певачи... итд, током Олимпијаде гостовали у Атини о трошку државе?**

Борислав Пелевић: За мене нису проблем певачи и естрадни уметници који су били тамо, за мене је проблем то што је пола Олимпијског комитета било тамо о трошку државе, са својим супругама. Али нешто још горе је то што је

било и пола министара, такође са својим пратиоцима или пратиљама. Мислим да то није добро. Ако неко жели да иде на Олимпијаду, треба да иде о свом трошку, а не о трошку државе, па макар то био и председник Републике. Мислим да је то заиста срамотно, и то је био један од разлога што сам поднео неопозиву оставку на место члана Олимпијског комитета. Мени је, такође, понуђен боравак у Атини на рачун државе, али ја сам то одбио јер то никад у животу нисам радио. Као председник Кик-бокс савеза Србије никад у животу нисам потписао рачун за репрезентацију. Зато се гнушам тих људи који на сваки начин желе да искористе своје ситне и крупне привилегије и да о трошку државе бесплатно иду на нека спортска такмичења, првенствено олимпијаде света или Европе.

- **Замерено је и то да је примопредаја надлежности са Олимпијског комитета СЦГ на Олимпијски комитет Србије обављена противзаконито.**

Борислав Пелевић: Да, то јесте урађено противзаконито. Требало је организовати нову скупштину и изабрати ново руководство, нови Олимпијски комитет, ново председништво и нове комисије, с обзиром да се ради о потпуно новој држави, самосталној Србији, каква је остала након одвајања Црне Горе. То је било нелегално, јер су они аутоматски преузели руководство над олимпијским спортом у Србији без сазивања скупштине и без правих легалних избора.

- **Евидентно је да су до 2000. године резултати наших спортиста, поготово резултати наших репрезентација, били много бољи, а и у спортским савезима није било толико трзавица, толико смена, свађа итд. Да ли режим намерно уништава српски спорт, иако спорт позитивно представља Србију у свету?**

Борислав Пелевић: Ја не бих рекао да се то ради намерно, али очигледно да је неуспех нашег спорта у целини, у последње време још једна велика тековина ДОС-а, јер чињеница је да смо раније заиста имали великих успеха на међународним такмичењима, посебно на првенствима Европе, света и на олимпијадама. Али, откад је дошла жућа власт, резултати су заиста минорни. Не смомо заборавити и то да је економска ситуација у последње време јако лоша и да је дошло до одлива мозгова, како се то каже, односно до одласка наших младих успешних такмичара и наших младих успешних стручњака у иностранство, где примају далеко веће новчане надокнаде него код нас. Али није то главни проблем, и раније се то дешавало. Главни проблем је у томе што држава једноставно не обраћа пажњу на спорт. Чим је ДОС дошао на власт, а ја сам тада био посланик у Скупштини Србије, они су укинули Министарство спорта. То је био један катастрофалан потез који сам ја критиковао на седници Скупштине, али сам, наравно, био у мањини и они су једним декретом, скупштинском одлуком укинули Министарство спорта. Дакле, укинули су Министарство спорта, а спорт је, као што добро знамо, био и остао једини српски извозни производ који свет препознаје и који свет цени. Сад су поново ти исти досовци вратили Министарство спорта, али су поставили погрешне људе на кључна места. То је велики проблем. Дакле, имали смо резултате кошаркаша, раније се поносили тиме – више их немамо. Имали смо резултате, чак и фудбалера – више их немамо. Рукомет је такође запао у велику кризу, одбојка такође.

Неки други спортови су фаворизовани по питању обезбеђења услова, од стране жутог дела коалиционе власти, посебно самог председника Тадића. И немам ништа против тога, али шта је са осталим спортовима? Дакле, велика негативна тековина ДОС-а јесте неуспех нашег спорта. И то пре свега због укидања министарства, а касније, кад су поново

успоставили министарство, кад су видели да су погрешили, већ је било касно. А посебно кад су поставили госпођу Снежану Марковић на место министра, која о спорту зна колико и моја покојна баба Зорка. Никада се није такмичила, то је јавно признала, никада није гледала ниједно такмичење уживо, осим преко телевизије, и сад је она министар спорта. Замислите ви министарку спорта која није сачекала наше одбојкашице које су се вратиле са медаљом са Првенства Европе. Није их сачекала и није их примила, али је зато сачекала наше кошаркаше који су испали у првом колу. Пазите, молим вас, зато што је неко из Г17 плус тако хтео, а не зато што је она тако хтела, јер она то вероватно и не зна. Она и не зна ко је коју медаљу освојио, јер то њу уопште и не занима. Па где то има? Она је, као што сам већ рекао, само по партијској линији. Јер, Г17 плус је преузео комплетне финансије и комплетан спорт. И то је оно што је трагично, и то је оно што сви спортисти осуђују.

Не треба заборавити да у овој земљи постоји милион и по људи који се баве или су се бавили спортом. Ово што се дешава данас је прави суноврат и сумрак нашег спорта. Челнике ДС-а и Г17 плус интересују само провизије од продаје земље, од продаје предузећа, њих не занима спорт. А спорт је наш најбољи извозни производ. Нажалост, све је лошији и лошији тај производ. Немојте да узимамо примере тенисера Новака Ђоковића, Ане Ивановић, Јелене Јанковић и Јанка Типсаревећа – то су сада идоли наших младих људи. Они су сами себе стварали финансијама својих родитеља, рођака и пријатеља, а држава у њих ништа није уложила. И сад је смешно када их дочекује Тадић или министарка спорта. Шта су урадили раније за њих – ништа. Према томе, они јесу понос Србије, и треба да буду понос Србије, али нисам сигуран колико они треба да се поносе државом која им апсолутно није помогла у њиховом успону и у стварању блиставе каријере.

• **Како коментаришете хапшење Џајића? Каква је генерална ситуација у домаћем фудбалу, по Вашем мишљењу?**

Борислав Пелевић: Па, једна ствар која мене иритира јесте начин хапшења Драгана Џајића. Ипак се ради о једној спортој легенди. Уколико је крив, наравно да треба да одговара, али није поштено и није коректно да неко из полиције или неко из власти обавести новинаре да они дођу на лице места и да снимају Џајића како са лисицама на рукама улази у полицијски комби. То није фер. То је намештено. Шта се дешавало, ја заиста не знам, јер никада нисам био фудбалски човек, а очигледно је да у тим трансферима има пуно неправилности. Оно што мене код фудбала иритира, мало ћу прећи на једну другу тему која је врло значајна, јесте то што сваке године гине неколико младих људи, навигача, сваке године имамо по стотине повређених навигача и полицајца.

Ево, пре неколико дана је погинуо момак у Футогу, навигач „Војводине“. Не могу да схватим да тужилаштво и полиција не раде свој посао како треба, јер ми имамо Закон о спречавању насиља на спортским трибинама, али се тај закон не примењује. Ја бих желео да, као што у Енглеској људи иду са породицама и са децом на утакмицу, да тако идемо и ми на утакмице, а не да се плашимо када нам син оде на утакмицу да ли ће да се врати жив или неће. И мислим да одговорност ту пре свега носе спортски клубови, пре свега клубови. А што се тиче ових хапшења и ових свих махинација у фудбалу у вези са трансферима, тога ће још бити. Да се подсетимо на то да је само у последњих седам-осам година убијено 10 председника београдских фудбалских клубова и генерални секретар Фудбалског савеза Србије. Зашто? Због трансфера играча, дакле, због новца.

Ради се о једној нетранспарентности финансирања спорта, посебно о мутним радњама у вези с фудбалом, у вези са трансферима. Не могу никога да осудим унапред, само кажем, изражавам жаљење што су легенде нашег спорта Џајић и Цветковић на онакав начин приведени. Могло је то да се обави много елегантније, да се води поступак и, ако су криви, нека буду осуђени. Уколико се не ради о некој намештальци, уколико неко други не крије своје учешће у таквим махинацијама. Не заборавите да је и у „Звезди“ и у „Партизану“ било доста људи из политике, посебно из ДОС-а, који су водили те клубове. Ево сада, поменуо сам, на пример, Александра Влаховића – шта он тражи у „Црвеној звезди“, мени заиста није јасно.

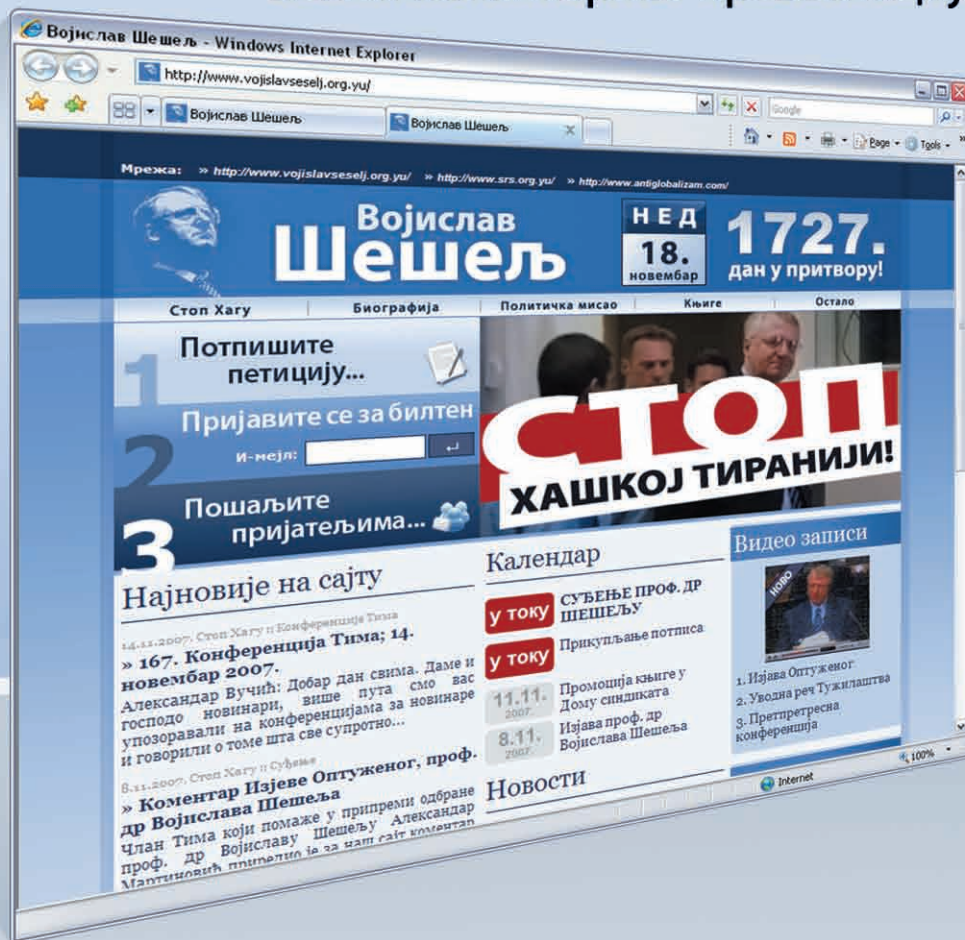
• **По Вашем мишљењу, да ли Српска радикална странка има људе који могу да српски спорт врате на пут успеха?**

Борислав Пелевић: У Српској радикалној странци има доста људи који су се бавили спортом. Поменућу др Зорана Бингулца који је био савезни министар спорта и који је био искусан фудбалер и заиста истакнути спортски радник. Сматрам да Српска радикална странка има доста спортског капацитета и да је спремна да преузме бригу о српском спорту. Не заборавите да је у време Зорана Бингулца наш спорт био у великом успону. Оно што могу да кажем јесте да познајем доста људи из Српске радикалне странке који су се бавили спортом, који су спортски стручњаци и који би могли да воде спорт, и на нивоу града и на нивоу Србије. Јер, верујте ми, веома је важно ко ће бити градски секретар за спорт. Зато се надам да ће господин Вучић постати градоначелник и да ће поставити праве људе на место секретара за спорт града Београда. Јер, Београд је заиста једна трећина спортске Србије, тако да је то веома важно питање, и надам се да ће и ту доћи до позитивних промена. И сасвим сам сигуран да Српска радикална странка има капацитете да успешно води спорт.

Р. В. С.

Војислав Шешељ

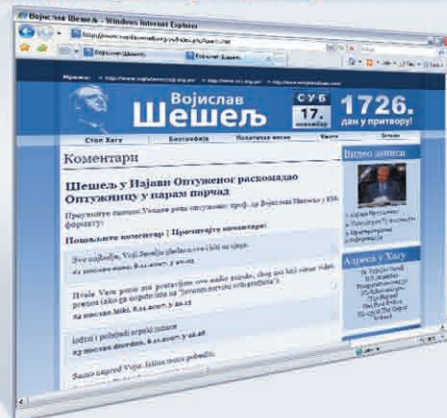
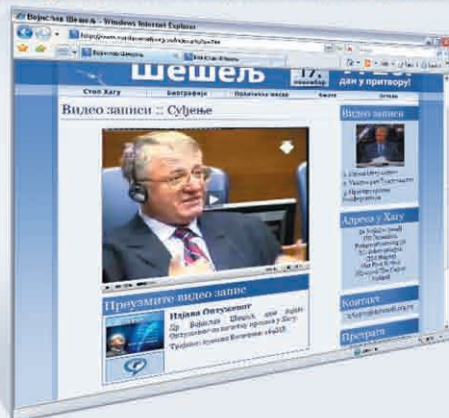
званична интернет презентација

Српска радикална странка представља вам преуређену интернет презентацију проф. др Војислава Шешеља, прилагођену потребама благовременог и истинитог информисања јавности о процесу који се води пред такозваним Хашким трибуналом. На интернет адреси www.vojislavseselj.org.yu имате могућност прегледа и коментара најновијих вести и најавна догађаја. Можете погледати или преузети видео записе суђења, прочитати поднеске, транскрипте статусних конференција и упознати се са активностима Тима за одбрану.

Сви посетиоци сајта могу бесплатно преузети електронске верзије књига проф. др Војислава Шешеља, међу којима посебно издвајамо капитална научна дела „Идеологија српског национализма“ и „Римокатолички злочиначки пројекат вештачке хрватске нације“.

Уколико до сада нисте били у прилици да потпишете петицију за директан пренос суђења на РТС-у, то можете учинити на овој интернет презентацији.

VOJISLAVSESELJ.ORG.YU

Сабрана дела проф. др Војислава Шешелџа

Преко 65.000 страница сабраних дела проф. др Војислава Шешелџа представљају чисти концентрат његових мисли и дела, од дисидентских дана до тренутка када је постао неоспорни лидер свих српских патриота. Овде се, на једном месту, налазе његови научни радови, скупштински говори, телевизијски мегдани, интервјуи које је дао штампи, радио емисије и различити политички и научни скупови у чијем раду је активно учествовао. Ту су и судски процеси, а нарочито место заузима збирка хашких докумената, објављена у чак 15 књига.

Својим пером, ова оригинална личност српске политике објашњава узроке и механизме политичке делатности усмерене против српскога народа и његове државе, али читаоца не оставља у мраку песимизма попут већине хроничара народног страдања.

Његово сагледавање прошлости и садашњости представља научни метод за пројектовање реалне визије будућности, што је, у ствари, одговор на најтежа питања данашњице. Често намерно погрешно схваћен и још злонамерније тумачен, на овим страницама не оставља простор за било какву дилему – све је објашњено, свака реч је у контексту, догађај лоциран, а правни акт протумачен.

По општој оцени целокупне српске јавности, а нарочито њеног научног дела, у овом обиљу историјског, правног и политичког материјала нарочито се издваја његово, по много чему капитално дело, „Идеологија српског национализма”.

У својој најпознатијој књизи, проф. др Војислав Шешелџ, на хиљаду страна текста, синтетизује све научне чињенице, филозофске парадигме и теоријске постулате на којима је саздана идеологија српског национализма.

Ово дело др Војислава Шешелџа се одликује критичким приступом и бриљантном анализом, а аутор се и овде потврђује као ерудита и стрпљив истраживач, који је у току вишегодишњег рада проучио огроман број историјских, лингвистичких, филозофских, социолошких и политиколошких студија, дела водећих научних ауторитета у разним дисциплинама и областима, селекционишући њихове врхунске резултате и доводећи их у хармоничан облик.

Др Шешелџ је ову обимну студију довршио проширујући своју претходну монографију „Научно и публицистичко дело проф. др Лазе Костића”. Српски народ је тако добио компактно, систематизовано и комплетно дело у коме су обрађени сви значајни аспекти српског национализма, његова природа, циљеви и систем моралних судова. Пред нама је први прави уџбеник српског национализма.

Др Војислав Шешељ

**ПОНТИФЕКС МАКСИМУС
САТАНИСТИЧКЕ ЦРКВЕ
ЈОВАН ПАВЛЕ ДРУГИ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2006.

Др Војислав Шешељ

**АНТИХРИСТОВ НАМЕСНИК
ЗЛИКОВАЧКИ РИМСКИ ПАПА
БЕНЕДИКТ ШЕСНАЕСТИ**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2006.

Четири књиге др Војислава Шешеља које раскринкавају антисрпску природу папства и римокатоличког клера у целини.

Концентрат истине на 4000 страна који јасно доказује да је за све ратне злочине на територији бивше Југославије крив римски папа.

Др Војислав Шешељ

**ВАТИКАН ГЛАВНО
САТАНИНО ГНЕЗДО**

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2006.

Др Војислав Шешељ

**РИМСКА КУРИЈА
ВЕЧИТО ЖЕДНА
СРПСКЕ КРВИ**

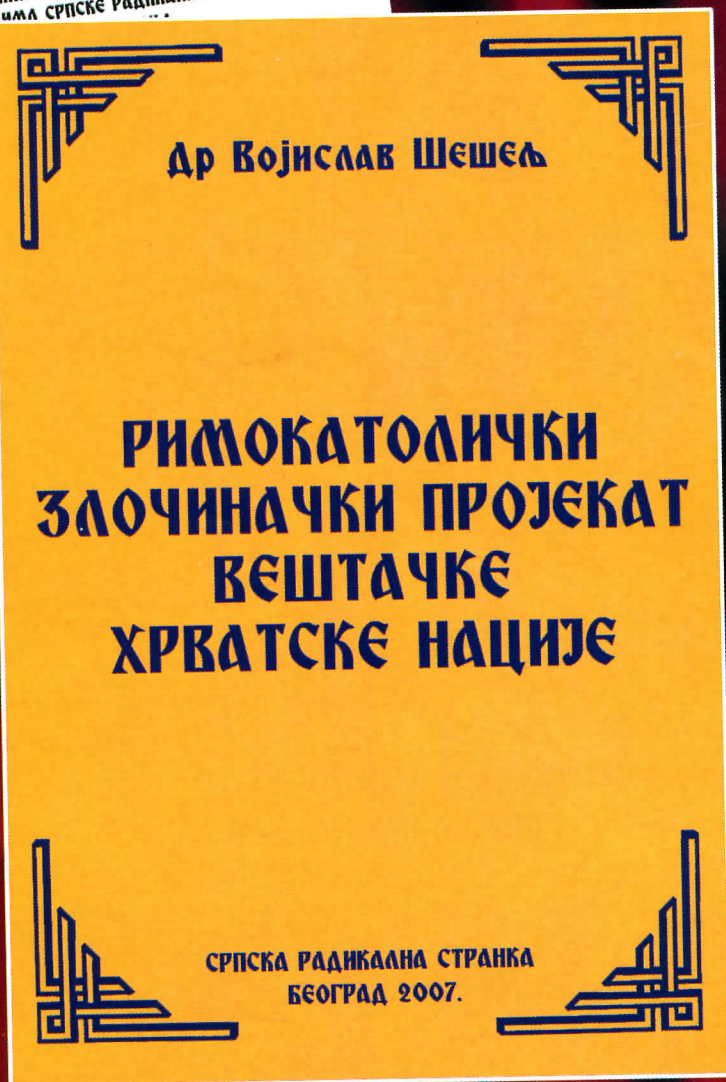
СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА
БЕОГРАД 2006.

Капитално дело

Проф. др Војислава Шешеља

ОБУ СЌИМ
МОЈИМ РАТ
ДОБРОВО
ЈУНАЧКИМ
КОЈИ СУ
НА ОТАР
БРАЊЕИ
ДИВИМ С
КЛАЊАЈУ
СТИАИИ
ШТО НИ
ДА ПОД
УТОЛИК
ДА ДО
НАСТА
НАС...

ОБУ КЊИГУ ПОСВЕЋУЈЕМ
МОЈИМ РАТНИМ САБОРЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА
ИМА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

Научна истина о Римокатоличкој цркви и Хрватима Сензационално дело настало за четири године хашког тамновања проф. др Војислава Шешеља

Чињеницама потискујући емоције, аутор научно доказује да је данашњи „хрватски народ“ вештачка креација Римокатоличке цркве, унапред замишљена као инструмент њеног злочиначког пројекта, утемељеног на тежњи да се српски народ уништи унијаћењем, покаатоличавањем или потпуном физичком ликвидацијом, како више не би представљао препреку даљем прозелитском продирању на источноевропске просторе.

Рачунајући на беспштедну и аргументовану критику, проф. др Шешељ анализира бројну научну и публицистичку литературу и тако доказује своју основну тезу истакнуту у самом наслову ове књиге.

Јединствен научни рад на преко хиљаду страница који разобличава пакт Ватикана и Вашингтона који је жигосао Србе као највећи светски проблем и тако се сврстао на страну традиционалних српских непријатеља.